

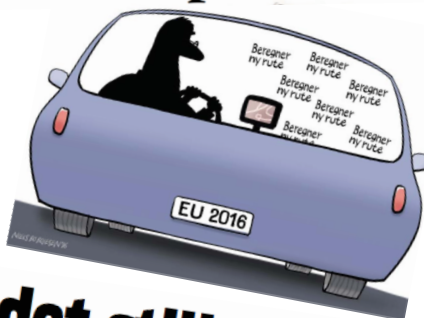
EU

BUREAUKRATISK MISFOSTER? ELLER ENESTÅENDE POLITISK PROJEKT?

DANSKE AVISERS FREMSTILLING AF EU I DEBATSTOF, LEDERE
OG SATIRETEGNINGER – MED AFSÆT I BREXIT

Lille Europa, hva' nu?

EU – det stille diktatur

» Hitler prøvede at lave en stormagt med vold og krige – det lykkedes ikke.

Nu prøver EU-Parlamentet så at gøre det samme, bare med fredelige midler. EU-Parlamentet er blevet et diktatur, der stille og roligt

tager mere og mere magt og umyndiggør de enkelte lande, så deres regeringer til sidst kun er marionetter for papperne i EU.

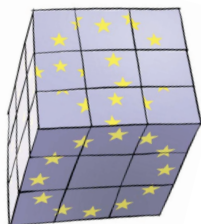
Det skal stoppes nu, og jeg håber virkelig at briterne har stemt klart 'nej' – det er simpelt hen gået for

vidt.
Bent Pedersen
Lysholm Allé 88
Haslev

Europa-Parlamentet opfører sig som en fredsommelig Hitler, mener Bent Pedersen. FOTO: AP

EU eller kaos

Det er de gamles skyld

Britisk krise

LARS GRAM-HANSEN
VEJLEDT AF MARTINE BENTSEN
SPECIALEAFHANDLING
ROSKILDE UNIVERSITET
JUNI 2018

SIDEBLAD

Kolofon

Akademisk specialeafhandling ved Roskilde Universitet, Institut for Kommunikation og Humanistisk Videnskab, udarbejdet af Lars Gram-Hanssen (49389) og afleveret 1. juni 2018.

Specialet er vejledt af Martine Bentsen.

Omfang

Da specialet er skrevet af én person, er der et omfangskrav på mellem 60 og 80 normalsider á 2400 tegn, inklusive mellemrum. Specialets omfang er på 179.691 tegn, svarende til 74,9 normalsider.

Formidlende artikel

Specialets formidlende artikel er skrevet med henblik på at kunne blive bragt som en kronik i Weekendavisen. Artiklen kan læses på side 69.

Tak til

Min vejleder Martine Bentsen for rigtig god vejledning.

Forsideillustration

Af Christine Tørnquist. Satiretegninger og læserbreve stammer fra Politiken, Berlingske, Ekstra Bladet og Jyllands-Posten.

Abstract

The aim of this thesis is to analyse how nine Danish newspapers covered EU in their opinion pages, editorials and political cartoons – with a special focus on Brexit. The Danish press system has traditionally been labeled an omnibus press system by media scholars, but it has also been argued that the omnibus system is in the process of being replaced by a segmented press system. This thesis seeks to examine whether this tendency is present in the Brexit-coverage of the nine Danish newspapers in their opinion pages, editorials and political cartoons. This study aims to compare its findings with the results of a study from last year that examined segmentation in the news sections of Danish newspapers. The decision to examine the opinion pages, editorials and political cartoons is based on the view that this type of content is an essential part of newspapers and is often overlooked in studies of newspapers. The analytical approach of this thesis is a combination of quantitative and qualitative content. The theoretical framework of the thesis is based on agenda-setting theory by McCombs, framing theory by Entman and Schultz' theory on the segmented press system. This thesis has defined a number of frames that the media use to cover Brexit. In the quantitative analysis it is shown that the coverage in the examined newspapers slightly favours frames that represents EU in a positive light. It also shown that the tabloid Ekstra Bladet is the least balanced in their coverage, heavily favouring the negative frames. Also, it is shown that ordinary citizens as a group favours the negative frames, while pundits and politicians favour positive frames. In the qualitative analysis it is shown how the frames are constructed by making some aspects of reality appear more salient, and by selecting some parts of reality and ignoring others. In the discussion chapter it is argued that the Brexit-coverage of the examined newspapers on their opinion pages and in their editorials and political cartoons overall *does* show a tendency towards a segmented press system. Finally, it is discussed whether the segmented press system is detrimental to the public debate, because of the risk of so-called 'echo chambers'.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Abstract.....	2
Kapitel 1: Indledning.....	5
1.1 Problemfelt	5
1.2 Problemformulering.....	7
1.3 Afgrænsning og begrebsafklaring	8
1.4 Specialets opbygning.....	8
1.5 Historisk kontekst.....	9
1.6 Litteraturreview.....	10
Kapitel 2: Metode	17
2.1 Videnskabsteoretisk position	17
2.2 Valg af teori.....	18
2.3 Valg af empiri.....	19
2.4 Kodningsparametre	21
2.5 Fejlkilder.....	25
Kapitel 3: Teori	27
3.1 Redigeret virkelighed.....	27
3.1.1 Framing	27
3.1.2 Framing i satiretegninger.....	29
3.2 Opdelt offentlighed: Segmentpressen	30
Kapitel 4: Analyse	33
4.1 Del 1: Det kvantitative niveau.....	34
4.1.1 Fortællingsrammer	35
4.1.2 Aktører.....	38
4.1.3 Spalteplads og opsætning.....	41
4.1.4 Domesticering.....	42
4.1.5 Satiretegninger	42
4.1.6 Delkonklusion.....	42
4.2 Del 2: Det kvalitative niveau.....	44
4.2.1 Framing af Brexit.....	44

4.2.2 Pro-Brexit.....	45
4.2.3 Anti-Brexit	50
4.2.4 Neutrale fortællingsrammer.....	60
4.2.5 Delkonklusion.....	61
Kapitel 5: Opsamlende diskussion	62
5.1 Segmentering i debatstoffet	63
Kapitel 6: Konklusion.....	67
Formidlende artikel.....	69
Litteratur	70
Bilag.....	75
Bilag 1. Kodeskema.....	76
Bilag 2. Interview med Jyllands-Postens debatredaktør, Karina O. Dahlgaard.	93
Bilag 3. Interview med redaktionssekretær på Berlingske debat, Anders Jørgensen.....	96

Kapitel 1: Indledning

1.1 Problemfelt

Det britiske folks beslutning den 23. juni 2016 om at forlade Den Europæiske Union fortsætter med at skabe debat her snart to år efter folkeafstemningen. Også i Danmark: Den 20. februar 2018 afholdte den politiske netavis Altinget en udsolgt konference, *“Beyond Brexit: The future UK-EU relationship”* på Kalvebod Brygge. Inviteret var blandt andre danske top-erhvervsfolk, en britisk minister, EU-lobbyister og Europols øverste chef. Jakob Nielsen, Altingets chefredaktør, indledte konferencen: *“Danmark var det første land, der oplevede en nej-afstemning. I Storbritannien vil I komme til at diskutere Brexit i mange år fremover. I dag skal vi tale om løsninger i overgangsperioden og herefter”*, sagde han og afsluttede med at parafasere en avisoverskrift, som den britiske avis The Times ifølge sejlivede myter skulle have bragt i 1939 (men som i virkeligheden var overskriften på et ironisk læserbrev til avisen): *“Dense fog over the channel: Continent has been cut off”*. Citatet vakte latter i salen med sin reference til Storbritanniens stærke nationale selvforståelse og årelange skepsis over for europæisk integration. En skepsis, der med Brexit for alvor er blusset op på de britiske øer.

2016 var et år, hvor højrefløjspopulismen nød fremdrift flere steder i verden (Worth 2017: 19). Trump og Duterte kom til magten, og Putin og Erdogan fortsatte deres autoritære jerngreb, samtidig med, at højrefløjsbevægelser vandt stadig større indtog på tværs af Europa (Ibid.). Det er dog briternes udmelding af EU, der fremstår som begivenheden med de mest vidtrækkende konsekvenser for verdenssamfundet (Ibid.). Idéen om et ‘Europas Forenede Stater’ var blevet forstærket under 2. verdenskrig (Den Store Danske 2). Blandt de primære formål var et ønske om at skabe militær sikkerhed og sikre permanent fred mellem Tyskland og Frankrig (Encyclopaedia Britannica). Danmark og Storbritannien sluttede sig begge til EF i 1973 og var således blandt de første lande til at slutte sig til Frankrig, Vesttyskland, Italien, Holland, Belgien og Luxembourg, der havde etableret EF’s forløber, Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab (Den Store Danske 2). Med årenes løb voksede EU til 28 medlemslande. Ingen lande havde forladt fællesskabet igen, indtil briterne sagde

Tegning bragt sammen med debatindlæg i Jyllands-Posten den 21. juni 2016. EU-spørgsmålet splittede ikke kun briterne: Også i Danmark gav Brexit anledning til megen uenighed og heftig debat om vores tilknytning til unionen.

farvel og tak den 23. juni 2016. At et medlemsland skulle kunne finde på at melde sig ud, var opsigtsvækkende nok i sig selv, men at det var briterne, unionens næststørste økonomi, som havde været med siden 1973, fik selve fundamentet under EU's fremtid til at se vakkelt ud. Brexit har således forskubbet globale politiske styrkeforhold, i retning væk fra Europa (og USA) og hen imod Beijing og Moskva (Jain, 2016: 110).

Disse vidtrækkende konsekvenser af briternes beslutning gør således Brexit relevant at beskæftige sig med i et speciale. Men hvorfor er det relevant at undersøge mediernes dækning af Brexit? Forskning viser, at borgere i EU-lande har en stadig mere negativ holdning til europæisk integration og til den politik, som EU fører (de Vreese, 2017: 1). Det er en bemærkelsesværdig udvikling, idet der længe eksisterede en konsensus om accept af EU, blandt borgere i medlemslandene (op. cit. p. 2). Et nyligt studie viser interessant nok, at europæiske medier primært forholder sig negativt til konkrete EU-politikker¹ (op. cit. p. 14)². Her konkluderes det også, at medierne indtager en politisk position i forhold til EU, ikke kun i lederne, men også i nyhedsudvælgelsen. Således opstår der en *synkronisering* mellem avisens holdning og den nyhedsmæssige fremstilling af EU-relaterede begivenheder (Ibid.). I dansk journalistik har EU traditionelt set haft en lav prioritering, og blandt andet været kendetegnet ved fællesstof og tilfældig udvælgelse (Reich og Christensen 2017: 7). Derfor er resultatet af Reich og Christensens undersøgelse af Politikens, Berlingskes og Ekstra Bladets dækning af Brexit interessant. I deres speciale har de nemlig undersøgt disse tre avisers nyhedsstof ud fra en operationalisering af Ida Schultz' segmenteringsteori.³ Denne teori, som beskrives nærmere i specialets tredje kapitel, argumenterer for, at de strukturelle ændringer, som dagspressen har gennemgået (avisomlægninger, gratisaviser, internet og læserarketyper), har bevirket, at omnibuspressen er blevet erstattet af et nyt pressesystem, segmentpressen (Schultz 2007: 5). Reich og Christensen konkluderer, at segmentering præger en mærkbar del af dækningen, og at denne segmentering manifesteres igennem de tre avisers fokus, samt genre- og kildevalg (Reich og Christensen 2017: 87). De identificerer med andre ord en tendens til en mere holdningspræget, aktivistisk og kampagnelignende journalistik (op. cit. p. 7).

Denne segmenteringstendens er bl.a. belyst af Joseph Turow, som skriver om såkaldte 'reputation silos', eller meningssiloer, i amerikanske medier (Turow 2011: 8). Reich og Christensen henviser desuden til Anker Brink Lund, som har påpeget risikoen for, at de enkelte aviser udvikler sig til "*såkaldte 'ekkomedier', der kun giver læserne det, de vil have, og bekræfter deres holdninger og verdenssyn, hvilket i*

¹ Omend de dog bakker op om selve idéen om europæisk integration (de Vreese, 2017: 14).

² Som det beskrives i specialets litteraturreview, viste et andet studie desuden, at de britiske mediers dækning af kampagnen op til folkeafstemningen om EU-medlemskabet i 2016 var stærkt drejet i en pro-Brexit retning (European Journalism Observatory 2).

³ Reich og Christensen er ikke de eneste, der har eftertestet hypotesen om segmentering gennem en operationalisering af Schultz' segmenteringsteori. Høj og Grønkjær har eksempelvis undersøgt politiseringen og segmenteringen i Politikens og Berlingskes dækning af asylstramningerne (Høj og Grønkjær, 2016).

sidste ende vil føre til et demokratisk underskud” (Reich og Christensen 2017: 8). Spørgsmålet er, hvor *“langt aviserne kan gå for at tilfredsstille annoncørerne, før de kommer i kollision med deres egne publicistiske idealer og særegne rolle i den demokratiske proces?”* (Ibid.). Nærværende speciale er således motiveret af disse ovennævnte undersøgelser, der peger på en udvikling, hvori medier i stadig højere grad fremstår som selvstændige politiske aktører. Denne udvikling er interessant al den stund, at medierne modtager mediestøtte, blandt andet ud fra en forventning om, at medierne fungerer som et forum for samfundsdebatten (se evt. afsnittet ‘Hvorfor har aviserne debatsider?’ i specialets litteraturreview). Specialet ser den tilsyneladende stigende tendens til deloffentligheder som erstatning for én samlet offentlighed som en potentielt uhensigtsmæssig udvikling, ud fra det argument, at kvaliteten af den offentlige debat falder, hvis denne debat kun finder sted i opdelte segmenter, hvor der er mindre risiko for at løbe ind i modstridende verdensanskuelser.

Mens de nævnte undersøgelser (de Vreese 2017, samt Reich og Christensen 2017) har fokuseret på nyhedsstoffet, søger dette speciale at bidrage til forskningsfeltet ved at undersøge, hvordan medierne fremstiller EU igennem deres debatstof, og forsøge at belyse, om der også her kan dokumenteres en tendens til segmentering. I dette speciale analyseres således nogle af de indholdstyper, der er med til at gøre en avis til en avis, men som typisk ikke undersøges i samme omfang som nyhedsstoffet. Klassisk set er den trykte avis en konkret, afgrænset genstand, hvori det omfattende og løst definerede begreb, ‘offentligheden’, kan iagttages i mere konkret form. En avis indeholder mere end nyheder og oplysning, den indeholder også opinionstof i form af læserbreve og debatindlæg fra borgere, politikere og kommentatorer. Avisen indeholder også ledende artikler, som udtrykker avisens holdning. Og aviser indeholder ikke mindst satiretegninger, som bevidst og ubevidst kan være med til at sætte en dagsorden og påvirke læserens holdning. I denne type indhold kan vi iagttage et udsnit af ‘offentligheden’. Begrebet offentlighed kan i sig selv defineres som forholdet mellem politik, medier og borgere. Som det senere beskrives i afsnit 3.1 har medierne indflydelse på, *hvilke* emner folk tænker på. Derfor er det relevant at belyse, hvordan medierne fremstiller Brexit, og hvilke aktører, der får lov til at komme til orde i mediernes fremstilling af Brexit. Disse overvejelser leder frem til følgende problemformulering:

1.2 Problemformulering

Hvordan bliver EU fremstillet i landsdækkende danske avisers debatstof, ledere og satiretegninger – med afsæt i et konkret blik på Brexit?

1.3 Afgrænsning og begrebsafklaring

Specialet afgrænser sig fra at undersøge, hvad der har karakteriseret EU-dækningen i nyhedsartikler, og fokuserer i stedet på at undersøge avisernes debatstof og satiretegninger om EU og Brexit. Periodemæssigt begrænser undersøgelsen sig til at dække over perioden den 17.-30. juni, det vil sige én uge før den britiske folkeafstemning og én uge efter. Specialet undersøger de landsdækkende aviser Politiken, Berlingske, Jyllands-Posten, Ekstra Bladet, B.T., Information, Kristeligt Dagblad, Børsen og Weekendavisen. I specialet anvendes det medieskabte begreb *Brexit*, som er et portmanteau af ordene *Britain* og *exit*, og beskriver hele den proces, der dækker over briternes udtræden af EU, som følge af Storbritanniens folkeafstemning om EU-medlemskab den 23. juni 2016. Derudover er 'fortællingsrammer' et centralt begreb i specialet. Begrebet anvendes som en dansk oversættelse af begrebet 'frame' (se afsnit 3.1.1). Lejlighedsvis anvendes begrebet 'frame' i specialet, særligt med henvisning til Entmans teori om framing, men betydningsmæssigt skelnes der ikke i dette speciale mellem begreberne 'fortællingsramme' og 'frame'.

1.4 Specialets opbygning

I det følgende afsnit vil det kort blive beskrevet, hvordan specialet er bygget op, og hvilket indhold specialets individuelle kapitler bidrager med.

Kapitel 1: Indledning

I specialets første igangværende kapitel redegøres der for den motivation og nysgerrighed, der ligger til grund for at undersøge mediernes EU-dækning gennem analyse af læserbreve, satiretegninger og ledere. I forlængelse af dette er specialets problemformulering blevet præsenteret. Herefter er afgrænsningen af specialets empiri begrundet, og sidste afsnit i dette indledende kapitel udgøres af specialets litteraturreview, hvor der redegøres for det forskningsfelt, som specialet søger at bidrage med ny viden til.

Kapitel 2: Metode

I andet kapitel beskrives specialets metodiske overvejelser og tilgang. Først præsenteres specialets videnskabsteoretiske fundament, og herefter redegøres der for specialets analytiske tilgang, som består af en kombination af kvantitativ og kvalitativ indholdsanalyse. Derefter følger en begrundelse for specialets valg af teori og empiri. I kapitlet beskrives også de kodningsparametre, som empirien er kodet ud fra. Således indeholder kapitlet specialets kodemanual, som er delt op i kvantitative parametre og de fortællingsrammer, der er opstillet i specialet. Kapitlet afsluttes med et afsnit om validitet og fejlkilder.

Kapitel 3: Teori

I kapitel 3 beskrives specialets teoretiske ramme. Det første afsnit i kapitlet handler om

medievidenskabelige teorier om mediernes dagsordensættende funktion og om mediernes indramning af begivenheder. Herefter beskrives teorien om segmentpressen, et nyt pressehistorisk system, der argumenteres for at have afløst omnibuspressen. Denne segmenteringstese inddrages for at kunne undersøge, om medierne udvælger debatstof og i gennem ledere og satiretegninger fremstiller verden på en måde, der skræddersyr det journalistiske produkt til deres respektive læsersegmenter.

Kapitel 4: Analyse

Specialets analyserende kapitel er delt op i to dele. I første del præsenteres resultaterne af den kvantitative indholdsanalyse. Her beskrives hvilke af fortællingsrammerne, der var de mest udbredte, og det beskrives hvilke aktører, der deltog i debatten, hvilke formmæssige forskelle, der var i debatstoffet, samt hvor stor en tendens til domesticering, der var. Anden del af kapitlet bidrager med en kvalitativ og tekstnær analyse af udvalgte, repræsentative dele af empirien, som bruges til at beskrive, hvad der kendetegnede de enkelte fortællingsrammer i debatten.

Kapitel 5: Opsamlende diskussion

I kapitel 5 samles der op på analysekapitlet. Her diskuteres det, i hvilken grad der er tale om segmentering i de undersøgte aviser. Derpå reflekteres der over, hvorfor det netop er disse fortællingsrammer, der manifesterer sig i debatten, om der er tegn en udvikling i EU-debatten, samt hvad det har af betydning, at aviserne i stigende grad synes at henvende sig til deloffentligheder.

Kapitel 6: Konklusion

I kapitel 6 besvares specialets problemformulering. Der konkluderes på resultaterne af specialets analyse, og der gives et bud på, hvad der i forlængelse af dette speciale kan være interessant for fremtidige undersøgelser at gå nærmere i dybden med.

1.5 Historisk kontekst

For at kunne forklare avisernes fremstilling af EU i deres dækning, er formålet med dette afsnit at opridse Brexits historiske kontekst.⁴ Det, vi i dag kender som Den Europæiske Union, omfattede 28 lande og 508 millioner indbyggere, indtil Storbritannien meldte sig ud (Den Store Danske 12). EF bestod af tre organisationer (et kul- og stålfællesskab, et økonomisk fællesskab og et atomenergisamarbejde) indtil 1967, hvor disse blev slået sammen til EF. EU er en regional samarbejdsorganisation, som består af selvstændige nationalstater. Siden dannelsen i 1967 har unionen udviklet sig til en blanding af et mellemstatsligt samarbejde og et samarbejde med overstatslige institutioner, som kan tage beslutninger, der har gyldighed for de enkelte medlemslande (Ibid.). EU's overstatslige karakter er med tiden blevet styrket, omend denne udvikling også har været præget af

⁴ I det efterfølgende afsnit, specialets litteraturreview, følges der op med en redegørelse for, hvad der historisk set har præget dansk EU-journalistik.

tilbageslag. Da førende europæiske politikere mødtes i 1948 for at drøfte en føderation, var både den britiske regering og de skandinaviske lande afvisende overfor idéen (Ibid.). I 1951 blev aftalen om oprettelsen af et kul- og stålfællesskab underskrevet i Paris. I 1957 fulgte Rom-traktaten, som oprettede det økonomiske samarbejde. Fem år efter fusionstraktaten, i 1972, blev traktaterne om Storbritanniens, Irlands og Danmark indtræden i EF underskrevet i Bruxelles (Ibid.). Ved den danske folkeafstemning stemte 63 procent ja til EF-medlemskab. I begyndelsen af 1990'erne, efter Berlin-murens fald, indledtes forhandlingerne til det, der i 1992 blev til Maastricht-traktaten. På baggrund af murens fald og omvæltningerne i Østeuropa blev der skabt et behov for et tættere økonomisk samarbejde, for at sikre en tilstrækkelig økonomisk udvikling i de nye demokratier (Den Store Danske 11). Danmark blev imidlertid den første nation, der stemte nej til medlemskab i det, der med Maastricht-traktaten skiftede navn til Den Europæiske Union (Den Store Danske 2). Danmark fik efterfølgende forhandlet en sær aftale på plads (Ibid.). I 2004 trådte tiltrædelsestraktaten med ti nye medlemslande, heraf syv fra den tidligere østblok, i kraft.

I 2016 gik antallet af medlemslande for første gang tilbage, da unionens næststørste økonomi, Storbritannien, meldte sig ud efter en folkeafstemning (Den Store Danske 1). I løbet af nullerne fik ønsket om en britisk udmeldelse stadig mere vind i sejlene, især på landets højrefløj. Det EU-kritiske Ukip blev i 2014 det største britiske parti i EU-Parlamentet, og truede dermed premierminister David Camerons konservative parti, som havde mange EU-kritiske vælgere. For at få styr på uroen i sit parti, valgte Cameron i 2013 at love en ny forhandling om landets EU-medlemskab, såfremt hans parti vandt parlamentsvalget i 2015. De konservative vandt valget, og fik forhandlet justeringer på plads med EU inden folkeafstemningen om EU. Under kampagnen fremhævede EU-tilhængerne de økonomiske aspekter, mens modstanderne satte fokus på indvandring og suveræniteten. Afstemningen endte med et flertal på 52 procent for Brexit, hvilket fik David Cameron til at træde tilbage som statsminister. Resultatet førte til kraftige kursfald, og den nye regering har fået til opgave at forhandle den britiske udmeldelse på plads med EU (Ibid.).

1.6 Litteraturreview

Som beskrevet i specialets problemfelt, er formålet med specialet at undersøge avisernes framing af EU i debatstoffet, med henblik på at undersøge tendensen til segmentering. Formålet med dette afsnit er, at præsentere en række lignende undersøgelser, der har beskæftiget sig med EU-journalistik og debatstof, og således beskrive det forskningsfelt, som specialet har til formål at bidrage med ny viden til.

Dansk presses nyhedsdækning af Brexit

Specialeafhandlingen *“EU – for vækstens eller sammenhængskraftens skyld? En undersøgelse af dansk presses dækning af Brexit 2016”* fra 2017, skrevet af Oliver Kløvedal Reich og Britt Christensen fra Roskilde Universitet, undersøger den danske presses dækning af Brexit gennem en diskussion af

segmenteringstesen (Reich og Christensen, 2017: 9). Denne specialeafhandling fraserede opinionstof i form af kronikker, kommentarer og debatindlæg, og fokuserede udelukkende på den journalistiske dækning af Brexit. Undersøgelsen tog udgangspunkt i et empirisk materiale bestående af i alt 197 artikler fra Berlingske, Politiken og Ekstra Bladet. Reich og Christensen argumenterer for, at valget af flere cases giver en mere beriget analyse, idet ligheder og uligheder vil træde klarere frem. Politiken og Berlingske er valgt på baggrund af, at de er såkaldte omnibusaviser, og således udgangspunkt for overgangen fra omnibuspresse til segmentpresse (jf. Schultz). Ekstra Bladet er derudover inddraget for at undersøge teorien om segmentering i den tabloide del af det danske pressesystem (Ibid.).

I specialet operationaliseres Schultz' segmenteringstese til at definere fire frames, som er baseret på avisernes læsersegmenter. På baggrund af læsersegmenterne opstiller Reich og Christensen følgende frames: 'For EU-fællesskab' (som de forventer at finde i Politiken), 'For EU-økonomi' (som de forventer at finde at finde i Berlingske), samt de to EU-skeptiske frames 'Imod EU-fællesskab' og 'Imod EU-økonomi' (som de forventer at finde i Ekstra Bladet) (op. cit. p. 46). Reich og Christensen konkluderer, at Brexit har haft en høj prioritering i både Berlingske og Politiken, og en væsentligt lavere prioritering i Ekstra Bladet (op. cit. p. 54-55). Berlingskes og Politikens dækning er *'i overvejende grad framet positivt over for EU'*, for Berlingskes vedkommende i 49 procent af artiklerne, og for Politikens vedkommende i 45 procent af artiklerne. For Ekstra Bladets vedkommende er blot 11 procent af dækningen framet positivt, mens 39 procent er framet negativt (og 50 procent neutralt). I Reich og Christensens kvalitative analyse inddrages konkrete eksempler på avisernes framing af Brexit. For eksempel bringer Politiken en artikel med studerende fra en moderne danselinje, som frygter, at det bliver besværligt for dem at blive inviteret til europæiske forestillinger (op. cit. p. 67). En studerende udtaler, at briterne sender et *"utroligt pessimistisk signal om, at vi ønsker at lukke os om os selv"* (Ibid.). Briternes nej bliver således framet som noget negativt. Artiklen er desuden repræsentativ for Politikens dækning i framet 'For EU-fællesskab' i den forstand, at den bruger kunstnere som kilder til at fortolke briternes udmeldelse, og således *'understøtter den fællesskabsorienterede fortolkningsramme'* (op. cit. p. 69).

I Berlingske er framet 'For EU-økonomi' dominerende, og et repræsentativt eksempel er artiklen *Brexit vil få europæisk økonomi til at skælve*, hvor problemet er, at et britisk exit vil medføre usikkerhed i både europæisk og dansk økonomi, samt de finansielle markeder (op. cit. p. 73). Blandt andet vil dansk eksport blive ramt (Ibid.). Interesseorganisationen Dansk Erhverv bruges som kilde, og organisationen bidrager med et løsningsforslag om, at der må laves en ny form for aftale med briterne (Ibid.). Et andet citat fremhæver, at det er første gang et land melder sig ud af EU, hvorfor det er umuligt at spå om de økonomiske konsekvenser. Fortolkningsrammen er således, at briterne gambler med både deres egen økonomi, samt den globale og den danske økonomi (Ibid.). Det mest hyppigt forekommende frame i Ekstra Bladet er 'Imod EU-fællesskab'. Reich og Christensen inddrager flere eksempler på dette frame i

Ekstra Bladet, bl.a. artiklerne *Dansk Harley-tandlæge kæmper for Brexit, Trætte af EU: Vi vil ud nu* og *We wanna be free* (op. cit. p. 76). I førstnævnte udtaler den danske Harley-tandlæge, at han *“ikke tror på et demokrati med 508 mio. mennesker, der snakker 24 forskellige sprog og har syv præsidenter, som ingen kan nævne”* (Ibid.). Reich og Christensen konkluderer, at *“det eneste Ekstra Bladet gør, når de rapporterer fra Storbritannien”* er *“at opsøge ‘leave’-vælgere eller områder, hvor de er i flertal”* (Ibid.). Reich og Christensen skriver til slut i deres specialeafhandling, at det på baggrund af analysen kan *“konkluderes, at en del af dækningen har fælles karakteristika og gør brug af en faktisk eller neutral fortolkning, og derved er i tråd med omnibuspressens idealer og rutiner (...), men analysen viser samtidig også med tydelighed, at segmentering præger en mærkbar del af dækningen”* (op. cit. p. 87).

Synkronisering

Medieforskeren Claes de Vreese har undersøgt begrebet ‘synkronisering’, som ligger sig i tråd med segmenteringstesens. Med synkronisering menes der, at medierne udvælger EU-nyhedsstof på en måde, der stemmer overens med de EU-holdninger, avisen giver udtryk for på lederplan (de Vreese et al 2017: 1). I artiklen *News media’s position-taking regarding the European Union: the synchronization of mass media’s reporting and commentating in the 2014 European Parliament elections* indleder de Vreese med at påpege, at kriser som den økonomiske krise og flygtningekrisen har startet debatter om den europæiske integrationsproces’ fremtid (Ibid.). På samme tid kan det observeres, at en stigende andel af europæiske borgere har et negativt syn på europæisk integration, de europæiske institutioner og dets politikker (Ibid.). Denne stigende utilfredshed har været mest tydelig i briternes beslutning om at forlade EU, men også i det seneste valg til Europa-Parlamentet i 2014 (Ibid.). *“Euroskepticism is thus compared to a virus that has now spread across the continent”* (op. cit. p. 2.). *“This spread is remarkable, given the fact that for long a permissive consensus has characterized the citizen’s relationship with the EU. The question is how the virus of Euroskepticism could have been fuelled to such a large extent?”* (Ibid.).

De Vreese påpeger, at nyhedsmedierne på legitim vis kan optræde som politiske aktører i avisernes ledende artikler, mens der på nyhedssiderne forventes uafhængig formidling (Ibid.). Forskning har dog vist, at avisernes politiske holdning kan påvirke nyhedsudvælgelsen fx ved at bruge kilder, hvis synspunkter ligger i tråd med avisens politiske synspunkter (Ibid.). Hidtil har denne synkronisering primært været undersøgt på nationalt plan, men de Vreese undersøger hvordan 14 medier i syv europæiske lande positionerer sig i forhold til EU. I konklusionen lyder det: *“(...) position-taking is not limited to the editorial pages. Instead, our results point towards synchronization between newspaper’s editorials and their selection decisions within the news sections (...)”* (op. cit. p. 14.). Synkroniseringen vedrørende evalueringen af EU er begrænset til udvælgelsen af nationale stemmer, men såfremt et medie har et politisk standpunkt, der ikke vinder genklang blandt landets politiske elite, inddrages transnationale stemmer, hvis synspunkter ligger i tråd med mediets (Ibid.).

Hvorfor har aviser debatsider?

Da dette speciale har afgrænset sig fra at undersøge nyhedsstof, og i stedet fokuserer på debatstof, er det værd at nævne specialeafhandlingen *Avisen som forum for offentlig debat* af Rasmus Burkal. Denne undersøgelse er relevant at præsentere, fordi den kan give indsigt i, hvad debatsidernes rolle i demokratiet er. Dermed kan Burkals undersøgelse være med til at beskrive den potentielle risiko ved, at debatsiderne bliver stadig mere segmenterede. Burkal undersøger hvilken form for demokratisk debat, der dominerer debatsiderne i Berlingske, Jyllands-Posten og Politiken i nyhedsugen 2008 (Burkal, 2011: 6). Her indleder han med at skrive: *“Demokratiet lever af debatten. Så kort kan formelen for folkestyret formuleres”* (op. cit. p. 5). Dette ideal om den offentlige debat som grundlaget for demokratiet er med til at finansiere medierne, idet dagbladene modtager mediestøtte af forskellige statslige mediestøtteordninger ud fra en forventning om, at de bidrager til at varetage og fremme den demokratiske debat i samfundet (Ibid.). Medierne skal være et forum for samfundsdebat, men denne forumfunktion er uformel og skal snarere forstås som en social kontrakt mellem medierne og demokratiet. *“I dagbladene udmønter denne idé sig i faste debatsider, der således kan siges at være ét udtryk for, hvordan dagbladene i praksis søger at fremme den demokratiske samfundsdebat – ved selv at lægge spalter til”* (op. cit. p. 6). Burkal undersøger med andre ord, hvad der kendetegner det debatforum, som aviserne stiller til rådighed for den offentlige debat (Ibid.). Undersøgelsen lægger særlig vægt på begreberne ‘deltagelse’, ‘dagsorden’ og ‘debatstil’ (op. cit. p. 7).

Burkal påpeger, at avisen i dag er det publicistiske medie, hvor debatforummet er bedst etableret, og at mængden af debatstof er i kraftig vækst, bl.a. fordi det er billigere at producere (op. cit. p. 13). Burkal henviser til, at oplagsnedgangen og den øgede konkurrence heraf vil medføre, at aviserne retter mod nøjere definerede målgrupper end tidligere (op. cit. p. 14-15). Da aviserne således må målrette produktet mod en homogen gruppe med ensartede holdninger, bliver aviserne *“aktører, ikke i offentligheden, men i deloffentlighederne, hvorfor debatsiderne også må ses i dette lys: Som et medieindhold, der skal være med til at indfange den udpegede målgruppe”* (op. cit. p. 15). Burkal understreger derefter, at debatsiderne således også er *“et led i avisens markedsføring og spiller en rolle i kampen om at kapre kunder ved at signalere holdninger, ved at forsøge at engagere læserne i avisen gennem bidrag til debatten og ved at sælge kommentatorer ud fra en vurdering af, om de kan tiltrække læsere”* (Ibid.). Burkal konkluderer i sin afhandling: *“Med sin deltagerprofil er debatsiderne udtryk for et elitedemokratisk ideal, der på baggrund af den relativt lave andel af politikere tipper i retning af den korporative demokratimodel, hvor specialiserede systemkritikere, eksperter og talpersoner side om side med privilegerede privatpersoner søger at påvirke politikens udformning”* (Burkal 2011: 82). Burkal tilføjer, at det er i Berlingske, at det mest markante udtryk for et elitedemokratisk debatforum findes, mens den relativt store mængde plads, der i Jyllands-Posten er afsat til indsendte indlæg, placerer avisen noget tættere på det såkaldt *“deltagerdemokratiske ideal”* (op. cit. p. 83).

Britiske og europæiske mediers dækning af Brexit

I forlængelse af undersøgelserne af Reich og Christensen og de Vreese, er det relevant at nævne to undersøgelser foretaget af European Journalism Observatory. I det første studie blev det påvist, at de britiske mediers dækning var drejet stærkt i en pro-Brexit retning (European Journalism Observatory 2). 45 procent af de 928 undersøgte artikler var således pro-Brexit, mens 27 procent var anti-Brexit. The Daily Mail havde flest pro-Brexit artikler, mens The Guardian var blandt aviserne med flest anti-Brexit artikler. De mest anvendte argumenter i debatten centrerede sig om økonomi, suverænitet og immigration, men der var stor forskel på, hvilke temaer der fyldte i de respektive avisers Brexit-debat. Således fokuserede The Guardian på økonomi, mens The Daily Mail havde fokus på immigration (Ibid.). Det andet studie undersøgte dækningen af Brexit i tretten lande (tolv europæiske lande og USA)⁵. Her er konklusionen, at der blandt de undersøgte aviser var en overvældende negativitet mod briternes beslutning om at forlade EU (European Journalism Observatory 1). Et gennemgående tema i aviserne var, at Brexit fremhævede EU's problemer, men at EU reformeres snarere end at få lov til at gå til grunde. I undersøgelsen blev 1638 artikler kodet ud fra, om de var anti-Brexit (56 procent) eller pro-Brexit (8 procent) (Ibid.).

Mediernes dækning af folkeafstemningen om retsforbeholdet

Den 3. december 2015 skulle danskerne stemme om de danske retsforbehold. De danske mediers dækning af denne kampagne var således en forløber for dækningen af Brexit et halvt år senere, hvor Danmarks tilknytning til EU igen kom til debat. Det er således relevant at nævne den undersøgelse af mediernes dækning af folkeafstemningen om retsforbeholdet, som Infomedia og Detektor dengang foretog (Infomedia og Detektor 2015). 708 omtaler i avis, web, tv og radio blev undersøgt i perioden 26. oktober–23. november 2015.⁶ 41 procent af samtlige omtaler var ja-omtaler (dvs. et 'ja' til at afskaffe forbeholdet), mens 31 procent var nej-omtaler. 12 procent var balancerede, mens 15 procent var uden stillingtagen (Ibid.). I de *journalistiske omtaler* var antallet af nej-omtaler en smule lavere, 24 procent. Hvad angår *debat-stof*, var andelen af nej-omtaler dominerende, med 51 procent. I *klummer/ledere* var seks procent nej-omtaler, 25 procent var ja-omtaler, 19 procent var balancerede og 50 procent var uden stillingtagen (Ibid.). I undersøgelsens hovedkonklusioner står blandt andet: "*NEJ-SIDEN DOMINERER DEBATSTOFFET. Modsat tendensen i den journalistiske omtale har nej-omtaler en klar overvægt i debat-stoffet. Det skyldes primært, at det typisk er på nej-siden, man finder debat-indlæg fra almindelige mennesker, og ikke kun professionelle debattører, politikere og interesseorganisationer*" (Ibid.).

⁵ I hvert land blev tre aviser undersøgt (European Journalism Observatory 1).

⁶ De undersøgte aviser var Politiken, Berlingske, Jyllands-Posten, B.T., Ekstra Bladet, Information, Kristeligt Dagblad og MetroXpress (Infomedia og Detektor 2015).

Danske mediers EU-dækning

I bogen *Transnational politisk journalistik* undersøger Mark Ørsten udviklingen af det, han kalder “nyhedsinstitutionens medialisering af EU” fra 1991 til 2001 (Ørsten, 2005: 11). Nyhedsinstitutionen refererer til medierne under ét, som værende en selvstændig samfundsinstitution med stor politisk indflydelse (op. cit. p 8). Ørsten påpeger, at nyhedsinstitutionen har fokuseret på det nationale politiske system, men at udviklingen af EU har efterladt borgerne i Europa med et nyt komplekst politisk system, der på flere måder er afgørende anderledes end de nationale politiske systemer (Ibid.). Han pointerer videre, at der med Danmarks indtræden i EF for første gang blev stillet spørgsmålstejn ved nationalstaten som historiens afslutning, og at det siden er blevet klart, at medlemskabet flere steder har udvisket og ophævet nationalstatens grænser. Således henviser Ørsten til forskere, som peger på forskellige tal om EU’s indflydelse på dansk politik, hvor nogle peger på, at op imod 80 procent af dansk lovgivning er påvirket af EU (Ibid.). På trods af sin transnationale karakter bliver EU i høj grad dækket ud fra nationale synsvinkler, argumenterer Ørsten (op. cit. p. 10). Dette er fordi, at medierne stadig har stærke bindinger til det nationale parlament og nationale politikere (Ibid.). Ørsten skriver videre, at begreberne politik og journalistik i Skandinavien traditionelt samles “under Habermas’ efterhånden slidte banner om borgerlig offentlighed” (op. cit. p. 11). Problemet ved at bruge Habermas’ offentlighedsbegreb i en EU-undersøgelse er, at begrebet er bundet til nationalstaten som en politisk enhed, hvorfor Ørsten henviser til “tesen om transnationalisering” (Ibid.). Transnationalisering henviser til en overskridelse, men ikke en ophævelse af den nationale binding (Ibid.). Med udviklingen af begreberne “transnational offentlighed” og “transnational politisk kommunikation” bliver det muligt at undersøge nyhedsinstitutionens ageren på den transnationale scene (Ibid.).

Det er på baggrund af disse teoretiske overvejelser, at Ørsten undersøger udviklingen af nyhedsinstitutionens medialisering⁷ af EU (Ibid.). Ørsten undersøger, hvilken EU-politisk dagsorden nyhedsinstitutionen har været med til at sætte, samt om den medialiserede EU-politik er demokratiserende (op. cit. p. 13). Til slut i bogen konkluderer Ørsten på sine resultater. Her fremgår det, “at EU-journalistik kun udgør mellem tre og 13 procent af de undersøgte mediers samlede redaktionelle stof” (op. cit. p. 19). Derudover konkluderes det, at “EU-journalistikken kun benytter et fåtal af de journalistiske genrer” og at “nyheden dominerer EU-stoffet”, men at der mod periodens slutning er “blevet suppleret med en øget brug af baggrundsanalyser og temasider” (op. cit. p. 19-20). Ørsten konkluderer videre, at undersøgelsens “kvalitative analyse af fortællingsrammerne” viser, at “især tre fortællingsrammer dominerer EU-journalistikken: ‘EU som konfliktskaber’, ‘Det politiske spil’ og ‘De store linier’” (Ibid.).

⁷ Ørsten definerer ‘medialisering’ således: “Med begrebet medialisering lægges et bestemt blik på forholdet mellem medier og politik. Dette blik antager, at moderne politik udspilles via medierne, og det antager, at denne medialisering har afgørende betydning for nyhedsinstitutionen og de andre af samfundets institutioner, den spiller sammen med” (Ørsten 2005: 11-12).

“Undersøgelsen viser også, at alt afhængig af, hvilken fortællingsramme der lægges ned over artiklen, ændres italesættelsen af EU. For eksempel optræder EU som en trussel mod nationalstaten Danmarks værdier/interesser i fortællingsrammen ‘EU som konfliktskaber’, mens EU i fortællingsrammen ‘De store linier’ ses som en fremvoksende politisk union, der kan agere garant for for en fredelig og demokratisk europæisk fremtid. Den systematiske brug af fortællingsrammer over tid peger endvidere på, at fortællingsrammer fungerer som en betydningsfuld, og i dansk sammenhæng næsten oversat, journalistisk styringsmekanisme, når det gælder udvælgelse og præsentation af historier” (Ibid.).

Derudover konkluderer Ørsten, at indlandsredaktionens manglende opmærksomhed på korrespondenterne i Bruxelles og den sjældne daglige kontakt mellem Bruxelles og Christiansborg bevirker, at *“EU-stoffet mangler en klar prioritering i de fleste medier, hvorfor stoffet har en tydelig tendens til at blive prioriteret lavere end det hjemlige politiske stof”* (op. cit. p. 21).

Fortællingsrammer

Som det fremgår af ovennævnte undersøgelser (Reich og Christensens afhandling og Ørstens bog), er opstillingen af fortællingsrammer tidligere anvendt i undersøgelser af EU-journalistik. *“Om de kvalitative kategorier, fortællingsrammerne, bør det (...) bemærkes, at der traditionelt skelnes mellem generelle og specifikke fortællingsrammer (...). Generelle rammer antages at eksistere på tværs af emner, mens de specifikke rammer så at sige er skabt til lejligheden”* (Ørsten 2005: 202). I sin egen undersøgelse anvender Ørsten således begge former for rammer: *“(...) de rammer der opstilles, er inspireret af tidligere studier af politik, såvel politik generelt, som EU-politik specifikt”* (Ibid.). *“Ved at opstille de forskellige fortolkningsrammer a priori lægger afhandlingen sig i slipstrømmen på den deduktive tilgang til framing (...). Dette er modsat den induktive tradition, hvor de forskellige frames først udlæses ved gennemgangen af analysen”* (op. cit. p. 203). *“Inden for den deduktive tilgang understreges fire forhold, som opstillingen af frames skal kunne leve op til: 1) Fortællingsrammerne må have specifikke og genkendelige karakteristika (jf. Entman 1993), 2) de skal kunne observeres i den almindelige journalistiske praksis, 3) den ene fortællingsramme skal på en meningsfuld måde kunne adskilles fra den anden samt 4) de enkelte fortællingsrammer skal kunne identificeres af andre end forskeren selv”* (Ibid.).

Kapitel 2: Metode

Formålet med dette kapitel er at forklare specialets analytiske tilgang, samt de metodiske overvejelser, der er opstået i kodningen af empirien. Indledningsvist redegøres der for specialets videnskabsteoretiske position, som udgør udgangspunktet for valget af specialets teoretiske ramme. Herefter redegøres for den konkrete analytiske tilgang, der er anvendt i dette speciale: en kombination af kvantitativ og kvalitativ indholdsanalyse. Det efterfølges af et afsnit, der søger at forklare, hvorfor framingteori og teorien om segmentpressen er valgt til at forklare, hvorfor avisernes EU-debatstof ser ud, som det gør. Derefter begrundes valget af specialets empiri, hvilket vil sige, at der argumenteres for, hvorfor valget af medier og periode er relevant til at besvare specialets problemformulering. Dette efterfølges af en beskrivelse af de parametre, som specialets empiri er kodet efter. Dette inkluderer både de kvantitative parametre, som fx aktør og medie, men også de kvalitative parametre: de 12 fortællingsrammer (frames), som er formuleret specifikt til anvendelse i dette speciale. Kapitlet slutter med et afsnit, der diskuterer fejlkilder i specialets analytiske tilgang.

2.1 Videnskabsteoretisk position

Specialet tager udgangspunkt i den socialkonstruktivistiske grundopfattelse. Essensen i denne videnskabsteoretiske position er, at al menneskelig erkendelse anses som værende socialt konstrueret. Heri ligger en opfattelse af, *“alle former for erkendelse sker via en optik eller en forståelsesramme, der ikke er medfødt, men er resultat af den kultur og den historiske fortid, som det enkelte menneske er en del af”* (Den Store Danske 3). Fordelen ved at anvende dette videnskabsteoretiske udgangspunkt er, at det kan hjælpe med at opnå indsigt i, hvordan medierne i Brexit-debatten er med til at skabe særlige fortællingsrammer.

Specialets konkrete metodiske tilgang til at opnå indsigt i mediernes Brexit-fortællingsrammer er gennem en indholdsanalyse. Igennem det seneste århundrede har indholdsanalysen været brugt af sociologer til at tage samfundets ‘kulturelle temperatur’ (Hansen et al, 1998: 92). Som metode er indholdsanalysen særligt velegnet til at undersøge generelle tendenser i mediedækningen, fx forandringer over tid eller forskelle mellem forskellige typer medier (Elmelund-Præstekær 2014: 185). I specialets problemformulering angives det, at formålet med specialet er at opnå indsigt i, hvordan aviserne fremstiller Brexit. Heri ligger en erkendelse af, at de enkelte aviser gennem til- og fravalg repræsenterer verden på forskellige måder. *Representation* er således en måde at konstruere virkeligheden. Én definition af repræsentation lyder således: *“Representation means using language to say something meaningful about, or to represent, the world meaningfully, to other people”* (Hall 1997: 15). Hall argumenterer for, at begrebet ‘kultur’ kan defineres som bestående af en række *praksisser*, snarere end af *objekter* (op. cit. p. 2). Disse argumenter er inddraget for at understrege specialets forståelsesmæssige udgangspunkt: at avisernes sprog i deres fremstilling af EU er med til at skabe mening for læseren.

Kultur er således afhængig af, at dens deltagere meningsfyldt fortolker verden omkring dem nogenlunde ens.

“The emphasis on cultural practices is important. It is participants in a culture who give meaning to people, objects and events. Things ‘in themselves’ rarely if ever have any one, single, fixed and unchanging meaning (...) It is by our use of things, and what we say, think and feel about them – how we represent them – that we give them a meaning. In part, we give objects, people and events meaning by the frameworks of interpretation which we bring to them” (Hall 1997: 3).

Mening produceres med andre ord gennem sociale interaktioner – og gennem massemedier. Det er ved at tildele hændelser, personer og objekter værdi og betydning, at vi producerer mening. Det er, når vi væver narrativer, historier – og fantasier – rundt om hændelser, personer og objekter, at vi skaber mening (Ibid.). Det er denne analytiske tankegang, der ligger til udgangspunkt for idéen om at undersøge, hvordan medierne skaber særlige fortællingsrammer ved netop at tillægge hændelser, personer og objekter forskellige betydninger.

Metodekombination

For at opnå størst mulig indsigt i, hvordan aviserne fremstiller EU i deres debatstof, gør specialet brug af en kombination af kvantitativ og kvalitativ indholdsanalyse. Kombinationen af disse to metoder er valgt med henblik på både at opnå indsigt i de brede karaktertræk i avisernes EU-debatstof, samt at kunne udvælge repræsentative eksempler, der illustrerer, hvorledes de enkelte fortællingsrammer konstrueres (gennem framing og sproglig fremstilling). I sin undersøgelse af dansk EU-journalistik henviser Ørsten til en række forskere, der argumenterer for netop denne metodekombination: *“Den kvantitative metode vil give et statistisk overbliksbillede af det undersøgte område, mens den kvalitative analyse vil fokusere på, hvordan der skabes mening i mere afgrænsede processer eller handlingsforløb” (Ørsten 2005: 187).* Ørsten henviser til Hjarvard, der argumenterer til fordel for kombinationen af disse to metoder (op. cit. p. 188). Inden for dette *“nye kombinationsparadigme”* bliver formålet for den kvantitative analyse at undersøge *“interaktionens prototypiske karakter, dvs. være optaget af, at afdække genkomne, typiske træk på tværs af af enkeltsituationer”* (op. cit. p. 189). Omvendt bliver formålet for den kvalitative analyse at *“være orienteret mod hvordan den reflektive implementering og forhandling af adækvat, meningsfuld adfærd finder sted i den konkrete situation”* (Ibid.).

2.2 Valg af teori

Teorierne i dette speciale er valgt, fordi de er vurderet som de mest relevante til at forklare, hvorfor aviserne fremstiller Brexit, som de gør. Entmans teori om *framing* er inddraget for at kunne forklare, hvordan aviser og individer fremhæver visse dele af virkeligheden, og ignorerer andre dele. Helt essentielle i teorien om framing er begreberne *salience* og *selection* (Entman, 1993: 52). Framingteori

bidrager med værktøjer til kodningen af specialets empiri. Entmans teori har især hjulpet med at formulere de fortællingsrammer, som specialets empiri er kodet efter (se figur 2). I andel del af specialets analysekapitel anvendes framingteorien desuden til at illustrere, hvordan de enkelte fortællingsrammer konstrueres gennem fremhævelse og udvælgelse af begivenheder og personer. Det er i dette afsnit, at specialet undersøger, hvilke dele af virkeligheden, de enkelte aviser og aktører lægger vægt på i deres repræsentation af EU og Brexit. Teorien om framing anvendes i dette speciale i samspil med Shaw og McCombs teori om *agenda-setting* (dagsordensteori). Teorien om agenda-setting går ud på, at medierne spiller en stor rolle i udformningen af den politiske virkelighed gennem deres udvælgelse og fremstilling af nyhedsstof (McCombs og Shaw, 1972: 176). Læserne får ikke blot indsigt i en given sag, men også en indsigt i hvor stor vigtighed de skal tillægge den, på baggrund af mængden og prioriteringen.

Segmenteringstesen er valgt, fordi den kan bidrage til at forklare, hvorfor medierne agerer og prioriterer, som de gør. Schultz' teori er med til at sætte det nuværende pressesystem ind i en større mediehistorisk kontekst. I sin essens går segmenteringstesen ud på, at det danske pressesystem har udviklet sig fra en presse rettet mod alle til en presse rettet mod forskellige segmenter af samfundet (Schultz, 2007: 20). En central årsag til segmenteringen er ønsket om at gøre sig mere attraktiv for annoncører (op. cit. p. 17). Segmenteringstesen er operationaliseret ved at klarlægge, hvilke segmenter af samfundet, som de respektive aviser typisk finder deres læsere iblandt. I specialets analyse- og diskussionskapitel bidrager disse læsersegmenter til at forsøge at forklare, hvorfor den enkelte avis har fremstillet Brexit på netop den måde, som den har gjort.

2.3 Valg af empiri

Udvælgelse

Specialets valg af empiri bunder i en motivation for at undersøge, om debatsiderne i danske aviser er præget af segmentering, og hvordan denne segmentering i så fald kommer til udtryk. Udgangspunktet for denne motivation var en hypotese om, at aviserne – på baggrund af deres respektive historiske rødder og forskellige politiske ståsteder – med stor sandsynlighed ville fremstille de fleste politiske emner forskelligt på deres debatsider, i deres ledere og i deres satiretegninger. Motivationen har således været at få klarlagt, i hvilket omfang og på hvilken måde aviserne segmenterer deres debatstof. Brexit er valgt som case, fordi det på mange måder fremstår som den mest markante politiske begivenhed i Europa i det seneste årti. Der ligger en kæmpe symbolværdi i, at unionens næststørste økonomi trækker teltstængerne op og siger til resten af medlemslandene, at de ikke længere har lyst til at være en del af fællesskabet. Da det kom frem, at britiske aviser langt fra havde været balancerede i deres dækning af Brexit (European Journalism Observatory 2), vækkede det en nysgerrighed for at undersøge den danske dækning. På baggrund af eksistensen af Reich og Christensens speciale om danske avisers

nyhedsdækning af Brexit, som påpegede en tendens til segmentering⁸, blev det oplagt at undersøge tendensen til segmentering i de dele af aviserne, der ikke er nyhedsstof. Dette er funderet i en motivation for at undersøge papiravisen som et journalistisk produkt i sin helhed. Hvorvidt medierne reelt kan påvirke befolkningens holdning i en bestemt retning er svært at svare på, men specialet har valgt at undersøge de landsdækkende aviser, fordi de i hvert fald kan siges at have mest indflydelse i den offentlige debat. Avisen som journalistisk produkt er derudover valgt, for det i forhold til andre medier, er det type publicistiske medie, hvor debatforummet spiller den mest centrale rolle (Burkal 2011: 13). Udover den helt centrale del af empirien – indsamlingen af læserbrevene, satiretegningerne og lederne – er der som en del af empiriindsamlingen blevet udsendt nogle få spørgsmål vedrørende avisernes debatkriterier til de undersøgte avisers debatredaktioner. Her er det lykkedes at få svar fra Jyllands-Posten (se bilag 2) og Berlingske (se bilag 3).

Indsamling

Læserbrevene, lederne og satiretegningerne, som udgør specialets empiriske data, er søgt frem via Infomedias database med anvendelse af en såkaldt 'avanceret søgning'. Her er søgt efter artikler, der indeholder både søgeordet 'debat' i overskriften og søgeordet 'eu' i hele artiklen. Der er ligeledes søgt efter artikler, der indeholder søgeordet 'eu' i hele artiklen og henholdsvis 'kronik', 'kommentar' eller 'ledende artikel' i overskriften. Derudover er der blevet søgt på artikler, der blot indeholdt søgeordet 'eu', for at støve yderligere artikler op, der ikke har fået et mærkat, der indikerer, at der er tale om opinionsstof. Disse søgninger på resultater indeholdende søgeordet 'eu' har frembragt *thumbnails* af de enkelte avissider, hvilket har gjort det muligt at indsamle pdf-versioner af de avissider, der indeholder en satiretegning, der relaterer sig til EU. Søgningerne er afgrænset til at indeholde resultater fra printudgaverne af de undersøgte aviser.

Analyseperioden er fastlagt til den 17.-30. juni 2016, en periode på 14 dage, som indkapsler ugen op til og ugen efter Storbritanniens folkeafstemning om nationens medlemskab i EU. Der er lavet en grovsortering af materialet, således at de relativt få resultater, der kort nævner EU, men overordnet handler om et andet emne, er sorteret fra. Der er i alt kodet 316 debat-enheder.⁹ Der er således i gennemsnit kodet 22,5 debatenheder om dagen i undersøgelsesperioden.

Læsersegmenter

Da et af specialets primære mål er at opnå indsigt i, hvorledes aviserne segmenterer deres EU-debatstof, kortlægges de respektive avisers læsersegmenter således ganske kort i dette afsnit. Læsersegmenterne er defineret ud fra avisernes egne beskrivelser og ud fra segmenteringsværktøjet Gallup Kompas. Her

⁸ Og undersøgelsen af de Vreese mfl., der påviser en synkronisering mellem europæiske avisers holdninger på lederniveau og deres nyhedsudvælgelse, hvad angår EU-stof (de Vreese 2017).

⁹ 22 af disse er fra Børsen og er gemt bag betalingsvæg, hvorfor disse disse indlægs kvalitative indhold ikke er blevet kodet.

vurderes Berlingskes læsere til at høre til segmentet De Moderne (TNS-Gallup 3). Her er der fokus på karriere og erhvervsliv, og forretningsrejser til udlandet fylder særligt meget i dette segment (Ibid.) Politikens læsere kan siges at høre til De Moderne-Fællesskabsorienterede (TNS-Gallup 5). Her er der fokus på kultur, social ansvarlighed og åbenhed over for omverdenen, *“især når det kommer til Danmarks virke på den internationale scene”* (Ibid.). Ekstra Bladets læsere hører ifølge Gallup Kompas til blandt Det Traditionelle segment (TNS-Gallup 6). I dette segment eksisterer der en skepsis overfor ændringer i samfundet generelt. *“Man ønsker at bevare de traditionelle værdier, og at det danske samfund skal se ud som det altid har gjort uden indblanding fra international side”* (Ibid.). Jyllands-Postens læsere placeres i Det Moderne-Individorienterede segment, som har politisk tilknytning til Venstre og Konservative, og er stærkt interesseret i erhvervsforhold. Segmentet ønsker samtidig, at Danmark skal fokusere på egne problemer, før man yder økonomisk støtte til andre lande (TNS-Gallup 4). Informations læsere findes blandt Det Fællesskabsorienterede segment, som prioriterer medmenneskelighed og social omsorg (TNS-Gallup 7). *“Personerne i det Fællesskabsorienterede segment er tilhængere af Danmarks åbenhed og tilstedeværelse på den internationale politiske scene”* (Ibid.). B.T.’s og Kristeligt Dagblads læsere skal ifølge Gallup Kompas findes i Det Traditionelle segment (TNS-Gallup 6).

2.4 Kodningsparametre

Forud for dataregistreringen er der udarbejdet en kodemanual (figur 1 og 2), der indeholder en række kategorier, som skal give et overblik over empiriens indhold. Kategorierne er udvalgt efter en indledende eksplorativ dataregistrering, hvor en lille andel af den samlede mængde af analyseenheder blev kodet for at se hvilke dele af materialet, der var mest interessante at registrere. Figur 1 præciserer de kvantitative kodningsparametre. Denne del af kodningsmanualen er udarbejdet med henblik på at registrere: 1) hvor mange indlæg, de respektive aviser har bragt, 2) hvilke aktører, der har deltaget i debatten, 3) hvor mange indlæg der har tendens til domesticering, dvs. drejer debatten om Brexit over i en dansk sammenhæng, 4) hvor mange indlæg der er akkompagneret af visuelt indhold, 5) længden af indlæggene, 6) hvor mange indlæg, der er oversat fra andre sprog, 7) hvornår i undersøgelsesperioden indlæggene er bragt, og 8) om indlægget er en ledende artikel.

I figur 2 gives der beskrivelser af de tolv fortællingsrammer (frames), som empirien er kodet efter. Her skal det noteres, at de røde felter angiver EU-negative fortællingsrammer, de grønne angiver EU-positive fortællingsrammer, og de blå angiver neutrale fortællingsrammer. Som det fremgår, er der opstillet flere specifikke fortællingsrammer under de generelle fortællingsrammer. Inspirationen med denne opdeling i generelle og specifikke fortællingsrammer stammer fra Ørsten, som skriver: *“Om de kvalitative kategorier, fortællingsrammerne, bør det desuden bemærkes, at der traditionelt skelnes mellem generelle og specifikke fortællingsrammer (...) Generelle rammer antages at eksistere på tværs af emner, mens de specifikke rammer så at sige er skabt til lejligheden”* (Ørsten, 2005: 202).

Figur 1. Kodemanual: De kvantitative kodningsparametre.

1	Medie	Politiken, Berlingske, Jyllands-Posten, Ekstra Bladet, B.T., Information, Kristeligt Dagblad, Børsen, Weekendavisen.
2	Aktør	<ul style="list-style-type: none"> • Almindelig borger (optræder ikke med andre oplysninger end sit navn og oftest også adresse). Er der tale om en mand eller kvinde? Hvor i landet er borgeren fra? (Jylland, Sjælland, Fyn, Lolland/Falster, København). Studerende indgår også her. • Politiker. Hvilket parti er politikerens fra? Er det en dansk EU-politiker? En udenlandsk politiker? Pensionerede politikere indgår også her. • Kommentator. Defineres som journalister, redaktører, forfattere, etc. Er der tale om en udenlandsk kommentator? • Forsker. Står afsender benævnt som professor eller ph.d. eller med tilknytning til et universitet? Er der tale om en udenlandsk forsker? • Erhvervsperson. • Tænketank. • Sognepræst. • Kendis.
3	Domesticering	Kommer afsenderen ind på danske forhold vedrørende EU? Eksempelvis ved at skrive "herhjemme" eller "vi".
4	Visuelt indhold	Er materialet ledsaget af visuelt indhold, som for eksempel en satiretegning, et billede eller et portræt?
5	Længde	Hvor mange ord består materialet af?
6	Oversættelse	Er materialet oversat fra et andet sprog?
7	Dato	Hvilken dato i perioden 17. til 30. juni er materialet bragt?
8	Leder	Er der tale om en ledende artikel i avisen, som er påtænkt at give udtryk for avisens holdning?

Figur 2. Kodemanual: De tolv definerede fortællingsrammer (frames).

1	Elitære EU	<i>EU er udemokratisk, elitært og bureaukratisk. EU-politikerne lytter ikke til befolkningerne, til gengæld smider de om sig med de penge, de får fra medlemslandene.</i>
2	Danmark skal ud af EU – eller i det mindste have en folkeafstemning	<i>Danskhed kommer først, og nationale følelser skal således prioriteres højt. De danske politikere er nogle kujoner, som prøver at snyde befolkningen. De danske politikere og kommentatorer er elitære og udemokratiske. Det er jammerligt at skulle høre på så meget brok efter briternes demokratiske beslutning.</i>
3	EU-fortalernes skræmmekampagner har fyldt for meget – forståeligt britisk exit	<i>EU-tilhængerne overdriver konsekvenserne af Brexit. Det er fuldt forståeligt, at den britiske befolkning sagde nej til EU. Der var fornuft i at trodse akademikerne og eliten. Brexit er fryd for eliten i europæisk politik, for EU-politikerne er forstokkede og prøver kun at skræmme andre fra at melde sig ud. EU-eksperimentet er mislykket, og det er fint, hvis unionen nu bryder sammen.</i>
4	Det er Europas egen skyld, at kontinentet er i krise	<i>EU er medskyldig i Brexit, fordi EU-politikerne har insisteret på at topstyre alt. Østudvidelsen fik EU-skepsissen til at blusse op. EU-modstanderne stemmer som de gør, fordi globaliseringen (og europæiseringen) ikke kommer dem til gode. EU er en forstenet union, der må forstå, at der er stor modstand mod den frit bevægelige arbejdskraft.</i>
5	Nu må EU reformeres	<i>EU skal gentænkes, reformeres og slankes. Brexit må således nødvendigvis blive et wake up-call for EU, som har ført forkert politik, bl.a. hvad angår flygtningene og økonomien. EU skal gentænke sin struktur og sine rutiner. EU skal være mere demokratisk og skal lære at være modtagelig overfor kritik. EU har svigtet, men vi kan ikke klare os uden EU.</i>
6	Bevar EU-fællesskabet	<i>EU er garant for fred i Europa, og Danmark hører til i EU. Vi har brug for Storbritannien i EU. Brexit er således dårligt nyt. EU er ikke fejlfri, men den overordnede strategi er fornuftig. Vi må selv tage ansvar for EU, i stedet for at tale unionen ned. I stedet for afvikling skal vi tale om udvikling. EU er et enestående projekt.</i>

7	Nationale politikere i Danmark og Europa er medskyldige	<i>Debatten om EU i både Danmark og Europa har lidt under, at de nationale politikere har talt EU ned og ført skræmmekampagner mod unionen. Disse nationale politikere fremstår nølende og passive, og burde i højere grad have støttet EU. Danmarks EU-kritiske partier er uansvarlige. Samtidig gjorde EU-politikerne det ikke nemt for Cameron.</i>
8	Demokratiet er i krise og Europas fremtid ser sort ud	<i>Brexit er et sort kapitel i Europas historie, og et tegn på, at demokratiet er udfordret i disse tider. Kontinentet er præget af forvirring og kaos. Mordet på Jo Cox symboliserede den forrædede udvikling i den politiske debat. Populisterne og nationalisterne har kronede dage. Der er alvorlige indbyggede problemer ved folkeafstemninger, og repræsentativt demokrati er derfor at foretrække.</i>
9	Briterne har dummet sig og går svære tider i møde	<i>Brexit er et selvmål for Storbritannien. Det er en uklog beslutning at forlade EU, og landet er præget af politisk kaos. Cameron, Corbyn og Boris Johnson er alle ansvarlige. EU-modstanderne har ingen plan for, hvad der skal ske efter Brexit.</i>
10	Forhandlingerne bliver interessante.	<i>Det særligt interessante ved briternes beslutning bliver at følge forhandlingerne mellem EU og Storbritannien. Intet ligger endnu fast, og briterne kan stadig ende med at forblive i unionen.</i>
11	Økonomi, handel og erhvervsliv	<i>Det særligt relevante ved Brexit er de finansielle, økonomiske og erhvervs-mæssige konsekvenser ved briternes exit fra handelssamarbejdet.</i>
12	Andet	<i>Denne fortællingsramme omfatter en lille del af empirien, der med afsæt i Brexit fortæller historier, der ikke kan siges at indskrives i nogen af de ovennævnte fortællingsrammer. Eksempler er klimapolitik, EU's forhold til Afrika og dyrevelfærd.</i>

2.5 Fejlkilder

Formålet med dette afsnit er at skabe transparens omkring specialets fremgangsmåde, og påpege de metodiske udfordringer, der er opstået undervejs og som dermed kan have haft en indvirkning på specialets resultater. Den centrale udfordring i en kvantitativ indholdsanalyse er dens reliabilitet, altså spørgsmålet om, hvorvidt andre kan komme frem til samme resultat (Elmelund-Præstekær 2014: 198). Kodearbejdet bliver nemmere, jo mere eksplicite kodekategorierne er (Ibid.). Således er det nødvendigt at påpege, at jo større antal kodekategorier, jo større risiko for, at hver enkelt kodekategori ikke er skarpt nok afgrænset fra de andre. I den forbindelse er det relevant at sammenligne dette speciales tilgang med tidligere undersøgelser. I Reich og Christensens speciale om Brexit-nyhedsdækningen havde de opstillet fire frames (fortællingsrammer).¹⁰ I Ørstens afhandling om dansk EU-journalistik fra 1991-2001 havde han opstillet seks fortællingsrammer.¹¹ Og i nærværende speciale er der, jf. figur 2, et væsentligt højere antal fortællingsrammer, nemlig tolv.

Den indlysende ulempe ved at have så mange fortællingsrammer er, at det kan have en negativ indvirkning på undersøgelsens reliabilitet, fordi det efterlader mere plads til fortolkning af, hvilken fortællingsramme det enkelte indlæg indskrives i. Reich og Christensen begrænsede sig til fire fortællingsrammer, men havde også tilsvarende afgrænset sig til at undersøge tre aviser. På grundlag af den grundlæggende distinktion, som de kortlagde gennem læsersegmenterne, mellem at være for eller imod EU, definerede Reich og Christensen modsætningen mellem et fokus på fællesskab og et individuelt-økonomisk fokus (Reich og Christensen 2017: 46). På baggrund af disse fire overordnede fortællingsrammer kunne de påpege grundlæggende forskelle i de tre avisers dækning. I Ørstens afhandling er de seks fortællingsrammer opstillet på baggrund af tidligere studier af EU-journalistik (Ørsten 2005: 19), og Ørsten har afgrænset sin undersøgelse til at omfatte fire landsdækkende aviser, for bl.a. at opnå indsigt i, hvilke EU-politiske emner, medierne har sat på dagsordenen i undersøgelsesperioden. I nærværende speciale er der imidlertid formuleret tolv fortællingsrammer, og en beslutning om, at undersøge ni landsdækkende aviser. Disse beslutninger er taget med henblik på at få et bredt indblik i EU-debatten i de landsdækkende danske aviser.

Dette specialer adskiller sig fra de to ovennævnte undersøgelser ved at fokusere på debatstof. I den indledende, eksplorative del af kodningsarbejdet blev der taget en beslutning om, at det ville være mest interessant at få nuancerne i debatten med. Jo færre kategorier, jo mere simplificering. Fordelen ved dette valg om at opstille flere kategorier er således, at det har givet indsigt i flere detaljer i EU-debatten end blot for eller imod. Som specialets kvalitative analyse viser, er der forskellige måder at være

¹⁰ Reich og Christensens fire fortællingsrammer: 'For-EU-fællesskab', 'For-EU-økonomi', 'Imod-EU-fællesskab' og 'Imod-EU-økonomi' (Reich og Christensen 2017: 46). Undersøgelsen omfatter Politiken, Berlingske og Ekstra Bladet.

¹¹ Ørstens seks fortællingsrammer: 'EU som konfliktskaber', 'Det politiske spil', 'De store linier', 'Økonomiske konsekvenser', 'Moral' og 'Menneskelig interesse' (Ørsten 2005: 203-4). Undersøgelsen omfatter Politiken, Berlingske, Jyllands-Posten og Information (Ørsten 2005: 213).

eksempelvis anti-Brexit på, og aviser, som begge er anti-Brexit, kan indskrive exittet i ret forskellige fortællingsrammer, selvom de overordnet er enige om støtten til EU. Netop fordi specialet har haft som ambition at undersøge debatsiderne i så relativt mange forskellige aviser, blev det besluttet at opstille et relativt stort antal fortællingsrammer. Den indlysende ulempe i at have et højt antal fortællingsrammer er, som nævnt, at det kan gå ud over reliabiliteten i undersøgelsen. Da beslutningen om at opstille tolv fortællingsrammer blev taget, blev det samtidig for overskuelighedens skyld besluttet af fordele disse tolv fortællingsrammer under de generelle fortællingsrammer 'Pro-Brexit', 'Anti-Brexit' og 'Neutral'. Når materialet er kodet af en enkelt person, bør der findes en anden udefrastaende person til at genkode en lille andel af materialet, dvs. det der omtales som en interkoderreliabilitetstest. I en sådan test bør der ideelt set være en overensstemmelse på 85 procent (Eskjær og Helles 2015: 78). I dette speciales interkoderreliabilitetstest, hvor ca. 10 procent er genkodet af en anden koder, ligger overensstemmelsen dog nede på 69 procent. Således står det klart, at de nuancemæssige fordele, som det høje antal fortællingsrammer giver, skal vejes op imod den betydning, det høje antal fortællingsrammer har for specialets reliabilitet. Overensstemmelsen mellem de førnævnte generelle fortællingsrammer ligger lidt højere, på 75 procent. Dette indikerer, at tolv fortællingsrammer kan argumenteres for at være i overkanten. Omvendt kan dette antal fortællingsrammer, som nævnt, bidrage med en mere nuanceret beskrivelse af, hvordan de undersøgte aviser har fremstillet Brexit i deres debatstof.

Kapitel 3: Teori

I dette kapitel præsenteres specialets teoretiske ramme, som i samspil med den indsamlede empiri danner fundamentet for specialets analyserende kapitel. Første halvdel af dette teoretiske kapitel tager udgangspunkt i perspektiver på mediernes måde at fremstille virkeligheden i form af *framing*, for derefter at bevæge sig over i perspektiver på mediernes øgede tendens til at producere deres journalistik med fokus på meget specifikke målgrupper, jf. teori om *segmentpressen*.

3.1 Redigeret virkelighed

Redaktører og journalister spiller en væsentlig rolle i udformningen af den politiske virkelighed, i kraft af deres udvælgelse og fremstilling af nyheder (McCombs og Shaw, 1972: 176). Sådan lyder det i artiklen *The Agenda-Setting Function of Mass Media* (1972), skrevet af Maxwell E. McCombs og Donald L. Shaw. Artiklen handler om, hvad der på dansk beskrives som dagsordensteori. Den argumenterer for, at læsere ikke blot får indblik i en given sag, men også en indikator på hvor stor vigtighed de skal tillægge sagen, ud fra mængden og positioneringen af dækningen (Ibid.). Medierne kan med andre ord sætte den politiske dagsorden. De fleste vælgeres interaktion med politikere foregår nu om dage gennem medierne, i modsætning til ansigt til ansigt (Ibid.). Informationerne i medierne bliver den eneste kontakt, som mange har med den politiske verden, og retorikken og løfterne indkapslet i nyhedshistorier, kronikker og ledere udgør en stor del af den information, ud fra hvilken de fleste mennesker skal træffe en beslutning i stemmeboksen (Ibid.). Dermed er det ikke sagt, at medierne grundlæggende ændrer folks holdninger under en valgkamp – men der er belæg for at sige, at de store mængder information under enhver valgkamp har en effekt på borgerne (Ibid.). Medierne har ikke nødvendigvis altid succes med at styre, *hvordan* folk skal tænke om givne sager, men har derimod ofte succes med at styre, *hvilke* sager de skal tænke på (Ibid.). Der tales om to dagsordensættende niveauer, hvor det første handler om indholdet, dvs. de objekter der tildeles opmærksomhed (McCombs, 2005: 546). Det andet niveau handler om formningen af disse objekter. Disse objekter har forskellige egenskaber, hvoraf medierne og offentligheden kan vælge at fremhæve nogle af disse egenskaber, og forbigå andre (Ibid.). Med disse til- og fravalg kan medierne således fortolke og indramme virkeligheden.

3.1.1 Framing

Netop indramning, eller *framing*, er et centralt teoretisk begreb i dette speciale. I artiklen *Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm* argumenterer Robert M. Entman for, at begrebet framing i sin essens indeholder *selection* og *salience*, på dansk *udvælgelse* og *prominens* (Entman, 1993: 52). “*To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way as to to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or*

treatment recommendation for the item described” (Ibid.). Således kan det siges, at frames: 1) *definerer problemer* – dvs. fastlægger hvad en kausal agent forårsager og med hvilke omkostninger og fordele, 2) *diagnosticerer årsager* – dvs. identificerer aktørerne, der skaber problemet, 3) *foretager moralske vurderinger* – dvs. evaluerer kausale agenter og deres effekter, og 4) *foreslår løsninger* – dvs. tilbyder og retfærdiggør behandlinger af problemerne og forudsiger de sandsynlige effekter heraf (Ibid.). Et frame i en given tekst vil ikke nødvendigvis indeholde samtlige fire af disse funktioner (Ibid.). Entman argumenterer for, at frames har fire lokationer i kommunikationsprocessen: *kommunikatøren, teksten, modtageren og kulturen*. Kommunikatører foretager bevidste og ubevidste framing-valg i beslutningen om, hvad de vil sige, guidet af frames. Teksten indeholder frames, som manifesterer sig gennem tilstedeværelse eller fravær af særlige nøgleord, stereotype billeder, kilder til information og sætninger, der bidrager med tematisk forstærkende klynger af fakta og vurderinger (Ibid.). De frames, der guider modtagerens tænkning og konklusion, reflekterer ikke nødvendigvis tekstens frames og kommunikatorens framing-intention (Ibid.). Kulturen er lageret af typisk anvendte frames; kulturen kan defineres som det sæt af typiske frames anvendt i diskursen og tankesættet hos de fleste personer i en social gruppering (op. cit. p. 53). *“Framing in all four locations includes similar functions: selection and highlighting, and use of the highlighted elements to construct and argument about problems and their causation, evaluation and/or solutions”* (Ibid.).

Begrebet *salience* definerer Entman som det at gøre et stykke information mere iøjnefaldende, meningsfyldt og mindeværdigt for modtagerne (op. cit. p. 53). *“An increase in salience enhances the probability that receivers will perceive the information, discern meaning and thus process it, and store it in memory”* (Ibid.). Tekster kan gøre stykker af information mere prominente gennem placering, repetition eller ved at associere dem med kulturelt velkendte symboler (Ibid.). Frames udvælger og kalder opmærksomhed til særlige aspekter af virkeligheden, hvilket logisk set betyder, at frames samtidig dirigerer opmærksomheden væk fra andre aspekter (op. cit. p. 54). Karakteren af, årsagen til og konsekvenserne af et fænomen bliver radikalt forandret, når ændringer foretages i det, der prominent fremvises, det der undertrykkes og især gennem måden, hvorpå observationer klassificeres (Ibid.). *“Receiver’s responses are clearly affected if they perceive and process information about one interpretation and possess little or incommensurable data about alternatives. This is why exclusion of interpretations by frames is as significant to outcomes as inclusion”* (Ibid.).

Framing har væsentlige implikationer for politisk kommunikation (op. cit. p. 55). *“Frames call to attention some aspects of reality while obscuring other elements, which might lead audiences to have different reactions. Politicians seeking support are thus compelled to compete with each other and with journalists over news frames”* (Ibid.). Framing kan siges at være en central kraft i den demokratiske proces, da politiske eliter kontrollerer framingen af begivenheder (op. cit. p. 57). *“These frames can determine just what “public opinion” is (...)”* (Ibid.).

3.1.2 Framing i satiretegninger

Entmans artikel beskæftiger sig primært med framing i journalistisk nyhedsstof. Men også gennem visuelt indhold kan aviser frame virkeligheden, eksempelvis ved at bringe satiretegninger. I artiklen *Framing and Temporality in Political Cartoons: A Critical Analysis of Visual News Discourse* argumenterer Josh Greenberg for, at politiske satiretegninger er en form for “visual news discourse” (Greenberg 2002: 181). Greenberg peger på, at medierne kan ses som et forum, hvori institutioner, grupper og individer kæmper om definitionen og konstruktionen af den sociale virkelighed (Ibid.). I denne proces bliver visse sager fokuspunktet for kollektive bekymringer eller nervøsitet, dvs. defineret som ‘sociale problemer’, ikke gennem sagens objektive alvorlighed eller frekvens, men som et resultat af, at folk taler og skriver om dem (op. cit. p. 181-82).

“Social problems become “visible” to mass publics, then, only when they are socially defined within “knowledge or knowledge-processing” institutions such as the mass media. As a claims-making arena where the cultural meanings of circumstances and events are constructed, news discourse provides a rich source of data for examining how everyday issues or events come to be defined as “social problems,” and offer clues as to how meaning will be negotiated and understood by the public (op. cit. p. 182).

Greenberg peger på, at der ofte laves en distinktion mellem, hvordan publikum fortolker klassisk nyhedsstof, som forventes at adskille fakta og holdninger, og så opinionsstof, som oftest intentionelt er holdningsmæssigt farvet i deres beskrivelse af et givent fænomen (Ibid.). Greenberg argumenterer for, at synspunkterne, som udtrykkes i opinionsdiskurser er vigtige, når man undersøger den rolle, som nyhedsdækning spiller i processen, hvor sociale problemer konstrueres. Dette er fordi, at opinionsdiskursen, i modsætning til klassiske nyheder, blander normative løsningsforslag og faktuelle opfattelser (Ibid.). Medieforskeres opmærksomhed har typisk centreret sig omkring skreven eller mundtlig diskurs, mens Greenbergs artikel altså i stedet fokuserer på avisernes satiretegninger (Ibid.).

“Political cartoons offer newsreaders condensed claims or mini-narratives about putative “problem” conditions and draw upon, and reinforce, taken-for-granted meanings of the world. By doing so, political cartoons provide metalanguage for discourse about the social order by constructing idealizations of the world, positioning readers within a discursive context of “meaning making” and offering readers a tool for deliberating on present conditions” (Ibid.).

Tegninger framer fænomener ved at situere det givne “problem” i en hverdagskontekst og på den måde udnytte “universelle værdier” som en måde at overtale læserne til at identificere sig med billedets og dets intenderede budskab (Ibid.). Greenberg refererer til Erving Goffman, som hævder, at mennesker organiserer eller framer deres hverdagsliv for at forstå og reagere på sociale fænomener (op. cit. p.

183). “*Cartoons help to render infinite amounts of detail into practical frameworks that are relevant and appropriate to social actors understanding the everyday world*” (op. cit. p. 183-84). Den strukturelle organisering af viden om verden i den visuelle diskurs kan lede til såkaldt “*metaphorical entrapment*” (op. cit. p. 184). Dvs. at måden, hvorpå et koncept opfattes, bliver bundet sammen med en specifik metaforisk struktur, hvilket gør, at alternative måder at betragte konceptet bliver slørede eller kommer til at virke til at give mindre mening (Ibid.). Tegningen, billedteksten og den tilhørende punchline bidrager med anvisninger til de foretrukne betydninger og de typer af udfald eller konsekvenser, som tegneren legitimt mener vil blive resultatet af den aktivitet eller begivenhed, der bliver skildret (Ibid.). “*Cartoons render normative judgments about social issues by employing a variety of journalistic conventions, such as figures of speech, metaphors and irony*” (Ibid.). Disse overbevisningsteknikker bliver brugt enten bevidst eller ubevidst med henblik på at overbevise offentligheden om et særligt synspunkt (for eller imod), uden at være eksplicit (Ibid.). Greenberg understreger, at en visuel diskursanalyse ikke kan afdække, hvordan avislæsere i virkeligheden vil fortolke indholdet af en tegning i en hverdagskontekst, men at metoden kan afdække spektret af mulige læsninger, som en læser kan foretage (op. cit. p. 186). Avistegninger organiserer social repræsentation af verden, og tilbyder et “kognitivt kort” til at forstå hverdagen. (Ibid.). Greenberg påpeger, at satiretegninger *kondenserer* komplicerede begivenheder ind i et enkelt frame, og at de ofte *domesticerer* ved at tage en fjern begivenhed og sætte den i en velkendt kontekst (Ibid.). På samme måde som avisernes lederskribenter forsøger at presse politiske beslutningstagere til at handle på en bestemt måde, har påstandene, som er indlejrede i avisers politiske satiretegninger kapacitet til at overbevise læsere om at ændre deres holdning. Avistegnere konstruerer således deres udlægninger af nyheder på baggrund af en række formodninger om den sociale verden. Formodninger, som de forventer at dele med den underforståede læserskare (Ibid.).

3.2 Opdelt offentlighed: Segmentpressen

Ida Schultz’ artikel *Fra Partipresse over Omnibuspresse til Segmentpresse* er skrevet med henblik på at “*forstå de strukturelle ændringer, som dagspressen har gennemlevet i nyere tid*” (Schultz, 2007: 5). I artiklen formuleres “*en hypotese om, at omnibuspressen er blevet afløst af et nyt pressesystem*” (Ibid.). Teorien er relevant at inddrage for at sætte den situation, de landsdækkende danske dagblade befinder sig i, ind i en historisk kontekst. Schultz påpeger de “*voldsomme, strukturelle forandringer i medielandskabet generelt og i dagspressen specifikt*” (Ibid.). “*Antallet af aviser og læsere har været langsomt dalende*” og “*de landsdækkende dagblade har genopfundet sig selv i både form og indhold*” (Ibid.). Det er på baggrund af denne udvikling, at Schultz undersøger, “*om omnibuspressen mon er afgået ved døden*” (op. cit. p. 6.).

Historien om danske aviser og journalistik fortælles oftest i forhold til tre overordnede perioder, som dog ikke kan adskilles skarpt i specifikke årstal (op. cit. p. 6). Den første periode kaldes for *meningspressen*, og var typisk publikationer, der omhandlede specifikke emner og var rettet mod

specifikke dele af befolkningen. Konturerne af næste system, *partipressen*, begyndte så småt at kunne anes i midten af 1800-tallet. Politisk bliver der defineret et højre og et venstre, “og aviser med klare *partipolitiske tilhørsforhold begynder så småt at skyde op efter et stykke tid*” (op. cit. p. 7). Fra mellemkrigstiden og herefter får såvel hovedstadsaviserne som provinsaviserne en ny rolle og selvforståelse (Ibid.). “*Nu taler man om en omnibuspresse, der betyder en presse “for alle”. Hvor partipressen kan forstås som et pressesystem, hvor aviserne erkendte sig åbent til en bestemt partipolitik, er omnibuspressen på flere måder et mere løst defineret pressesystem, med mange iboende forestillinger om demokrati, journalistik og offentlighed, der er fremtrædende på forskellige tidspunkter i historien*” (Ibid.).

Et af de primære, strukturelle forhold mellem partipresse og omnibuspresse går på ejerskabet af aviserne. Hvor der i partipressen var stærke bånd mellem aviser og partier, begynder der fra begyndelsen af 1970'erne at ske en forandring i ejerforholdene i retning af selveje (op. cit. p. 8). Trods de ændrede ejerforhold erkendte de fleste aviser sig dog stadig til en bestemt politisk observans (Ibid.). Schultz skriver, at “*en overvejende partipolitisk (sekundært publicistisk) ideologi i partipressen bliver afløst af en overvejende publicistisk (sekundært kommerciel) ideologi i omnibuspressen, eksempelvis udtrykt i forskellige redaktørerklæringer om “politisk uafhængighed”*” (Ibid.). Omnibuspressen som pressesystem kan også forstås som introduktionen af en ny og mere alsidig avis (op. cit. p. 9). Et af omnibusavisens kendetegn er en meget bred stofudvælgelse. Blandt andet bringer aviserne mere livsstilsstof (Ibid.). Omnibusavisen var en avis, “*der havde som sit ideal at henvende sig til i princippet hvem som helst og havde stof om helst alle sider af tilværelsen*” (Ibid.). “*Avisen ville takkes læsere af alle partifarver, og et af midlerne var ‘objektivitet’. Ved hjælp af det, og ved at holde kommentarer og nyhedsstof adskilt, kunne man blive accepteret som neutral og troværdig også hos læsere med andre politiske opfattelser.*” (op. cit. p. 10). Blandt andet som følge af omnibusavisens brede stofvalg og udvidede læserkredse, tyder meget på, at annoncemarkedet får en øget betydning i overgangen fra partipresse til omnibuspresse. Schultz citerer Eigil Steinmetz, som i bogen *Den moderne dagspresse* skriver, at det “*er en af myterne om dansk presse, at der overhovedet ikke eksisterer nogen form for forbindelse mellem tekst og annoncer*” (Ibid.).

Schultz henviser til ‘selvstændiggørelsesesen’, som går på, at medierne er blevet selvstændige aktører, at vi har en selvstændig nyhedsinstitution, at journalistikken er blevet selvstændiggjort, og at den politiske journalistik er blevet selvstændig (op. cit. p. 12). Journalistikken kan “*ikke blot ses som uafhængig og som et selvstændigt fag, men også ses som en politisk aktør, som forventes at spille en selvstændig rolle som aktør i kommunikationsfællesskabet*” (Ibid.). Schultz påpeger videre, at det formentlig ikke er nok at se på politik, hvis man skal undersøge mediernes selvstændighed. “*Økonomiske hensyn har alle dage været en del af det at drive avis (...) og markedsmæssige vilkår er bestemt ikke blevet mindre væsentlige med den skærpede konkurrence om læsere/seere/klikkere i nyere tid*” (Ibid.).

Schultz argumenterer for, at der i dagens mediebillede er *“flere udviklingstræk, der peger på en hypotese om et nyt pressesystem”* (Ibid.). Et af kendetegnene ved omnibusavisen er opdelingen mellem kommentar og nyhed, men de *“store avisers dækning af Muhammedkrisen (...) viste dog tegn på et vist sammenfald mellem den holdning, der blev udtrykt i lederspaltten, og den måde nyhedsstoffet blev dækket på: Ifølge en optælling foretaget af Information var vinklingen af nyhedsstoffet i Berlingske Tidende, Jyllands-Posten og Politiken parallel med den opinion, der blev udtrykt i avisernes ledere”* (Ibid.). Schultz skriver, at de fleste iagttagere er *“enige om, at dagbladene var meget ens i løbet af 1980’erne og begyndelsen af 90’erne, men at især Berlingske Tidende, Jyllands-Posten og Politiken har fundet en skarpere profil i udvælgelsen og vinklingen af nyhedsstoffet og prioriteringen af stofområder, der harmonerer med aviseres overordnede observans”* (op. cit. p. 17). Schultz fremsætter hypotesen om segmentpressens fødsel på baggrund af *“en række empiriske indikatorer på, at et nyt pressesystem har afløst omnibuspressen”* (op. cit. p. 20). *“Begrebet segmentpresse er valgt, fordi det signalerer en avis til “nogle” og ikke til “alle”, fordi det indikerer en markedsorientering, og fordi det lægger sig op af en bred livsstilspolitisk og ikke snæver partipolitisk forståelse af politik”* (Ibid.).

Kapitel 4: Analyse

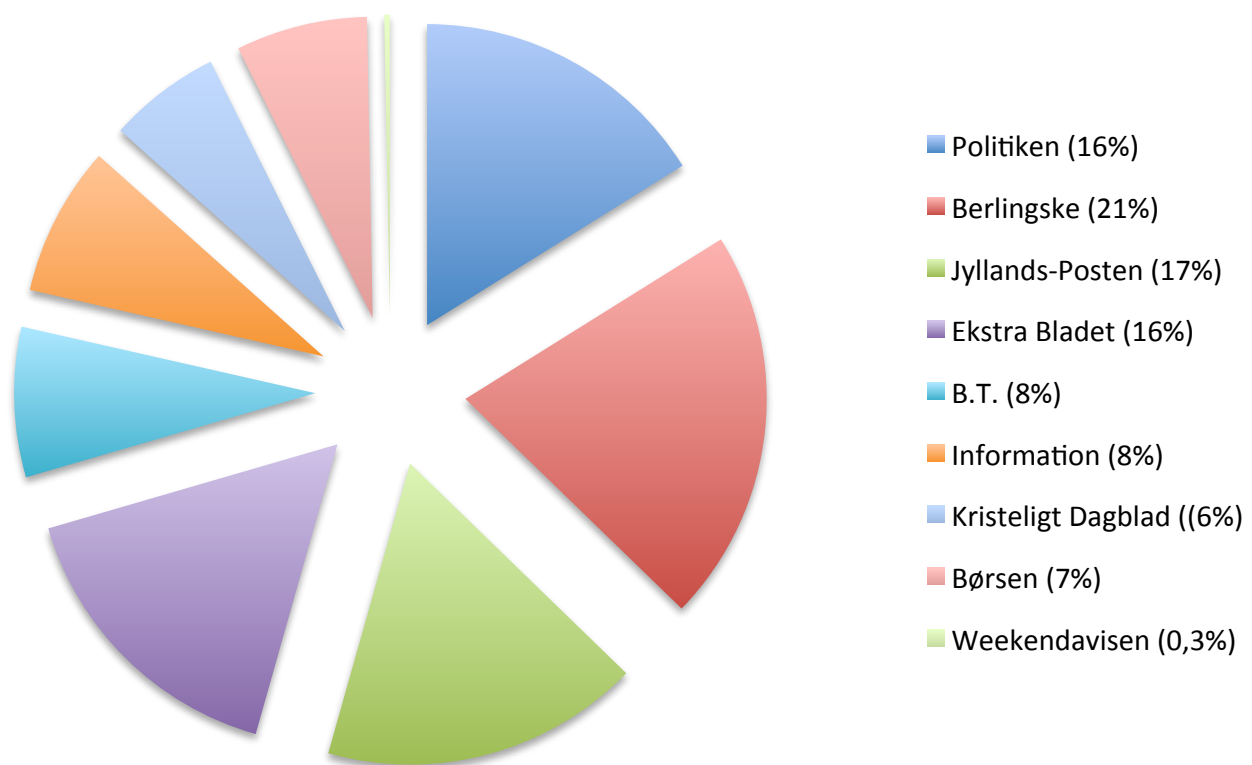
Specialets analyserende kapitel er delt op i to dele. I den første del vil resultaterne af den kvantitative kodning blive diskuteret. Det er i denne del, at empirien bliver undersøgt ud fra det, McCombs kalder dagsordensfastsættelsens første niveau. På dette niveau er fokus på de objekter, der tildeles opmærksomhed i undersøgelsen. Det er med andre ord en overskueliggørelse af, hvordan empirien har fordelt sig ud fra de kodningsparametre, der er opstillet i specialet. Indledningsvist beskrives således omfanget af empirien, samt hvordan den er fordelt rundt på de respektive medier. Herefter redegøres der, for hvornår i undersøgelsesperioden debatten var mest intens. Og derpå repræsenteres resultaterne af, hvordan empirien har fordelt sig på de opstillede fortællingsrammer, både de generelle ('positiv', 'negativ' og 'neutral') og de specifikke. Fordelingen på fortællingsrammerne beskrives både i forhold til de undersøgte medier og de aktør-kategorier, der er opstillet i specialet. Derudover beskrives forskelle i fordelingen på fortællingsrammerne blandt det eksterne debatstof og så avisernes egne ledende artikler. Der redegøres endvidere for, hvor meget de enkelte aktør-kategorier fyldte i empirien, og hvordan de fordelte sig på de respektive medier og på de opstillede fortællingsrammer. Derudover redegøres der for, hvordan empirien formmæssigt blev fremstillet i de undersøgte medier, med fokus på omfang og visuel opsætning. Derefter beskrives omfanget af domesticeringstendensen i de respektive medier, samt fordelingen af de undersøgte satiretegninger på de undersøgte medier. Afslutningsvis opsummeres resultaterne fra den kvantitative del af analysen i en delkonklusion.

I anden del af specialets analysekapitel undersøges empirien gennem en kvalitativ analyse (en framing-analyse). Det er i denne del, at empirien analyseres ud fra det, McCombs kalder dagsordensfastsættelsens andet niveau, hvor fokus er på *formningen* af de objekter, der undersøges. Denne del af analysekapitlet er bygget således op, at hver af de tolv opstillede fortællingsrammer præsenteres, og det analyseres, hvordan den enkelte fortællingsramme konstrueres ved inddragelse af repræsentative eksempler fra empirien (læserbreve, ledere, satiretegninger). Formålet med denne del af analysen er, at opnå indsigt i hvordan de undersøgte medier og aktører ved hjælp af *udvælgelse* og *fremhævning* argumenterer for eksistensen af, årsagen til og løsningen på forskellige problemer. Satiretegningerne analyseres ud fra, hvilke mini-narrativer, de kan siges at indeholde om EU. Det er i det efterfølgende diskuterende kapitel, at der samles op på resultaterne af specialets kvalitative analyse. Her diskuteres det, om de undersøgte avisers fremstilling af EU i debatstoffet bærer præg af segmentering, og hvad det i så fald kan have af samfundsmæssige konsekvenser.

4.1 Del 1: Det kvantitative niveau

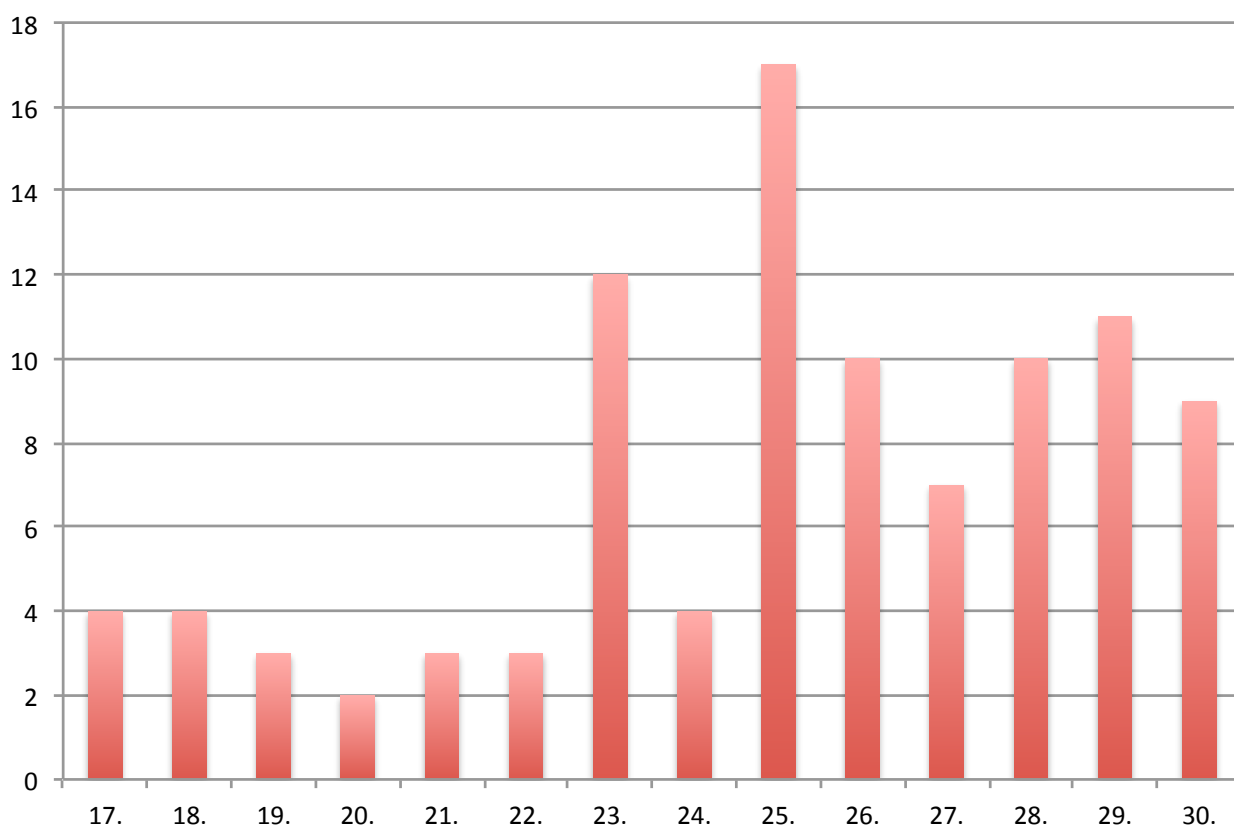
I alt 292 indlæg, heraf 46 ledende artikler, med fokus på EU og Brexit er analyseret. Figur 3, 4 og 5 illustrerer empiriens fordeling under de parametre, der er beskrevet i figur 1 og 2. I undersøgelsesperioden havde Berlingske flest indlæg om EU og Brexit (66), efterfulgt af Jyllands-Posten (54), Ekstra Bladet (50), Politiken (49), B.T. (27), Information (26), Kristeligt Dagblad (18) og Weekendavisen (2).¹² De tre store morgenaviser, Politiken, Berlingske og Jyllands-Posten, stod således, sammen med Ekstra Bladet, for 70 procent af det samlede debatstof om EU og Brexit i undersøgelsesperioden. Debatten blussede for alvor op i de sidste otte af undersøgelsesperiodens 14 dage, hvor 81 procent af indlæggene blev bragt. Dagen for folkeafstemningen (den 23. juni) og to dage efter folkeafstemningen (den 25. juni) – idet resultatet ikke var kendt før avisernes deadline i udgaven til den 24. juni – var højdespringere i antallet af indlæg (med henholdsvis 12 og 17 procent af den samlede mængde indlæg i undersøgelsesperioden bragt på disse datoer).

Figur 3: Procentvis fordeling af specialets undersøgte debatindhold på de respektive aviser.

¹² Her er der tale om den samlede empiri, dvs. inklusive avisernes ledende artikler. Børsen er dog ikke inkluderet i disse tal, da selve indholdet i Børsens indlæg er gemt bag en betalingsvæg.

Figur 4: Procentvis fordeling af indlæg på undersøgelses-periodens 14 dage i juni 2016.

4.1.1 Fortællingsrammer

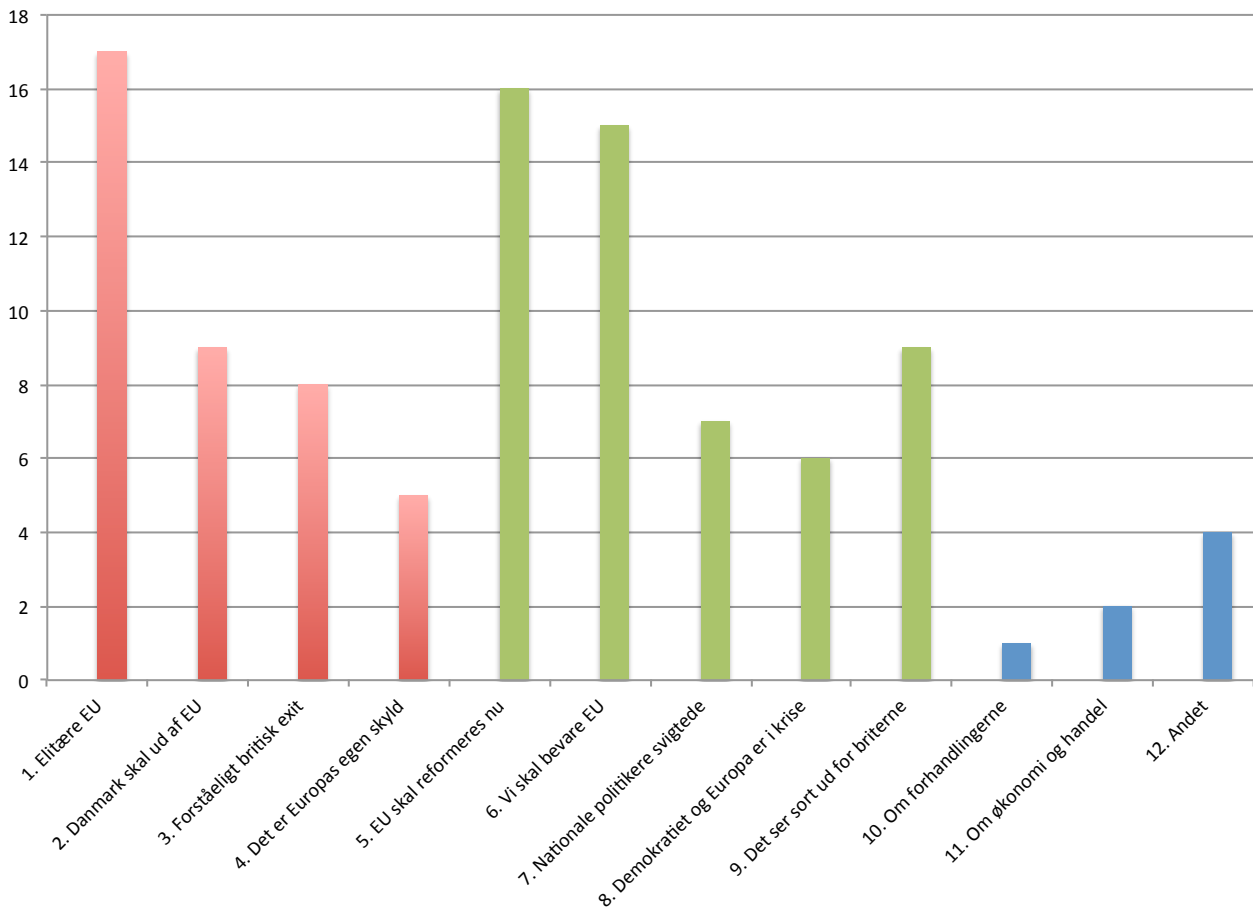
Den overordnede fordeling af den samlede mængde debatstof på de opstillede fortællingsrammer¹³

Som det fremgår af figur 5 udgjorde de overvejende EU-kritiske fortællingsrammer sammenlagt 39 procent af den samlede empiri. De overvejende EU-støttende fortællingsrammer udgjorde i alt 53 procent af den samlede empiri. Overordnet set kan det således siges, at fire ud af ti indlæg i debatten indskrev sig i de overvejende EU-kritiske fortællingsrammer, der: 1) fremstillede EU som elitært; 2) krævede et dansk exit eller folkeafstemning; 3) udtrykte forståelse og sympati for briternes beslutning om at forlade EU; eller 4) vurderede EU's problemer til at være rent selvforskyldte uden at udtrykke ønske om at EU kommer på rette kurs igen. Lidt over halvdelen af de undersøgte indlæg indskrev sig derimod i de overvejende EU-støttende fortællingsrammer, som enten: 5) fremstillede EU som en institution med et stort behov for en reform for at kunne fortsætte sin nødvendige eksistens; 6) argumenterede for EU som bevaringsværdig og nødvendig; 7) kritiserede de nationale politikere, der havde talt EU ned; 8) erklærede demokratiet og det europæiske kontinent i krise; eller 9) forudså en sort fremtid for briterne i deres eksistens uden for unionen. Hvert 14. indlæg indskrev sig i

¹³ Overordnet set kan fortællingsramme 1, 2, 3 og 4 beskrives som værende overvejende kritiske overfor EU.

Fortællingsramme 5, 6, 7, 8 og 9 kan beskrives som overvejende EU-støttende. Fortællingsramme 10, 11 og 12 falder umiddelbart udenfor en for-eller-imod-kategorisering.

Figur 5: Den procentvise fordeling af debattenhederne på debattens overordnede temaer (rød angiver EU-negativ ramme, grøn angiver EU-positiv ramme, blå angiver EU-neutral ramme).

fortællingsrammer, der enten: 10) analyserer de kommende forhandlinger; 11) omhandler de økonomiske konsekvenser eller; 12) fokuserer på andre aspekter (fx EUs forhold til Afrika), og således ikke kan siges at fremstille EU hverken overvejende positivt eller negativt. De 53 procent af de undersøgte indlæg, som indskriver sig i de overvejende EU-støttende fortællingsrammer, kan sammenholdes med de 62 procent af danskerne, som i 2016 ifølge en Europabarometer-undersøgelse mente, at EU-medlemskabet er “en god ting” (Web, Altinget).

De mest populære fortællingsrammer

Fortællingsramme 1, den negativt stemte *Elitære EU*, var med 17 procent den mest populære fortællingsramme, efterfulgt af de EU-støttende fortællingsrammer 5, *EU skal reformeres nu*, og 6, *Vi skal bevare EU*, som hver især udgjorde henholdsvis 16 og 15 procent. Fortællingsramme 9, *Det ser sort ud for briterne*, som handlede om Storbritanniens ukloge beslutning, svigtende britiske politikere og dystre fremtidsudsigter, udgjorde ni procent. Fortællingsramme 2, *Danmark skal ud af EU*, der forlangte et dansk EU-exit eller som minimum en folkeafstemning, udgjorde ligeledes ni procent. Fortællingsramme 3, *Forståeligt britisk exit*, der handlede om forståelse for briternes beslutning og kritik

af EU-fortalernes skræmmekampagner, udgjorde otte procent. Fortællingsramme 4, *Det er Europas egen skyld*, som går på en konstatering af at Europa har fejlet (uden decideret at juble over det eller decideret begræde det), udgør fem procent. Fortællingsramme 7, *Nationale politikere svigtede*, som klandrer danske og europæiske politikere for krisen og iøvrigt kritiserer EU-kritikernes skræmmekampagner, udgjorde syv procent. Fortællingsramme 8, *Demokratiet og Europa er i krise*, er fortællingsrammen, hvor demokratiet erklæres under angreb af populistiske og nationalistiske og hvor Europas fremtid beskrives i pessimistiske vendinger, og den udgør seks procent. Fortællingsramme 10 (*Om forhandlingerne*), 11 (*Om økonomi og handel*) og 12 (*Andet*), udgjorde tilsammen syv procent.

Fordeling af den samlede empiri (292 læserbreve, debatindlæg og ledende artikler) på de definerede fortællingsrammer:

- Inden for de overvejende EU-kritiske fortællingsrammer (1, 2, 3 og 4): **39%**
- Inden for de overvejende EU-støttende fortællingsrammer (5, 6, 7, 8 og 9): **53%**
- Inden for fortællingsrammerne 10, 11 og 12, som ikke kan defineres som for eller imod EU: **8%**

Opsummering af det samlede billede af Brexit-debatten

Overordnet må det siges, at der i aktørernes debatindlæg samlet set ikke er den store tendens til at fremstille EU som en velsmurt institution, der er helt på rette spor, idet kun 15 procent indskriver sig i den mest ubetinget støttende fortællingsramme (nummer 5, *Vi skal bevare EU*). Blandt kommentatorindlæggene og de ledende artikler blev denne fortællingsramme dog anvendt i 34 procent af indlæggene, mens seks procent af borgerne anvendte denne fortællingsramme. En væsentlig andel (16 procent) af den samlede empiri, dvs. inklusive lederne, bakkede stadig op om EU, med den forudsætning, at unionen blev tvunget til at reformere sig. Der var desuden en klar tendens til at fremstille EU som en virkelighedsfjern og bureaukratisk institution, der er løbet løbsk og ikke lytter til medlemslandenes befolkninger (fortællingsramme 1, som blev topscorer med 17 procent), en fremstilling af Brexit som velkommen katalysator for dansk EU-exit eller som minimum folkeafstemning (fortællingsramme 2, som udgjorde ni procent), en præsentation af briternes beslutning som fornuftig og logisk (fortællingsramme 3, som udgjorde otte procent) og en fremstilling af EU, som en politisk idé, der havde fejlet, uden at det dog var særligt begrædeligt (fortællingsramme 4, som udgjorde fem procent). Disse EU-kritiske fortællingsrammer er udbredte i indlæggene fra de almindelige borgere (61 procent), og mindre udbredte i kommentatorindlæg og i ledende artikler (21 procent). Næsten hvert tiende indlæg fokuserede på briternes situation, hvor afsenderne mente, at briterne havde skudt sig selv i foden (fortællingsramme 9, som udgjorde ni procent). Det var også relativt udbredt at kritisere nationale politikere i Danmark og øvrige europæiske lande for at tale det europæiske projekt ned (fortællingsramme 7, der udgjorde syv procent) og se Brexit primært som en krise for selve demokratiets fremtid og for Europas fremtid (fortællingsramme 8, der udgjorde seks procent).

Fortællingsrammerne i avisernes ledende artikler

Blandt de 46 ledende artikler¹⁴ indskrev knap hver sjette sig i de EU-kritiske fortællingsrammer. Fire ud af fem ledende artikler indskrev sig således i de EU-forsvarende fortællingsrammer.¹⁵ 40 procent af de ledende artikler er kategoriseret under fortællingsramme 5 (*EU skal reformeres nu*), mens 21 procent af de ledende artikler er kategoriseret i den mest EU-positive fortællingsramme, nummer 6 (*Vi skal bevare EU*). 13 procent af de ledende artikler indskrives i fortællingsramme 9 (*Det ser sort ud for briterne*). Ud af Politikens, Berlingskes og Jyllands-Postens tilsammen 21 ledende artikler, faldt 71 procent under de EU-støttende fortællingsrammer 5 og 6. De resterende 29 procent handlede om briternes problemer (fortællingsramme 9), demokratiets problemer (fortællingsramme 8) og økonomiske aspekter (fortællingsramme 11). I disse tre store aviser var opbakningen til EU på lederplan således ikke til at tage fejl af. Af Ekstra Bladets seks ledere indskrives to tredjedele sig på de EU-kritiske fortællingsrammer 2 og 4, mens den sidste tredjedel indskrev sig i fortællingsramme 5, der går ud på, at EU skal reformere sig, for at have en fremtid. Af B.T.'s syv ledere falder fire under de EU-støttende fortællingsrammer 5 og 6, mens de tre øvrige handler om briternes og demokratiets problemer (fortællingsramme 9 og 8). På Information indskrev halvdelen af avisens seks ledere sig under fortællingsramme 4 (*Det er Europas egen skyld*), mens den anden halvdel hører under de mere EU-forsvarende fortællingsrammer 5, 6, og 8. På Kristeligt Dagblad indskrev fire af avisens fem ledende artikler sig under de EU-støttende fortællingsrammer 5 og 6, mens den sidste handlede om briternes problemer. Weekendavisens ene leder indskrev sig i fortællingsramme 5 (*EU skal reformeres nu*).

4.1.2 Aktører

Med 116 læserbreve udgør *almindelige borgere* 47 procent af aktørerne i empirien. *Kommentatorer* udgør 19 procent, mens *politikere* udgør 15 procent. De øvrige afsendere er *forskere* (seks procent), *erhvervs personer* (to procent), *tænketanke* (1,4 procent), *sognepræster* (0,6 procent) og *kendisser* (én procent). Af indlæggene fra de almindelige borgere er 81 procent skrevet af mænd og 13 procent skrevet af kvinder (ved de resterende seks procent er kønnet ikke oplyst). 57 procent af borgerne har adresse på Sjælland, herunder 17 procent i København. 17 procent har adresse i Jylland, tre procent på Fyn, to procent på Lolland-Falster og 21 procent har ikke oplyst deres adresse.

Borgernes foretrukne fortællingsrammer

Mens avisernes ledende artikler i høj grad bakkede op om EU, var budskabet overordnet set mindre positivt fra de almindelige borgere. 61 procent af læserbrevene fra de almindelige borgere blev

¹⁴ Her er der kun tale om avisens ledere, og således ikke læserbreve og debatindlæg.

¹⁵ Ekstra Bladet har to ledende artikler, der er kategoriseret som fortællingsramme 2 (*"Danmark skal ud af EU"*). Information har tre ledere kategoriseret som fortællingsramme 4 (*"Det er Europas egen skyld"*), ligesom Ekstra Bladet også har en enkelt leder, der indskrives i denne fortællingsramme.

kategoriseret under de EU-kritiske fortællingsrammer.¹⁶ Lidt mere end hver fjerde (27 procent) af borgernes indlæg indskrev sig i de overvejende EU-forsvarende fortællingsrammer.

Kommentatorernes foretrukne fortællingsrammer

Blandt kommentatorerne indskrev knap to tredjedele af indlæggene sig i de overvejende EU-forsvarende fortællingsrammer.¹⁷ Knap en tredjedel indskrives i de overvejende EU-kritiske fortællingsrammer.

Politikernes foretrukne fortællingsrammer

Blandt politikerne indskrev knap to tredjedele af indlæggene sig i de overvejende EU-forsvarende fortællingsrammer, mens knap en tredjedel indskrev i de overvejende EU-kritiske fortællingsrammer.

Aktørerne fordelt på de respektive aviser

På Berlingske er en tredjedel af indlæggene skrevet af almindelige borgere. Af de 20 indlæg i Berlingske, der er skrevet af almindelige borgere, indskrives halvdelen sig i de overvejende EU-kritiske fortællingsrammer. Dermed er to tredjedele (66 procent) af afsenderne på Berlingske *ikke* almindelige borgere.¹⁸ En fjerdedel af indlæggene fra denne gruppe skriver sig i ind i de EU-kritiske fortællingsrammer. Knap en tredjedel af indlæggene i Berlingske kom fra kommentatorer, og fra denne gruppe af kommentatorer indskrev lidt over en sjettedel (17 procent) sig i de EU-kritiske fortællingsrammer. Over to tredjedele af disse kommentator-indlæg (70 procent) indskrev sig i de overvejende EU-forsvarende fortællingsrammer. Hver femte indlæg i Berlingske er skrevet af en politiker, og af disse indskrev to tredjedele sig i de overvejende EU-forsvarende fortællingsrammer. Berlingskes syv ledende artikler falder alle ind under de EU-støttende fortællingsrammer. Især fortællingsramme 5 (*EU skal reformeres*) og 6 (*Vi skal bevare EU*) er populære fortællingsrammer i Berlingskes ledere.

På Ekstra Bladet er 95 procent af afsenderne almindelige borgere. På denne avis indskrev 78 procent af avisens eksterne debatstof sig under de EU-kritiske fortællingsrammer. Især fortællingsramme 1 (*Elitære EU*) var en populær fortælling i Ekstra Bladets debatspalter, hvor den udgjorde 40 procent. Fortællingsramme 2 (*Danmark skal ud af EU*) udgjorde 24 procent af indlæggene i Ekstra Bladets spalter. To tredjedele af Ekstra Bladets ledende artikler indskrives i de EU-kritiske fortællingsrammer.

¹⁶ Især fortællingsramme 1 (*Elitære EU*) var med 28 procent en populær fortælling blandt de almindelige borgere.

¹⁷ 18 procent af kommentatorerne indskrives i fortællingsramme 9 (*Det ser sort ud for briterne*), mens 16 procent indskrives i fortællingsramme 6 (*Vi skal bevare EU*).

¹⁸ 34 procent af Berlingskes debatindlæg og læserbreve om EU og Brexit er skrevet af almindeligere borgere. Dermed er der færre almindelige borgere i Berlingskes debatspalter end der i gennemsnit er i de undersøgte avisers debatspalter (47 procent).

På Jyllands-Posten er 43 procent af afsenderne almindelige borgere. Over halvdelen (53 procent) af disse indlæg fra almindelige borgere indskrives i de overvejende EU-negative fortællingsrammer. Indlæg fra kommentatorer udgjorde 27 procent, og tre ud af fire af disse indskrev sig i de overvejende EU-kritiske fortællingsrammer. En femtedel af indlæggene i Jyllands-Posten er skrevet af politikere, og af disse indskrives lidt over halvdelen sig i de EU-forsvarende fortællingsrammer. Af Jyllands-Posten ledende artikler indskrives seks ud af ti sig i fortællingsramme 5 (*EU skal reformeres*).

På Politiken er 29 procent af det eksterne debatstof skrevet af almindelige borgere. Af disse indskrev knap halvdelen sig i de overvejende EU-kritiske fortællingsrammer. Dermed er 71 procent af det eksterne debatstof på Politiken skrevet af kommentatorer, politikere, forskere, erhvervs personer, tænketanke og sognepræster. Blandt forskerindlæggene i Politiken indskrives nul procent sig i de overvejende EU-kritiske fortællingsrammer. Af kommentator-indlæggene i Politiken indskrives fire ud af fem indlæg sig i de EU-støttende fortællingsrammer. Blandt politikerne i Politiken er deres indlæg fordelt næsten ligeligt på henholdsvis de kritiske og støttende fortællingsrammer. Tre ud af fire ledende artikler på Politiken indskrives sig i fortællingsramme 6 (*Vi skal bevare Europa*), mens den sidste handler om briternes sorte situation (fortællingsramme 9).

På B.T. er over halvdelen af det eksterne debatstof skrevet af almindelig borgere, hvoraf omtrent to tredjedele indskrives sig i de EU-kritiske fortællingsrammer. Blandt kommentatorerne og politikerne i B.T., som tilsammen udgør 40 procent af indlæggene, indskrives lidt over halvdelen sig i de EU-positive fortællingsrammer. På B.T. indskrives samtlige syv ledende artikler sig under de EU-støttende fortællingsrammer.

På Information er 40 procent af det eksterne debatstof skrevet af almindelige borgere, hvoraf halvdelen af disse indskrives sig i EU-kritiske fortællingsrammer. Ingen af Informations borgerindlæg indskrev sig i de mest EU-positive fortællingsrammer (5 og 6). Den anden halvdel af borger-indlæggene handler i stedet om politikernes svigt og om de økonomiske perspektiver. 55 procent af Informations 'eksterne' debatstof (dvs. eksklusive avisens egne ledere) udgøres af kommentatorer og forskere. To tredjedele af disse kommentator- og forskerindlæg indskrev sig i fortællingsrammerne 8 (*Demokratiet og Europa er i krise*) og 9 (*Det ser sort ud for briterne*). Fortællingsramme 6 (*Vi skal bevare EU*), som fx er populær blandt Politikens kommentatorindlæg, optræder i ét indlæg i Informations eksterne debatstof. Halvdelen af Informations ledende artikler indskrives sig i den overvejende EU-kritiske fortællingsramme 4 (*Det er Europas egen skyld*). En enkelt af Informations seks ledere indskrives sig i desuden i fortællingsramme 8 (*Demokratiet og Europa er i krise*), en populær fortællingsramme på Information, hvor den udgør knap en fjerdedel af det samlede debatstof.

Af Kristeligt Dagblads 13 eksterne indlæg er tre skrevet af almindelige borgere, hvoraf to indskrives i fortællingsramme 12, som omhandler økonomi, og hverken kan siges at være for eller imod EU. Blandt indlæggene fra politikere, kommentatorer og forskere er de EU-støttende fortællingsrammer dominerende. Samtlige fem af Kristeligt Dagblads ledende artikler indskrives desuden i de EU-støttende fortællingsrammer.¹⁹

4.1.3 Spalteplads og opsætning

De 316 undersøgte indlæg²⁰ har en gennemsnitlig længde på 423 ord per indlæg.²¹ De 116 indlæg fra almindelige borgere har en gennemsnitlig længde på 153 ord. De 128 eksterne indlæg, som *ikke* var sendt fra almindelige borgere, havde en gennemsnitlig længde på 666 ord. Indlæggene fra de almindelige borgere er således over fire gange kortere end indlæggene fra de øvrige aktører. Det betyder, at selvom almindelige borgere står som afsender på næsten halvdelen (47 procent) af de eksterne indlæg, fylder deres indlæg en væsentligt mindre del af den samlede spalteplads om EU og Brexit på de undersøgte avisers debatsider, nemlig 17 procent. De gennemsnitlige ledende artikler er lidt over 500 ord. Der er væsentlig forskel på indlæggenes længde i de respektive aviser. Det gennemsnitlige indlæg i Ekstra Bladet er således 108 ord, mens gennemsnitlængden for indlæggene i Information er 699 ord. 10 procent af indlæggene i den samlede empiri er oversættelser. Især Information, Politiken og Berlingske bringer en del indlæg, som er oversat til dansk, typisk skrevet af udenlandske kommentatorer og politikere.

Hvad angår den visuelle opsætning af empirien, optræder indlæggene fra de almindelige borgere uden portrætfoto.²² Kommentatorer, politikere og forskere optræder ofte med portrætfoto. Ingen af indlæggene i Ekstra Bladet er suppleret med portrætfoto, undtagen to ledere fra chefredaktør Poul Madsen. Til gengæld er halvdelen af indlæggene i Ekstra Bladet ledsaget af et billede (som ikke er portrætfoto). Mere end hvert tredje indlæg (37 procent) i Jyllands-Posten blev ledsaget af et portrætfoto, billede eller begge dele. 42 procent af indlæggene i Berlingske optræder med enten portrætfoto, billede eller begge dele. 44 procent af indlæggene i Politiken er ledsaget af enten billede, portrætfoto eller en satiretegning. Tre ud af fire indlæg i Kristeligt Dagblad er ledsaget af portrætfoto, billede eller satiretegning. Halvdelen af Informations indlæg er ledsaget af minimum portrætfoto, ca. en fjerdedel også med billede. Knap hver tredje af B.T.'s indlæg var ledsaget af et portrætfoto.

¹⁹ I undersøgelsesperioden optrådte der kun ét indlæg og en leder om EU og Brexit i Weekendavisen. Lederen opfordrede til reform af EU (fortællingsramme 5), mens indlægget var skrevet af en tidligere embedsmand og handlede om økonomien i Sydeuropa.

²⁰ Dette tal inkluderer debatstof fra Børsen, som det pga. betalingsmur kun er muligt at trække visse metadata, som eksempelvis længde, ud af.

²¹ Det samlede antal ord i den samlede undersøgte empiri udgjorde 133.660 ord. Borgernes indlæg fyldte 17.770 ord i alt.

²² Undtagen to indlæg i Kristeligt Dagblad, hvoraf det ene var fra en forhenværende dommer.

4.1.4 Domesticering

57 procent af empirien nævnte Danmarks situation i forhold til EU. Danmarks medlemskab og Brexits konsekvenser for Danmark var således en væsentlig del af Brexit-debatten i de undersøgte aviser. Især i Ekstra Bladet var denne tendens til *domesticering* udbredt, idet 76 procent af indlæggene her kom omkring den danske situation. Også i Politiken (63 procent), Jyllands-Posten (59 procent), Kristeligt Dagblad (55 procent), B.T. (52 procent), Berlingske (48 procent) og i Information (38 procent) var der en relativt udbredt tendens til at inddrage danske forhold i debatten om Brexit.

Berlingskes forside den 23. juni 2016.

4.1.5 Satiretegninger

I alt bragte aviserne 42 satiretegninger eller illustrationer med et EU-relateret indhold i undersøgelsesperioden. Særligt på Politiken (19, heraf én forside), Jyllands-Posten (10, heraf to forsider) og Berlingske (5, heraf to forsider) er tegninger og illustrationer ofte anvendt til at formidle et billede af unionen og briternes exit. Indholdet af disse satiretegninger og illustrationer vil blive nærmere uddybet i andel del af kapitlet. Med satiretegninger og illustrationer menes visuelt indhold, som ikke er fotografier, men enten er en tegning eller grafisk afbildning af et motiv, der illustrerer en anskuelse af EU.

4.1.6 Delkonklusion

Specialets kvantitative analyse har overskueliggjort fordelingen af den undersøgte empiri på de opstillede kodningsparametre. Denne del af analysen belyser en håndfuld markante tendenser i den måde, som Brexit og EU blev fremstillet på i de undersøgte avisers debatstof. Således fremgår det, at der med 53 procent er en overvægt af indlæg, der indskriver sig i de EU-positive fortællingsrammer, mod 39 procent, der indskriver sig i de EU-negative fortællingsrammer. Debattens²³ tre mest populære fortællingsrammer (eller frames) går på elitismen i EU, på nødvendigheden af en reform i EU, samt vigtigheden af at bevare EU. Det var også populært at dreje Brexit hen på et krav om et dansk exit eller folkeafstemning, ligesom mange indlæg foretrak fortællingsrammen, der så briternes exit som et gigantisk selvmål. I avisernes ledende artikler var det kun hver sjette leder, der indskrev sig i de EU-negative fortællingsrammer. 40 procent af lederne indskrev sig i fortællingsramme 5, der argumenterede for, at EU har brug for en reform for at overleve, mens 21 procent af lederne brugte Brexit som anledning til at understrege vigtigheden af, at bevare EU. Hvis man ser på, hvem der deltager i

²³ Her menes der den samlede empiri, dvs. både læserbreve, debatindlæg og ledende artikler.

debatten, kan det konkluderes, at almindelige borgere er afsendere på næsten halvdelen af indlæggene, mens politikere og kommentatorer udgør en tredjedel. Den sidste tiendedel udgøres af en broget gruppe af tænketanke, sognepræster, forskere, erhvervs personer og kendisser. Blandt borgerne, hvoraf langt størstedelen var mænd og typisk med bopæl på Sjælland, fortalte seks ud af ti en historie, der indskrev sig i de EU-negative fortællingsrammer, mens færre end tre ud af ti indskrev sig i de EU-positive fortællingsrammer. Blandt politikere og kommentatorer forholdt det sig anderledes – her fortalte to tredjedele en fortælling, der faldt ind i positive rammer. Blandt de respektive aviser var det primært Ekstra Bladet, der skilte sig ud, ved som den eneste avis at have en klar overvægt af EU-negative indlæg (knap otte ud af ti). Samtidig skilte Ekstra Bladet sig ud ved, at det næsten kun er almindelige borgere, der optræder i debatstoffet. Politiken, Berlingske, Information, Kristeligt Dagblad og B.T. havde alle omtrent den samme andel af EU-positive indlæg (mellem 59 og 66 procent). Jyllands-Postens indlæg fordeler sig imidlertid ret ligeligt mellem positive indlæg (49 procent) og negative indlæg (43 procent).

Hvad angår det formmæssige, kan det noteres, at indlæggene fra almindelige borgere er omtrent fire gange kortere end indlæg fra andre aktører, og borgerne udgør således 17 procent af den samlede spalteplads i avisernes Brexit-debat, til trods for, at de er afsendere på knap halvdelen af indlæggene. Derudover er der markant forskel på indlæggenes længde, idet et indlæg i Ekstra Bladet er omtrent 100 ord, mens et gennemsnitligt indlæg i Information er næsten syv gange længere. I alle aviserne, på nær Ekstra Bladet, var mellem hvert tredje og hvert andet indlæg akkompagneret af et foto eller en tegning. Tendensen til at domesticere debatten, dvs. det at dreje den britiske situationen hen på danske anliggender, var mest populært i Ekstra Bladet (76 procent), og mindst udbredt i Information (38 procent). Hvad angår satiretegninger, var brugen af disse klart mest udbredt i Politiken.

4.2 Del 2: Det kvalitative niveau

I denne anden del af analysekapitlet undersøges empirien gennem en kvalitativ analyse. Hvor den kvantitative del af analysen overskueliggjorde, hvordan specialets empiri fordelte sig på de opstillede kodningsparametre, er formålet med denne anden del af analysen at belyse, hvordan de enkelte fortællingsrammer konstrueres, ved inddragelse af repræsentative eksempler, der viser hvordan udvælgelse, fremhævning og ordvalg er med til at skabe et frame. Indledningsvist præsenteres fordelingen af de tolv fortællingsrammer på de respektive aviser i nedenstående Tabel 1.

Tabel 1: Fordelingen af indlæg på de tolv fortællingsrammer, angivet i hvor stor en procentmæssig andel af de respektive avisers debatstof, der indskrev sig i hver af de tolv fortællingsrammer.

Frame	Politiken	Berlingske	Jyllands-Posten	Ekstra Bladet	B.T.	Information	Kristeligt Dagblad	Weekendavisen
1. Elitære EU	8	15	26	34	7	4	11	0
2. Danmark skal ud af EU	4	6	2	28	15	8	0	0
3. Forståeligt britisk exit	4	8	13	10	7	4	6	0
4. Det er Europas egen skyld	12	2	2	4	4	12	0	0
Negative fortællingsrammer	28	31	43	76	33	28	17	0
5. EU skal reformeres nu	14	18	22	6	15	12	22	50
6. Vi skal bevare EU	20	18	13	4	22	8	22	0
7. Nationale politikere svigtede	10	12	4	2	4	8	11	0
8. Demokratiet og Europa er i krise	6	6	6	0	7	23	0	0
9. Det ser sort ud for briterne	14	12	4	2	11	12	11	0
Positive fortællingsrammer	64	66	49	14	59	63	66	50
10. Om forhandlingerne	0	2	0	4	0	0	0	0
11. Om økonomi og handel	2	0	6	2	0	0	6	50
12. Andet	4	2	4	2	7	12	11	0
Neutrale fortællingsrammer	6	4	10	8	7	12	17	50

4.2.1 Framing af Brexit

Som det fremgår af Tabel 1, er næsten alle fortællingsrammer repræsenteret i de undersøgte aviser²⁴, hvor den primære afvigelse i fordelingen er, at Ekstra Bladet i forhold til de andre aviser har en klar overvægt af indlæg, som indskriver sig i de kritiske fortællingsrammer. Således indskriver 76 procent af Ekstra Bladets indlæg sig i de kritiske fortællingsrammer. Jyllands-Posten er den avis, hvis andel af

²⁴ Undtagen Weekendavisen, som udkommer ugentligt og ikke dagligt, og bl.a. derfor stort set ikke optræder i det empiriske materiale.

indlæg med kritiske fortællingsrammer er næststørst, med 43 procent. Berlingske (31 procent), Politiken (28 procent), Information (28 procent), B.T. (33 procent) ligger alle nogenlunde på det samme niveau, hvad angår andelen af indlæg i de kritiske fortællingsrammer, mens Kristeligt Dagblad med 17 procent har færrest indlæg af den EU-kritiske slags.

4.2.2 Pro-Brexit

Fortællingsramme 1: *Elitære EU*

“Hitler prøvede at lave en stormagt med vold og krige – det lykkedes ikke.

Nu prøver EU-Parlamentet så at gøre det samme, bare med fredelige midler.

EU-Parlamentet er blevet et diktatur,

der stille og roligt tager mere og mere magt og umyndiggør de enkelte lande,

så deres regeringer til sidst kun er

marionetter for pamperne i EU.” Sådan lyder det i et læserbrev i Ekstra Bladet med titlen *“EU – det stille diktatur”* (Ekstra Bladet 2), akkompagneret af et billede af Adolf Hitler. Det er ret sigende for

indlæggene i Ekstra Bladet, at et indlæg, der sammenligner EU med Adolf Hitler, egentlig ikke er så

overraskende at se. Selvom dette indlæg er det eneste, der laver denne sammenligning, er fortællingen

om EU som en stor og ondsindet overmagt meget populær i Ekstra Bladet. Et andet af de mange indlæg

i Ekstra Bladet, *“Håber på en britisk nej”*, der mener, at EU prøver at bestemme alt, formulerer elitismen

således: *“Jeg ønsker ikke, at EU skal bestemme farven på min tandbørste”* (Ekstra Bladet 3). I indlægget

“UK forlader et forfejlet EU” i Ekstra Bladet lyder det:

“(…) virkeligheden er, at EU på intet tidspunkt har taget vælgerne alvorligt, men bare indført regler for de ansatte og de levebrødspolitikere, der har taget permanent ophold i Bruxelles. Nu kan vælgerne se, at man kan komme ud af det forfejlede EU, som hylder alt, der ikke har rod i demokrati, men som rendyrker pamperiet og hyklerne selv, der som selviscenesatte orkidéer snylter på demokratiets fundament – vælgernes bøjedede rygge. EU skulle være en handelsaftale, men blev et udyr, en snylter på borgernes bekostning” (Ekstra Bladet 4).

I indlægget *“Dejlig dag”* den 25. juni 2016 leveres en kort bredside til EU: *“I har ikke forstået en skid! Vi vil selv bestemme, hvem vi vil have ind i Danmark, hvad vi vil spise, og hvad vi ellers gør”* (Ekstra Bladet 5).

I læserbrevet *“Sig troldens navn”* skriver en læser:

“I eventyret ‘Rumleskift’ besejres den onde trolld, da dens navn afsløres. Sådan er det også med EU-systemet. Briterne har vist vejen, og nu er det tydeligt, at EU’s sande identitet handler om

“EU – det stille diktatur.” Læserbrev i Ekstra Bladet, illustreret med et foto af Adolf Hitler.

storkapitalens, EU-bureaukraternes og EU-pampernes afmontering af de sidste rester af folkelig selvbestemmelse og folkestyre rundt om i den formynderiske og elitære union. Hele EU-systemet er et centralistisk og imperialistisk projekt (...) Lad os sige troldens navn og genvinde de europæiske landes uafhængighed” (Ekstra Bladet 6).

I indlægget *“I ANER IKKE, HVAD DER RØRER SIG BLANDT VÆLGERNE”* lyder det: *“Tillykke England! I tog roven på dem allesammen (...) EU har udviklet sig til et diktatur med tusindvis af teknokrater og tredjerangs banktyper. Hvordan kan sådanne typer, lysår fra virkeligheden, vide, hvad der er det bedste for det enkelte lands borgere?”* (Ekstra Bladet 7). I indlægget *“NEJ TIL FÆLLES BADEVANDSTEMPERATUR”* bliver *“EU-tyranniet”* og *“EU-eliten”* anklaget for at skræmme andre lande *“fra at udfolde det nationale demokrati”* (Ekstra Bladet 8). I læserbrevet *“Tøsefornærmet EU-top”* indledes der begejstret: *“Så lykkedes det endelig for England at frigive sig fra EU’s overherredømme”* (Ekstra Bladet 9). I læserbrevet *“Det valg bliver omgjort”* lyder det: *“Det britiske folk sagde ja til national selvbestemmelse mod EU’s og Londons finanselite og deres lakajpolitikere, hvis endemål er et udemokratisk Europas Forenede Stater”*, skriver læseren og henviser til danskernes nej til Maastricht-traktaten og en række andre landes nej-afstemninger i årenes løb: *“Alle valg blev omgjort efter udemokratiske manøvrer. Så selvfølgelig vil EU’s politiske elite også denne gang iværksætte økonomiske og politiske trusler og manipulationer for at få deres vilje gennemtruffet”* (Ekstra Bladet 10).

Fortællingsramme 1 var således klart mest udbredt hos Ekstra Bladet, men også hos Jyllands-Posten indskrev en del indlæg sig i narrativet om det elitære EU (faktisk i 30 procent af avisens debatindlæg, hvis lederne ikke medregnes). I indlægget *“Britisk nej viser vejen”* forudsiger en borger, at briterne melder sig ud: *“Et britisk nej vil kunne bane vejen for, at borgere i andre EU-lande vil kræve en lignende folkeafstemning og gøre op med kansler Angela Merkels diktatur og vanvittige EU-politik”* (Jyllands-Posten 3). I indlægget *“Red Europa – riv unionen ned”* lyder det:

“Den Europæiske Union vil uanset folkelige protester fortsat tilrane sig beføjelser og øge centralmagten (...) En populær løgn om Den Europæiske Union går på, at indholdet skam er noget, vi selv bestemmer (...) Det er helt indlysende i strid med realiteterne. Systemet rager hvert eneste år øgede beføjelser til sig (...) Systemet har sit eget liv, og det kører videre helt uanfægtet af befolkningens protester. Den åbenlyse mangel på demokrati og manglende folkelig legitimitet har været en tilbagevendende kritik af maskineriet i Bruxelles (...) Naturligvis har EU hverken demokratisk eller folkelig legitimitet. Det er jo meningen! Essensen i projektet er antidemokrati og antifolkelighed (...) Centralmagten er en trussel mod fred og frihed på det kontinent, vi alle elsker” (Jyllands-Posten 4).

I indlæggene, der indskriver sig i denne fortællingsramme, kan man se antræk til en fælles terminologi. Ord som 'diktatur', 'pampere', 'eliten', 'levebrødspolitikere', 'snyltere', 'udyr', 'bureaukraterne', 'centralistisk', 'imperialistisk', 'teknokrater', 'tyranniet', 'overherredømme', 'udemokratisk', 'lakajpolitikere' og 'antifolkelighed' antyder med al ønskelig tydelighed, hvordan disse aktører ser på EU: Som et antidemokratisk og ubureaukratisk monster, der er løbet løbsk. Hvis man ser på Entmans fire funktioner for et frame, kan *problemet* siges at være EU's antifolkelighed, *årsagen* at EU-politikerne kun tænker på at rage til sig selv, den *moralske vurdering* er, at EU-politikerne er nogle virkelighedsfjerne pampere, og *løsningen* er, at rive unionen ned eller i hvert fald gøre som briterne. Fortællingsramme 1 var en af de få frames, som ingen af de 46 ledende artikler indskrev sig i. Der kan drages en parallel fra denne mangel på EU-kritiske ledere til Detektors undersøgelse af folkeafstemningen om retsforbeholdet. Her var seks procent af de undersøgte klummer og ledere såkaldte 'nej-omtaler', mens 51 procent af det undersøgte debatstof var 'nej-omtaler' (Infomedia og Detektor, 2015).

Fortællingsramme 2: *Danmark skal ud af EU*

Denne fortællingsramme udgjorde knap ti procent af den samlede empiri, men fyldte meget lidt i alle andre aviser end Ekstra Bladet, hvor den udgjorde over en fjerdedel. Især på lederplan var fortællingsrammen populær i Ekstra Bladet, hvor den udgjorde halvdelen af lederne (mens ingen andre aviser brugte denne ramme i deres ledere). I lederartiklen den 25. juni 2016, som fylder en hel side og har et foto af Poul Madsen i bunden, lyder overskriften: "VI VIL OGSÅ HAVE VORES LAND TILBAGE" (Ekstra Bladet 10).²⁵ "Det groteske er, at frem til briterne begyndte at tælle stemmerne op, var den gængse opfattelse opfattelse på parnasset, at briterne ville komme til fornuft og blive i EU. Det viser, i hvor uhyggelig grad parnasset ikke forstår folket. Her i Danmark har vi også brug for, at politikerne imødekommer befolkningens EU-skepsis" skriver Poul Madsen, og slår fast, at Danmark har "brug for en ny, åben og ærlig EU-diskussion", som "bør indledes med en folkeafstemning" (Ekstra Bladet 10). I lederen "Europas skæbne er besejlet", under banneret "Et par fra Madsen", bruger Poul Madsen en skrivemåde, hvor han skaber en indforståethed med læserne ved at tage afstand fra den politiske elite. Han omtaler en af de "varmeste

"VI VIL OGSÅ HAVE HAVE VORES LAND TILBAGE." Ekstra Bladets leder den 25. juni 2016.

²⁵ Ekstra Bladet havde endda henvist til lederen på avisens forside, med rubrikken "EKSTRA BLADET KRÆVER DANSK EU-VALG: GIV OS DANMARK TILBAGE" med et tilhørende stort foto af en smilende chefredaktør, Poul Madsen (Ekstra Bladet 17).

fortalere” for EU, Jens Rohde, ved i en parentes efter Rohdes navn at skrive: “*I ved, ham der var alt for human over for flygtninge til at kunne rummes i Venstre. Så nu er han radikal*” (Ekstra Bladet 11). Og efter nævnelse af Folkemødet igen tilføje i parentes: “*I ved, den der københavnerteltlejr for den politiske magtelite, der hvert år tager til Bornholm*” (Ibid.).

Også i læserbrevene i Ekstra Bladet var denne fortællingsramme populær. I indlægget “*Vi vil også ud af EU*” skriver en borger: “*Nu mangler vi bare, ja, vi kræver faktisk en afstemning om Danmarks udtræden (...) Vi er flere og flere modstandere, og vi skal nok få vores vilje, måske hurtigere end I aner. Danexit*” (Ekstra Bladet 12). I denne ramme ses det således som en naturlig konsekvens af Brexit, at danskerne også bør få en folkeafstemning hurtigst muligt. Ved at bruge overskrifter som “*VI VIL OGSÅ HAVE VORES LAND TILBAGE*” og konsekvent omtale EU-fortalerne som “*parnasset*”, bliver der skabt en fortællingsramme om en dansk EU-folkeafstemning som den eneste måde at få gjort oprør mod den elite, der nægter at lytte til danskerne. Jf. Entmans fire funktioner for et frame, er *problemet* her, at Danmarks tilknytning til EU er udemokratisk funderet. *Årsagen* er, at den seneste folkeafstemning om medlemskabet var i 1972. Den *moralske vurdering* er, at politikerne ikke forstår folket, og derfor er *løsningen*, at få en dansk folkeafstemning hurtigst muligt.

Fortællingsramme 3: Forståeligt britisk exit

Denne fortællingsramme fyldte også en del i Ekstra Bladet, men var mest udbredt i Jyllands-Posten, hvor især borgere og kommentatorer indskrev sig i den. I indlægget “*Et krakeleret billede*” den 25. juni 2016 skriver en borger: “*Briterne har altid været foregangsmænd, og nu har de vist vejen for et mere hensygnende Europa, der ikke aner, hvilket ben det skal stå på*” (Jyllands-Posten 5). I indlægget “*Brexit: tid til afsked med ens kære?*” i Jyllands-Posten den 21. juni 2016 antyder en erhvervsperson, at EU-fortalernes skræmmekampagner mod Brexit er gået en anelse over gevind: “*Noget så demokratisk som en folkeafstemning i Storbritannien har givet dommedagsprofeter kronede dage. Man forledes nærmest til at tage afsked med ens kære forud for den påståede brexit-katastrofe*” (Jyllands-Posten 6). I indlægget “*Vor tids værste fjende*” gør Jyllands-Postens faste kommentator, Mikael Jalving, den 24. juni 2016 grin med EU-tilhængernes klichéer om, at vi skal “*ville verden*”, “*udvise solidaritet med andre*” og “*tro på fællesskabet*”: “*Altså, nogenlunde de samme paroler som i DDR og den albanske folkerepublik*”, opsummerer Jalving (Jyllands-Posten 7). Jalving mener, at “*EU bliver solgt som en politisk nødvendighed, som vi må acceptere på linje med tyngdeloven*”, men pointerer, at EU svigter, dér, hvor det virkelig gælder, fx i sikringen af unionens ydre grænser. Konklusionen er klar: “*EU er en højt betalt, men fejlslagen stat*” (Ibid.). I Ekstra Bladet skriver en borger i indlægget “*Forhåbentligt begyndelsen til enden på det vanvid*”, at de engelske vælgere havde fået nok af “*pamperorganisationen EU*”, hvorefter man har skullet høre på “*den ene EU-liderlige politiker efter den anden fremføre diverse pinlige udtalelser om, at vælgerne ikke har forstået, hvad EU går ud på*” (Ekstra Bladet 13). “*Fakta er bare, at intet er lykkedes i EU de sidste mange år, og derfor havde de engelske vælgere fået nok*” (Ibid.).

Fortællingsrammen fokuserer således på, at EU-tilhængernes skræmmekampagner mod at forlade EU er overdrevne, og at det på baggrund af EU's uformåen faktisk er sund fornuft, at briterne vælger at sige stop. Fortællingsrammen bliver skabt ved blandt andet at bruge ord som 'dommedagsprofeter', 'EU-liderlige', 'fatalister', 'fejlslagen stat' samt ved at drage sammenligninger mellem EU og 'den albanske folkerepublik.' Jf. Entmans fire funktioner for et frame, er *problemet* her, at der bliver ført skræmmekampagner mod Brexit. *Årsagen* er, at EU-fortalerne ser EU som en naturlov. Den *moralske vurdering* er, at EU-fortalerne er fatalister og dommedagsprofeter, mens *løsningen* er, at gøre som briterne, og sige stop.

Fortællingsramme 4: *Det er Europas egen skyld*

Denne ramme, som er karakteriseret ved mere nøgterne analyser af, at EU har gravet sin egen grav, uden at det af den grund er specielt 'fryd', var blandt de mindre udbredte i empirien. De to aviser, hvor denne fortællingsramme alligevel havde en vis udbredelse, var Information og Politiken. Tre ud af Informations seks ledere om Brexit skrev sig således en i denne fortællingsramme. I Information var fortællingen om Brexit ofte, at årsagen til briternes beslutning var ulighed. I lederen "*Protestens årsag*" den 28. juni 2016 lyder det: "*»En protest.« Ja tak, men hvor kommer protesten fra? De økonomiske klasseanalyser er bemærkelsesværdigt fraværende fra debatten, men pladetektonikken under de politiske skælv er hverken racisme eller dumhed, som det ofte lyder. Det er ulighed. Alt for længe har alt for mange fået for lidt ud af økonomiens globalisering*" (Information 3). Fortællingen om ulighed går i tråd med avisens rødder som venstrefløjsavis (jf. afsnittet om læsersegmenter i kapitel 2). Informations holdning til Brexit synes at være, at internationalisme er godt, men ulighed er dårligt – en holdning, der passer med Det Fællesskabsorienterede segments holdninger. "*Elitens svar har hidtil været at reducere de økonomiske klassekonflikter til et spørgsmål om moral (...) hvis visumblanketter og toldmure ikke skal sætte en stopper for 30 års historisk åbenhed, må alle vi, som helhjertet tror på internationalismens lyksaligheder, genopfinde en progressiv politik, som leder de globale pengestrømme til alle hjørner af kontinentet*" (Ibid.). Hvis det lykkes at bekæmpe skattely og få stoppet "*finansbankernes kidnapning af økonomien*" ville det "*i hvert fald være en start*". "*Så kan det jo være, det bliver et ja eller et remain næste gang – hvis alle altså får noget ud af projektet*" (Ibid.).

Tonen i denne leder ligger et stykke fra lederne i Politiken og Berlingske, der i væsentligt højere grad støtter EU. I Informations ledere er det mere en konstatering af, at der ikke er så meget at sige til, at EU er på vej mod afgrunden, når unionen insisterer på kapitalisme og ulighed. I lederen "*Da 'projekt frygt' blev til 'projekt virkelighed'*" i Information den 25. juni 2016 lyder det, at "*immigration – eller rettere fri bevægelighed – var det emne, som trumfede alle andre bekymringer*" (Information 4). "*Politikerne forstår ikke vælgerne (...) politikernes gentagelse af, at EU-migranter er en god forretning, illustrerer netop, at de ikke forstår, at der er nogen, der – præsenteret for de økonomiske kendsgerninger – kan mene noget andet end dem*" (Ibid.). I lederen i Information den 23. juni 2016 lyder det konstaterende: "*Problemet med dagens*

EU er, at der føres forkert politik. I sidste ende forkert økonomisk politik, fordi der stadig ageres ud fra en neoliberalistisk, vækst-fikseret, konkurrencebaseret, ulighedsskabende filosofi (...)” (Information 5). Framet her kendetegnes således ved ordbrug som ‘ulighed’, ‘klasseanalyser’, ‘økonomiens globalisering’, ‘pengestrømme’, ‘neoliberalistisk’. *Problemet* i dette frame er, at Europa er plaget af ulighed. *Årsagen* er, at politikerne ikke lytter til dem, der ikke får noget ud af den førte politik. Den *moralske vurdering* er, at politikerne har gravet en kløft mellem dem selv og denne del af befolkningen. *Løsningen* er, at få gjort op med uligheden.

4.2.3 Anti-Brexit

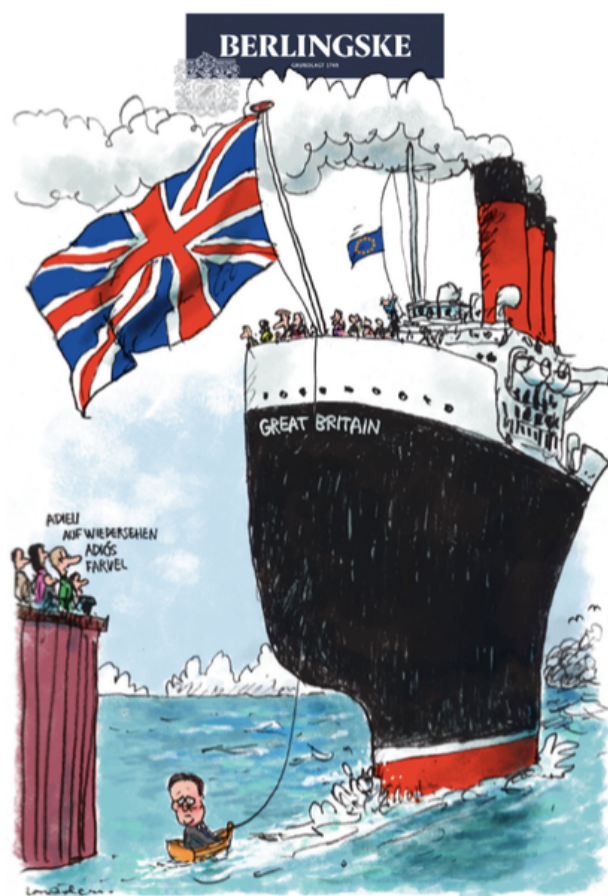
Fortællingsramme 5: EU skal reformeres nu

Denne ramme viste sig at være en af de absolut mest udbredte i debatten. I Jyllands-Posten udgjorde denne fortællingsramme knap en fjerdedel af alle indlæg, men også i Berlingske, Politiken, Kristeligt Dagblad og B.T. fyldte denne ramme en del. Der er tale om en fortælling, hvor EU bliver set som noget nødvendigt og vigtigt, men der er dog alligevel ikke tale om et rosenrødt syn på unionen, som ifølge denne ramme skal gentænkes alvorligt for at komme tilbage på rette spor. Rammen var den absolutte favorit blandt lederskribenterne, hvor den udgjorde 40 procent af de samlede undersøgte ledere. Især lederne i Jyllands-Posten, Berlingske og Kristeligt Dagblad brugte denne ramme til at skrive om Brexit. I Kristeligt Dagblads leder den 25. juni 2016, “*Nu må EU reformere sig*”, lyder det: “*Britisk nej til EU er et klart signal om et ulmende folkeligt oprør (...) Det europæiske samarbejde er uomgængeligt. Herfra støttes det helhjertet. Men det vil bryde sammen, hvis EU ikke reformerer sig og reducerer sig*” (Kristeligt Dagblad 3). I Weekendavisens leder den 17. juni 2016 konkluderes der: “*Unionen skal ruller noget tilbage for at sikre unionens eksistens*” (Weekendavisen 1). Den 25. juni 2016 lød overskriften på Berlingskes leder: “*En europæisk tragedie*” (Berlingske 5). Lederskribenten slår fast, at tragedien – briternes exit – er af “*enorme historiske dimensioner*”, og at unionen efter krigen og frem til østudvidelsen i 2002 skabte en stadig tættere integration og ikke var noget “*ffernt og elitært projekt, tværtimod*” (Ibid.). “*Der hviler en tung forpligtelse på de europæiske ledere nu. Projektet må gentænkes (...) Forsømmer man at reagere fornødent på det britiske farvel, kan følgerne bliver nye folkelige oprør. Nye exits. Og unionens ultimative kollaps. Der står derfor uendeligt meget på spil (...) EU-samarbejdet har i lang tid og i stigende grad været dysfunktionelt (...) i særdeleshed flygtninge- og migrantkrisen har udstillet samarbejdets lammelse*” (Ibid.). Der er behov for modent politisk lederskab, lyder det videre. “*I modsat fald kan det ende virkelig galt, det her*” (Ibid.).

Berlingske-lederen blev bragt i avisen den 25. juni 2016, der ganske ekstraordinært havde en specialtegnet forside. Motivet var et stort skib, der sejler fra kajen med en trist Cameron i en lille jolle, der med et reb bliver trukket efter skibet. På skibet er der hejst et kæmpemæssigt Union Jack-flag, mens EU-flaget hænger på halvt. På kajen står en flok mennesker og ser skibet sejle væk. ‘Adieu’, ‘auf wiedersehen’, ‘adios’ og ‘farvel’ siger de. Jf. Greenbergs teori om framing i politiske satiretegninger består

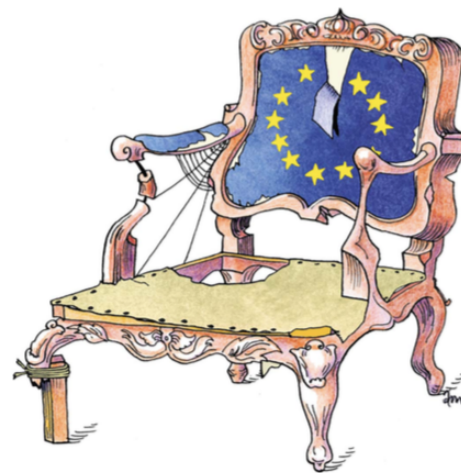
denne type indhold af 'kondenserede påstande eller mini-narrativer om et formodet problem', og disse tegninger 'trækker på og forstærker verdensanskuelser, der tages for givet'. Satiretegningerne bidrager således med 'metasprog til diskurs om samfundsanliggender' og giver læserne et 'værktøj til at tænke om aktuelle anliggender'. Satiretegninger bruger således forskellige journalistiske værktøjer som metaforer og ironi, som bruges til at overbevise læseren om et synspunkt. Berlingskes tegning af skibet er præget af en trist tone, som er gennemgående i dette frame. En ærgrelse over, at et godt projekt som EU er kørt skævt. Netop i Camerons triste ansigtsudtryk og det symbolske i menneskerne på kajen, der med øjnene følger skibet forsvinde i horisonten, er der allerede et formodet problem og en særlig verdenanskuelse, der ligger implicit i tegningen: Briternes nej betyder, at en vigtig del af fællesskabet forlader os og efterlader os tilbage på kajen, med udsigten til en uvis skæbne. Brexit er trist, må vi forstå af tegningen, hvor også EU's flag hænger på halvt for at symbolisere unionens vej mod afgrunden. Komplexiteten omkring Brexit kondenseres til et skib, der sejler væk. Og Brexit domesticeres ved det 'farvel', som kommer fra en af personerne på kajen.

Ekstra Bladet havde den 26. juni 2016 også en leder, der argumenterede for reform af EU. Det skete dog blandt andet på bekostning af lederne i Politiken ('Mørketid') og Berlingske ('En europæisk tragedie') dagen før, som blev latterliggjort. "Kom nu ind i kampen" lød overskriften på lederen (Ekstra Bladet 15): "Fløberiet var massivt fredag og lørdag efter briternes farvel til EU. 'En europæisk tragedie', 'mørketid', 'et enestående politisk projekt endt ulykkeligt' og bla bla bla... det var patetisk (...) Briterne gider bare ikke Junckers krampagtige, føderale EU mere. Ligesom de feste andre lande i EU kan se, at det er blevet et bureaukratisk monster (...)" (Ibid.). Lederen opfordrer danske politikere til at komme ind i kampen og lytte til befolkningen. "Lyt dog i stedet for at tromle videre. Og kom ind i kampen om at reformere EU i stedet for at rakke ned på dem, der protesterer" (Ibid.). I Jyllands-Posten fyldte fortællingsrammen meget både i læserbreve og ledere. I lederen "Tillidskrisen" den 26. juni lyder det: "Ingen tvivl om, at Brexit er dårligt nyt for Danmark. Vi har tabt en væsentlig allieret i kampen for et fornuftigt europæisk samarbejde" (Jyllands-Posten 8). I Jyllands-Postens leder dagen efter, "Fravalget", konkluderes der således: "Politisk som økonomisk skal EU altid bestræbe sig på at det være det oplagte tilvalg og ikke (...) et tillokkende fravalg" (Jyllands-Posten 9).

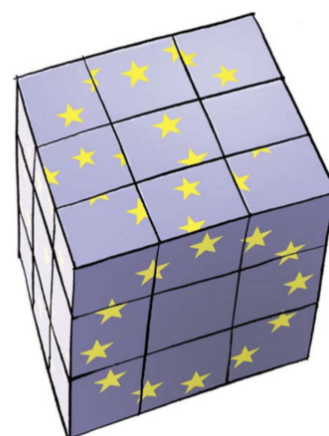

Berlingskes forside den 25. juni 2016.

En stor andel af de tegninger, som blev bragt i aviser, der på lederplan bakkede op om EU, synes også at have et budskab om, at EU befinder sig i en noget ramponeret tilstand. Politiken bragte fx en tegning den 29. juni 2016, som akkompagnerede et anti-Brexit-debatindlæg: Tegningen forestiller en lænestol med et EU-betræk, som både er revet itu og dækket af spindelvæv. Tegningens mini-narrativ synes at være, at unionen er sygnet hen og trænger til at blive repareret. Dagen før bragte Jyllands-Posten en tegning af en mand i en bil med nummerpladen 'EU 2016'. Manden kigger på bilens GPS, der bliver ved med at sige "Beregner ny rute". Tegningen er karakteristisk for mange af tegningerne bragt i undersøgelsesperioden, som gør grin med hele kaosset, som Brexit har medført, og den manglende plan, der synes at være hos politikerne og vælgerne. På dagen for afstemningen, den 23. juni 2016, bragte Jyllands-Posten en tegning ved siden af deres leder, "Europæisk bøven", en tegning af en rubiksterning, hvor EU's cirkelformede logo er kommet i uorden. Mini-narrativerne i disse tegninger er således med til at tegne et overordnet billede af et EU, som er faldefærdigt, uden retning og forkert skruet sammen. Det er ord som 'gentænkes', 'forpligtelse' og 'klart signal', der er med til at definere dette frame. Kort sagt er *problemet* i dette frame, at EU er nødvendigt, men dysfunktionelt. *Årsagen* er, at EU har vokset sig for bredt, og mistet forbindelsen til borgerne. Den *moralske vurdering* er, at der hviler en tung forpligtelse på de politiske ledere. *Løsningen* er, at EU tager krisen og kritikken alvorligt.

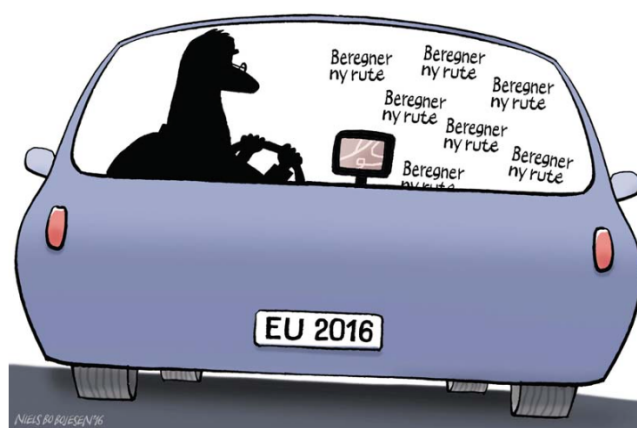
Tegning bragt på Politikens debatsider den 29. juni 2016.

Tegning bragt i Jyllands-Posten den 23. juni 2016.

Fortællingsramme 6: Vi skal bevare EU

To gange i undersøgelsesperioden bragte Berlingske en specialtegnet forside. Før tegningen af skibet, der sejlede bort, bragte avisen på afstemningsdagen, fredag den 23. juni 2016, en forside med en tegning af en britisk mand med bowlerhat og en paraply i hånden. Manden er iført, hvad der ligner et Union Jack-jakkesæt, som imidlertid netop er blevet revet itu, fordi det er blevet fanget i den dør, han lige har smækket med et stort 'SLAM'. Halvdelen af jakkesættet hænger fast i den smækkede dør

"Beregner ny kurs". Tegning bragt ved siden af Jyllands-Postens leder, "Britisk krise" den 28. juni 2016.

med EU-logoet på, og har efterladt manden nøgen på ryggen og bagdelen, med et forvirret ansigtsudtryk (se forsiden i analysekapitlets første del). *“Please stay”*, står der hen over tegningen med store bogstaver. Nedenunder står der, under et ‘Berlingske mener’-logo: *“Løsningen er ikke – hverken for jer eller os – at melde sig ud. Lad os blive og kæmpe for pragmatiske, bedre og mere holdbare europæiske løsninger... ‘United we stand, divided we fall’, som I siger”*.

Denne fortællingsramme, den mest ubetinget EU-støttende af alle rammerne, var også en af de mest udbredte i hele debatten. Især var den populær i Politiken, Berlingske, B.T. og Kristeligt Dagblad. Også blandt lederne var rammen udbredt, idet den blev anvendt i knap hver fjerde leder. Især Politikens ledere var meget glade for denne fortælling om EU som en institution, der har betydet virkelig meget, og i den grad er værd at bevare. Den 26. juni bragte Politiken en hel forside med Brexit-opinionsstof: en kronik, en leder og en satiretegning. I lederen, *“Usund slankekur”*, lyder det: *“Danmark skal arbejde for et federe EU (...) Unionen skal udvikles, ikke afvikles. Lad være med at sende EU på en usund slankekur, hvis den betyder, at fællesskabet bliver mere magtesløst over for grænseoverskridende problemer”* (Politiken 2).

Kronikken, som fyldte det meste af forsiden, var skrevet af en britisk historiker. Overskriften lød: *“Det gør næsten lige så ondt, som det følte godt, den dag Berlinmuren faldt”* (Politiken 3). Brexit bliver i kronikken flere gange omtalt som *“katastrofen”* (Ibid.). *“Det ville være en overdrivelse at sige, at der bliver opført en mur ved Dover, fordi en mur blev revet ned i Berlin, men der er nu en sammenhæng alligevel”* (Ibid.). Briternes udmelding bliver således tillagt enorm betydning, og med ordvalget *“katastrofe”* er der ingen tvivl om, at budskabet er, at EU er ekstremt vigtigt at bevare.

“What a mess! Look what you’ve done!!” Tegning bragt på forsiden af Politiken den 26. juni, sammen med EU-støttende leder og kronik.

Den store tegning på forsiden forestiller et barn, som sidder på gulvet med et Union Jack-flag i hånden og en masse stjerner spredt ud over hele gulvet i rummet. En kvinde står i døråbningen med armene i siden og siger: *“What a mess! Look what you’ve done!!”* Den implicite anskuelse i tegningen synes at være, at de britiske vælgere har handlet barnligt og uansvarligt, og har skabt rod i Europa. Tegningen kan muligvis tolkes til at være lidt selvironisk, idet EU-fortalerne, personificeret i den voksne kvinde, taler

ned til leave-vælgerne. Det er ord som 'katastrofen' og 'usund slankekur', samt ordsprog om 'at stå sammen' og sammenligninger med Berlinmurens fald, der er med at definere framet. *Problemet* i framet er, at der ikke er nok opbakning til EU, og at Brexit er en katastrofe. *Årsagen* er, at politikere og borgere ikke har forstået, at EU skal udvikles og ikke afvikles. Den *moralske vurdering* er, at Danmark og Storbritannien har brug for hinanden. *Løsningen* er et 'federe EU', hvor man sammen kæmper for 'pragmatiske løsninger.'

Fortællingsramme 7: Nationale politikere svigtede

Denne fortællingsramme var blandt de mindre udbredte i empirien, og var mest populær i Politiken, Berlingske og Kristeligt Dagblad, hvor den i de respektive aviser udgjorde omtrent ti procent. Ikke én eneste ledende artikel i den undersøgte empiri anvendte denne ramme, som handler om, at skræmmekampagner imod EU har fyldt for meget, og at medlemslandenes politikere har negligeret at tale EU op overfor befolkningerne. I et debatindlæg i Kristeligt Dagblad den 18. juni 2016 af den tidligere britiske premierminister, Gordon Brown, lyder det: *"Fortalerne for at forlade EU har kørt en skræmmekampagne og fablet om bortløbne immigranter og en syndflod af angivelige farer mod den britiske livsform"* (Kristeligt Dagblad 4). I indlægget *"Ny elite spiller hasard med fælles Europa"* i Politiken den 21. juni 2016 skriver en kommentator: *"Flygtninge. Global opvarmning. Miljødelæggelse. Skattefusk. Terror. Krige og konflikter. Vi er omgivet af krasbørstige problemer, som ingen af os kan løse alene. De kræver solidaritet og fælles beslutningskraft. Alligevel forsøger populistere over hele Europa at trække vores fællesskab fra hinanden. Det er historieløst og tankeløst"* (Politiken 4). I indlægget kritiseres Dansk Folkeparti for at spille den *"falske sang, at det repræsenterer 'folket' mod en, ja, en unavngiven elite eller magt, selvom partiet selv er magten og den politiske elite i Danmark (...). Over hele Europa spiller nationalistiske partier hasard med Europa. De er fælles om deres modvilje mod fremmede, mod flygtninge, mod Bruxelles"* (Ibid.).

I læserbrevet *"EL bør støtte nyt EU frem for valg"* i Information den 29. juni 2016 skriver en borger: *"Efter Brexit mener Pernille Skipper (EL), at det er tid til også at holde en dansk folkeafstemning om EU-medlemskabet (...). Jeg synes, at Enhedslisten bør overveje, om man virkelig ønsker at "smede mens jernet er varmt", når det er frygt frem for håb, der gør, at EU er skrøbeligt"* (Information 6). I indlægget *"Nej til afstemning i Danmark"* i Berlingske den 29. juni lyder det fra en borger:

"DF, Enhedslisten og Folkebevægelsen mod EU mener (...), at der skal afholdes en folkeafstemning i Danmark (...). Lad alle gode kræfter forhindre dette. Det er derfor på tide, at partierne i Folketinget i meget klart sprog fortæller vælgerne, hvad de vil. Vi orker ikke mere at lægge øre til alle de problemer, som partierne disker op med i relation til EU. Af og til opfatter jeg det som om, at politikerne taler om EU som en organisation, de ikke selv er medlem af" (Berlingske 6).

Det er således en ramme, hvor EU-kritiske partier som Dansk Folkeparti og Enhedslisten bliver kritiseret for at tale EU ned, i stedet for at hjælpe til med at løse unionens problemer. Det er ord som 'skræmmekampagne' og 'tankeløst' og formuleringer som 'en syndflod af angivelige farer', der er med til at skabe dette frame. *Problemet* i fremet er, at EU er blevet talt ned af nationale politikere, hvilket har svækket unionen. *Årsagen* er, at politikerne hellere vil kritisere end at tage ansvar selv. Den *moralske vurdering* er, at politikerne ikke har forstået, at de selv er nødt til at komme på banen, hvis EU skal have en chance. Hvilket betyder, at *løsningen* er, at de nationale politikere anlægger sig en mere positiv retorik om EU.

Fortællingsramme 8: *Demokratiet og Europa er i krise*

Denne fortællingsramme var overordnet set ikke særligt udbredt i empirien, men til gengæld var den meget populær i Information, hvor den udgjorde knap en fjerdedel af avisens debatstof. Også hos Politikens satiretegnere var denne fortællingsramme populær. I Information blev fremet anvendt i 40 procent af indlæggene fra kommentatorer, forskere og politikere. Fortællingen går her ud på, at det hele ser ret sort ud for Europa og demokratiet på kontinentet. I indlægget "Europa revner" i Information den 25. juni 2016 skriver en kommentator: "Brexit er blot det seneste bevis på, at den vesteuropæiske orden er i eksistentiel krise. Europas befolkninger og Europas politikere vakler i troen på de mest centrale principper i det system, der ligger til grund for den fredelige udvikling, der har kendetegnet Europa siden 1945" (Information 7). I indlægget "Brexit-debat var et nederlag for demokratiet" den 28. juni, skrevet af en hollandsk kommentator i Information, bliver der fremført et argument om, at 52 procent af briterne nægtede at lytte til den uendeligt lange liste af troværdige eksperter, der frarådede et Brexit:

"UKIP-lederen Nigel Farage blev så eksalteret af at agitere for Brexit, at han begyndte at ryge cigaretter igen, men faren for lungekræft bekymrede ham ikke – til pressen udtalte han gladeligt: »Jeg tror, lægerne har fået forkert fat på det her«. Her ser vi postfaktuel politik i en nøddeskal: Friheden til at udtrykke sin egen mening er blevet afløst af friheden til at udvælge sine egne kendsgerninger. Og det er måske det mest skræmmende ved Brexit-folkeafstemningen: Tilliden til, at eksperter kan udtale sig autoritativt, har nået et historisk lavpunkt. Dermed bliver demokratiet ekstremt sårbart over for vilde populistiske påstande og katastrofale beslutninger" (Information 8).

I indlægget "Den virkelige fare er ikke Brexit, men EU's opløsning", skrevet af en tjekkisk politiker, lyder det: "Dette er en tid med stærke følelser (...). Unionens motrikker løsnes (...) Det virker, som om vi står over for en krise i selve styreformen (...) Vrede er risikofyldt. Den kan stikke det europæiske hus i brand" (Information 9). At det ikke står helt fantastisk til med Europa efter Brexit var også en fortælling, der gik igen i nogle af de satiretegninger, Politiken bragte i perioden. Den 25. juni 2016 bragte Politiken en satiretegning på forsiden af debatsektionen, under rubrikken "Lille Europa, hva' nu?".

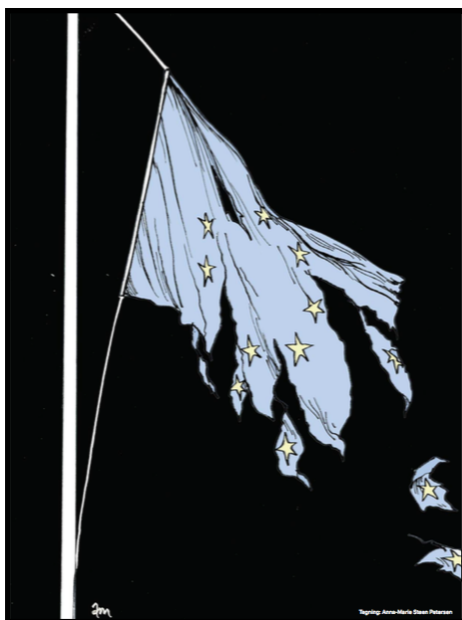
Under tegningen blev seks korte indlæg fra politikere, erhvervs personer, kommentatorer og forskere bragt. På tegningen ses Jean-Claude Juncker, EU-Kommissionens formand, stige ud af en bil med hvad der ligner et blodigt øre. Bilen, som har et slattent, iturevet EU-flag hængende på bagsmækken, er fuldstændig totalsmadret, efter at Juncker har bragt bilen frontalt ind i Stonehenge.²⁶ Mens Juncker stiger ud af bilen, siger han i en taleboble: "Nu må vise at komme videre".

Tegning bragt på forsiden af Politikens debatsektion den 25. juni 2016.

Sammenholdt med rubrikken er den implicite anskuelse således, at EU og dermed Europa står overfor en meget alvorlig situation, som ikke tages tilstrækkeligt alvorligt af EU-toppen. Tegningens mini-narrativ kan tolkes således, at EU med Brexit er kørt galt og har smadret sit eget projekt, men at EU-politikerne tilsyneladende vælger ikke at se Brexit som den kæmpe alarmklokke, som mange ser briternes udmelding som. Under alle omstændigheder er det et galgenhumoristisk syn på EU's krise,

som der bliver fremstillet, og hvor Juncker bliver gjort til grin. En anden tegning i Politiken, bragt den 19. juni sammen med et indlæg, "Europa kan synke tilbage i barbari", skrevet af en britisk historiker, viser et iturevet EU-flag, hvor stjernerne blæser væk i vinden. Flaget synes at hænge på halvt og tegningen har en helt sort baggrund. Mini-narrativet i tegningen synes at være, at EU's krise og potentielle opløsning skal ses som en dyster og skræmmende udvikling.

Tegning bragt på forsiden af Politikens debatsektion den 19. juni 2016.

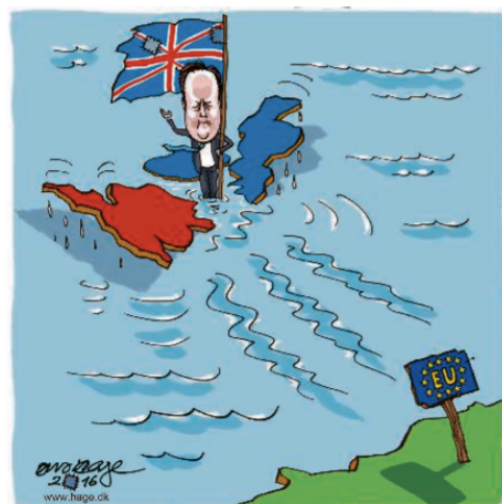
Framet skabes således af formuleringer som 'Europa revner', 'eksistentiel krise', 'vakler i troen', 'sårbart demokrati', 'populistiske påstande', 'katastrofale beslutninger' og 'unionens møtrikker løsnes'. *Problemet* i framet er, kort sagt, at demokratiet i Europa er i krise. *Årsagen* er, at tilliden til de demokratiske principper er væk. Den *moralske vurdering* er, at

²⁶ Et forhistorisk monument i Wiltshire, England.

den vesteuropæiske orden er i en eksistentiel krise, mens *løsningen* synes at være, at man må forsøge at stoppe populistere fra at komme til magten.

Fortællingsramme 9: *Det ser sort ud for briterne*

Dette frame fyldte knap ti procent af den samlede debat. Kort fortalt er fortællingen, at briterne med Brexit laver et historisk selvmål, at landets politikere har dummet sig og skabt kaos, og at der er alvorlig mangel på en egentlig plan efter exittet. Denne fortælling fyldte mest i Politiken, men var også anvendt en del i Information og Berlingske. Også tegnerne i Politiken og Jyllands-Posten så i en række tilfælde Brexit gennem denne fortællingsramme. Seks ledere²⁷ brugte også denne ramme. I Berlingskes leder den 29. juni 2016, "*Britisk nedsmeltning*", lyder det blandt andet, at "*kampagnen bag det britiske nej ikke har haft den fjerneste idé om, hvad der skulle ske efter, at de havde vundet afstemningen*" (Berlingske 7). I Jyllands-Postens leder den 28. juni 2016, "*Britisk krise*", fremføres det, at verden er

"SOS. Foruden selve Brexit-tragedien knækkede Storbritannien over på midten." Tegning bragt i Berlingske den 27. juni 2016.

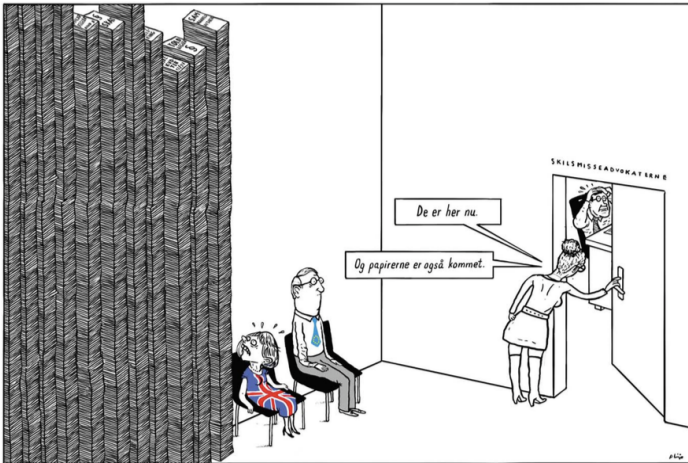
"Landet behøver et nyt lederskab, men ikke med mig som kaptajn." Tegning bragt i Politiken den 25. juni 2016.

skal ledes i de kommende måneder" (Jyllands-Posten 10). Det lyder videre, at "*centrale skikkelser i britisk politik er groggy, da de forsøger at lade, som om folkeafstemningen ikke har fundet sted*" (Ibid.).

I B.T.'s leder den 30. juni 2016, "*Ingen plan efter Brexit*", konstateres det tørt: "*Der er ganske enkelt ingen plan. Der her forvirring og kaos' (...) Det skrumpende imperium er fanget på flade fødder*" (B.T. 1). I indlægget "*Den hjerteskerende imperienostalgi*" den 22. juni i Information lyder det: "*Brexit-tilhængerne forestiller sig en britisk verdensrolle, der for længst har mistet sin aktualitet*" (Information 10). I indlægget "*Et gammelt kontinent, der begynder at træffe senile valg*" i Politiken den 25. juni 2016 lyder det: "*Camerons og hans*

²⁷ I Politiken, Berlingske, Jyllands-Posten, B.T. og Kristeligt Dagblad.

Dagen efter dagen derpå

Hos skilsmisseadvokaten. “De er her nu. Og papirerne er også kommet.” Tegning bragt i Politiken den 28. juni 2016.

Øverst blaffer Union Jack i vinden, mens Cameron i en talebobbel siger: “Landet behøver et nyt lederskab, men ikke med mig som kaptajn!” Mini-narrativet i tegningen synes at være, at Storbritannien går alt andet end lyse tider i møde, og at Cameron bærer ansvaret for den synkende skude. En anden tegning, med titlen ‘Dagen efter dagen derpå’, bragt i Politiken den 28. juni, viser et ventelokale, hvor der sidder en mand med et EU-slips og en kvinde med en Union Jack-kjole. Ved siden af kvinden er stabled utallige meterhøje stakke af dokumenter, som kvinden ser på med en vis ængstelse og overraskelse. En sekretær åbner en dør, over hvilken der står ‘Skilsmisseadvokaterne’, ind til en mand, der sidder i en kontorstol. I en talebobbel siger sekretæren “De er her nu” og tilføjer “Og papirerne er også kommet”. Manden i kontorstolen ser ud som om, han er ved at rive håret ud af sit hoved. Tegningen var blevet bragt i næsten samme udgave et par dage før, hvor Union Jack-kvinden sad med et smørret smil, og hvor papirstakkene ikke var der endnu. Mini-narrativet kan således siges at være, at de briter, der

Folkestyre?

“Folkestyre?” Tegning bragt i Politiken den 30. juni 2016.

selvsikre højrefløjpopulisme, der solgte tomme slogans fra et skræddersyet jakkesæt, førte til, at han med overlegen mine proppede en kugle i kammeret og spandt tromlen til en kontinental omgang russisk roulette. Det var overflødigt, og da hammeren slog, ramte den kuglen, der tog livet af Cameron og England som betydende land” (Politiken 5).

Som nævnt morede avisernes tegnere sig også med at billedliggøre briternes kvaler. Den 25. juni bragte Politiken en tegning af David Cameron, som klynger sig til masten på en synkende skude på et oprørt hav.

stemte ‘leave’, i første omgang troede, at de havde skudt papegøjen, men i anden omgang må erfare, at deres skilsmisse med EU kommer til at blive en kompliceret en af slagsen. Også i Jyllands-Posten blev briternes tilsyneladende naivitet gjort til grin i en tegning. Tegningen, bragt den 26. juni 2016, viser hvad der skal forestille en britisk mand med bowlerhat, en paraply i hånden og et stort smil. Manden er på vej over en vej og kigger sig til højre for eventuel trafik. Hvad manden ikke har set,

er en lastbil med påskriften 'EU', som kommer bragende fra venstre, og i næste sekund vil ramme ham i hvad der ligner et smertefuldt udfald. Nedenunder står der: *"Nu skal Storbritannien og EU aftale betingelserne for en udtræden af det europæiske fællesskab."* Mini-narrativet i tegningen synes at være, at

briterne, der stemte 'leave', har overset, at et exit fra EU vil ramme briterne hårdt, blandt andet fordi EU nok ikke vil lade briterne slippe ud med en særlig god aftale. I Politiken blev der den 30. juni 2016 derudover bragt en tegning af et skib, som befinder sig til søs i et kæmpe uvejr med lyn og høje vælger. Ved roret er der ingen til at styre skibet i land. Ovenover tegningen står der: *"Folkestyre?"* Nedenunder tegningen spørges der: *"Folket har talt, men hvem vil eller kan eller skal eksekvere beslutningen?"*

Mini-narrativet kan således siges at være, at briterne befinder sig i et politisk stormvejr, at befolkningen har sat har sendt skibet

(dvs. landet) ud på en ny, stormombrust og farefuld kurs, men at skibet sejler uden en kaptajn til at styre skibet i sikker havn. Med spørgsmålet *"Folkestyre?"* synes der også at ligge en kritik af folkeafstemningen som en god måde at tage så vigtige beslutninger på, fordi det kan ende helt galt, hvis man lader befolkningen bestemme. Den implicitte verdensanskuelse synes således at være, at briternes exit er en hasarderet beslutning. Hvis man tolker tegningen på den måde, vil man også kunne formode, at tegningen næppe ville være populær i Ekstra Bladet, fordi den stiller spørgsmål tegn til, hvor klogt det er, at lade befolkningen træffe den slags beslutninger.

Det er således ord som 'nedsmeltning', 'krise', 'tvivl', 'groggy', 'ingen plan', 'forvirring', 'kaos' og 'russisk roulette', der er med til at konstruere dette frame, hvor briterne bliver hængt til tørre. *Problemet* i fremet er, kort sagt, at briterne med Brexit går grimme tider i møde. *Årsagen* er, at landets fremtid er uvis og økonomisk risikabel. Den *moralske vurdering* er, at briterne har set sig blinde på et exit uden at tænke konsekvenserne igennem. *Løsningen* synes således at være, at der hurtigst muligt genetableres en form for styring af landet.

"Nu skal Storbritannien og EU aftale betingelserne for en udtræden af det europæiske fællesskab." Tegning bragt i Jyllands-Posten den 26. juni 2016.

4.2.4 Neutrale fortællingsrammer

Fortællingsramme 10: Om forhandlingerne

De neutrale frames fyldte ikke meget i debatten. I dette frame synes der at foregå en analyse af de kommende forhandlinger mellem Storbritannien og EU, uden at der egentlig direkte tilkendes gives en sympati i retning af hverken pro-Brexit eller anti-Brexit. I Ekstra Bladet skriver en borger, at der jo er *“tale om en vejledende folkeafstemning (...) ikke en bindende! Så en efterfølgende udmeldelse er ikke en given ting. Og selv om den engelske premierminister, David Cameron, uden tvivl føler sig bundet af resultatet, behøver hans kommende afløser ikke være det”* (Ekstra Bladet 15). Et andet indlæg i Ekstra Bladet henviser til, at Storbritannien, trods Brexit, kan ende med at forblive i EU (Ekstra Bladet 16). Framet konstrueres således af, at det er for tidligt at drage konklusioner, og at vi i stedet skal afvente de kommende forhandlinger for at se, hvad det endelige resultat egentligt bliver. *Problemet* er, at pga. forhandlingerne ved vi endnu ikke, hvad udfaldet bliver, hvorfor *løsningen* er at afvente.

Fortællingsramme 11: Om økonomi og handel

Et af de få steder, hvor denne ramme, der stort set udelukkende gik på en økonomisk analyse af Brexit, var til stede, var i Jyllands-Posten. I indlægget *“Danskernes aktiekultur skal til eksamen efter Brexit”* lyder det den 25. juni 2016: *“Brexit bliver en afgørende test af, om vi som private investorer har lært finanskrisens lektie”* (Jyllands-Posten 11). I Jyllands-Postens leder den 29. juni 2016, *“Store risici”*, skrives der: *“Usikkerhed og risici er eksistensvilkår for virksomheder i en fri markedsøkonomi, men med finansielle spekulanter som en mulig undtagelse ligger det også dybt i enhver ansvarlig ledelse at søge at minimere netop usikkerhed og risici for at kunne koncentrere sig om virksomhedens langsigtede vækst. Derfor har formentlig ingen så stor interesse i en hurtig afklaring som erhvervslivet i bredeste forstand, og i denne sag er tålmodighed bestemt ikke en dyd”* (Jyllands-Posten 12). Denne fortællingsramme konstrueres således ved, at erhvervslivet ses gennem erhvervslivets briller. *Problemet* ved Brexit er, at der er opstået usikkerhed, hvorfor *løsningen* er at genfinde stabilitet på markedet. Det er ord som ‘aktiekultur’, ‘markedsøkonomi’, ‘virksomhed’, ‘finansielle’ og ‘vækst’, der er med til at skabe framet.

Fortællingsramme 12: Andet

I debatten var der en håndfuld indlæg, der brugte briternes folkeafstemning til at tage et andet EU-emne op. Denne tendens var mest udbredt i Information og Kristeligt Dagblad. Et eksempel er et indlæg i Information den 24. juni 2016, *“Der skal ikke spilles roulet med den grønne omstilling”*, hvor formanden for Klimarådet skriver, at tempoet i den grønne omstilling skal øges (Information 11). I et andet indlæg i Information den 24. juni 2016, *“EU kan sikre ansvarlig guldjagt”* lyder det: *“EU kan spille en vigtig rolle i forhold til at gøre den afrikanske guldfeber både mere ansvarlig og gavnlig for de afrikanske lokalbefolkninger”* (Information 12). *Problemet* i framet er således ikke Brexit i denne fortællingsramme, hvorfor *løsningen* er forskellig fra indlæg til indlæg, alt efter hvilken situation, der ridses op.

4.2.5 Delkonklusion

Anden del af analysekapitlet har søgt at belyse, hvordan der i specialets empiri er konstrueret en række fortællingsrammer, der udvælger og fremhæver forskellige elementer af virkeligheden. Afsnittet har vist, hvordan aktørerne konstruerer de forskellige frames ved at udpege forskellige typer af problemer med dertil hørende årsager og løsninger. Denne del af analysen har således haft til formål at belyse, hvordan de undersøgte aviser og aktører fremhæver nogle aspekter af EU og ignorerer andre for at fremme deres egen verdensanskuelse blandt avisens læsere. Afsnittet har også vist, hvordan visuelt indhold, i form af satiretegninger, kan have et indbygget mini-narrativ, som bevidst eller ubevidst forsøger at overbevise modtageren om, at en særlig opfattelse af verden er den mest fornuftige og logiske. Blandt de EU-negative fortællingsrammer var der en tendens til at fremhæve EU's antifolkelighed som problem. Det blev også fremhævet som et problem, at Danmarks medlemskab ikke var demokratisk funderet. Et andet fremhævet problem var, at der blev ført skræmmekampagner imod Brexit. Det blev ligeledes set som et problem, at Europa er præget af ulighed. Et af løsningsforslagene var at lade EU gå i opløsning. Et anden løsning, der blev fremhævet, var at lade danskerne få deres egen folkeafstemning, eller gøre som briterne, og sige stop. Blandt de undersøgte aviser, var det i helt særlig grad Ekstra Bladet, der fremhævede disse former for problemer og løsninger. Ordvalg som 'tyranni', 'overherredømme' og 'pampere' var med til at fremme den verdensanskuelse, som disse fortællingsrammer søgte at præsentere. Det skal tilføjes, at en smule under halvdelen af Jyllands-Postens debatstof også fremstillede Brexit gennem disse negative fortællingsrammer.

Blandt de EU-positive fortællingsrammer bliver det fremhævet som et problem, at der ikke er nok opbakning til EU. Det bliver også fremhævet som et problem, at EU virker til at være dysfunktionelt, idet der er tale om en uundværlig institution. Et andet problem, der blev fremhævet, var at politikerne talte EU ned. Ligeledes blev det fremhævet som et problem, at demokratiet i Europa, som følge af Brexit, går krisetider i møde. Og det blev fremhævet som et problem, at briterne går svære tider i møde som følge af deres beslutning. Som løsningsforslag blev der krævet, at EU tager kritikken alvorligt. En anden fremhævet løsning var, at arbejde mod et endnu bredere EU. Det blev også nævnt som løsning, at politikerne skulle begynde at tale mere positivt om EU, og kæmpe for at stoppe populistere fra at komme til magten. Det var især i Politiken, Berlingske, Kristeligt Dagblad, Information og B.T., at disse former for problemer og løsninger blev fremhævet. Her skilte Information sig lidt ud fra de andre ved at tale mindre uforbeholdent for vigtigheden af EU, og i stedet fremhæve demokratiets og briternes problemer. Ordvalg som 'gentænkning', 'forpligtelse', 'usund slankekur', 'tankeløst', 'vakler i troen', 'forvirring' og 'nedsmeltning' har været med til at konstruere disse EU-positive frames. Det overordnede formål med afsnittet har således været, at belyse, hvordan de undersøgte medier har framet Brexit i deres debatstof, ledere og satiretegninger. Hvorvidt der i de undersøgte aviser kan påvises segmentering i dækningen vil blive diskuteret i det efterfølgende kapitel.

Kapitel 5: Opsamlende diskussion

I specialets problemfelt blev det påpeget, at højrefløjbevægelser i løbet af 2016 havde vundet stadig større indtog på tværs af Europa, og at Brexit var begivenheden med de mest vidtrækkende konsekvenser. Derudover blev der henvist til forskning, der peger på, at borgere i EU-lande har en stadig mere negativ holdning til europæisk integration og til EU's førte politik. Dette var iøjnefaldende, idet der længe havde eksisteret en konsensus om accept af EU blandt borgerne i medlemslandene. Som det blev beskrevet, var det i den forbindelse interessant, at et studie viste, at europæiske medier primært forholder sig negativt til konkrete EU-politikker (de Vreese 2017: 14). Et andet studie havde desuden påvist, at de britiske medier havde været stærkt drejet i en pro-Brexit retning (European Journalism Observatory 2). Desuden blev det påpeget, hvordan medierne indtager en politisk position i forhold til EU, ikke kun i lederne, men også i nyhedsudvælgelsen (de Vreese 2017: 14). Således opstår der en synkronisering mellem avisens holdning og den nyhedsmæssige fremstilling, hvad angår EU-stof (Ibid.). Dette argument blev bakket op af en undersøgelse, der påviste, at Politikens, Berlingskes og Ekstra Bladets dækning havde været præget af segmentering, dvs. et forsøg på at sætte begivenheden Brexit ind i en særlig ramme, der gik i tråd med den enkelte avis' specifikke målgruppe og dennes verdensanskuelse (Reich og Christensen 2017). Som nævnt i problemfeltet, fører denne segmenteringstendens potentielt til meningssiloer, der i værste fald kan have en negativ effekt på den demokratiske debat. Og det er netop den offentlige debat, som dette speciale har sat sig for at undersøge – med Brexit som case.

Som beskrevet i afsnit 3.1 er medierne med til at sætte dagsordenen i den offentlige debat, hvilket bl.a. gøres ved at fremhæve nogle dele af virkeligheden og ignorere andre. Dette speciale har således sat sig for at undersøge, hvordan aviserne udfylder rollen som et centralt forum for offentlig debat – med specifikt fokus på debatten om EU og Brexit. Særligt har motivationen været at belyse, hvilke fortællingsrammer og aktører, der har domineret debatten. I lyset af, at borgerne i EU-medlemslandene skulle være blevet mere negative overfor EU, har dette speciale sat sig for, at undersøge om *almindelige borgere* som en gruppe af aktører i debatten foretrækker andre fortællingsrammer end de øvrige grupper af aktører. Vi ved ikke, om negativ EU-journalistik påvirker befolkningen i en negativ retning. Men specialet har undersøgt debatsiderne, fordi det netop er her, at befolkningen kan komme til orde. Her har specialets analysekapitel vist, at almindelige borgere som en gruppe af aktører har vist sig som den mest EU-kritiske. Men hvis også avisernes debatsider er præget af segmentering, kan der stadig ikke gives svar på, om det er medierne, der påvirker befolkningen, eller omvendt. Samtidig vil det være naivt at påstå, at debatsiderne er et 1:1-udtryk for befolkningens holdning, fordi disse sider netop er redigerede af journalister. I specialets problemformulering blev det præciseret, at formålet med undersøgelsen var, at opnå indsigt i, hvordan de undersøgte aviser fremstillede EU – med afsæt i Brexit – i deres debatstof, dvs. i læserbreve, satiretegninger og ledere. Der vil blive konkluderet på resultaterne af specialets

kvantitative og kvalitative analyse i det sjette kapitel. Som beskrevet i problemfeltet er motivationen i nærværende speciale opstået ud fra et ønske, om at undersøge, om de undersøgte aviser optræder som selvstændige politiske aktører i den måde de fremstiller EU i deres debatstof.

5.1 Segmentering i debatstoffet

Spørgsmålet er således, om de undersøgte avisers debatstof har haft tendens til segmentering i avisernes dækning af Brexit. En måde at opnå indsigt i dette, er ved at sammenligne den enkelte avis' brug af de opstillede fortællingsrammer med avisens læsersegment. Den kvantitative analyse viste, at der i de undersøgte aviser, på nær i Ekstra Bladet og Jyllands-Posten, var en klar overvægt af EU-positive fortællingsrammer. Jyllands-Posten var den avis, hvor der var mest balance mellem EU-positive og EU-negative fortællingsrammer. I Ekstra Bladet var der en overvældende overvægt af EU-negative fortællingsrammer.

Segmenteringstendens i forhold til fortællingsrammer

Berlingskes læsersegment (De Moderne) går op i erhvervslivet i Europa, og bakker op om europæisk samarbejde. I avisens ledere bruges EU-positive fortællingsrammer. I avisens samlede fremstilling af Brexit på debatsiderne er der en overvægt af EU-positive fortællingsrammer. På den baggrund kan det argumenteres, at der eksisterer en tendens til segmentering i Berlingskes debatstof. Det samme gør sig gældende for Politiken. Avisens læsere tilhører segmentet De Moderne-Fællesskabsorienterede, som har fokus på åbenhed overfor omverdenen. Både avisens ledere og overordnede fremstilling af Brexit i debatstoffet har en klar overvægt af EU-positive fortællingsrammer, hvorfor der også her kan siges at eksistere segmentering. Ekstra Bladets læsere tilhører segmentet De Traditionelle, som mener, at det danske samfund skal se ud, som det altid har gjort, uden indblanding fra international side. Både avisens ledere og avisens samlede fremstilling af Brexit i debatstoffet har en klar overvægt af EU-negative fortællingsrammer. Også i Ekstra Bladet kan der således siges at være en tendens til segmentering. Informations læsere tilhører segmentet De Fællesskabsorienterede, som bakker op om international åbenhed. Overordnet var avisens fremstilling af Brexit i debatstoffet præget af EU-positive fortællingsrammer. Også i Information kan der således siges, at være en tendens til segmentering.²⁸

Kristeligt Dagblad og B.T.'s læsere tilhører ifølge Gallup Kompas i høj grad Det Traditionelle segment, som altså ikke synes særligt godt om international indblanding. Alligevel var der i begge aviser en overvægt af EU-positive fortællingsrammer i både ledere og i det øvrige debatstof. På den baggrund kan der således ikke siges at være tendens til segmentering i disse to aviser. Spørgsmålet er, om det er

²⁸ I modsætning til Politiken og Berlingske, var fokus i Information dog mere på demokratiets sorte fremtidsudsigter og briternes selvmål, end det var på at tale mere uforbeholdent positivt om EU.

dækkende, at kategorisere de to avisers læsere som tilhørende De Traditionelle.²⁹ I begge aviser er der dog klar overvægt af EU-positive fortællingsrammer i avisernes ledere og i det øvrige debatstof, hvilket er et tegn på segmentering. For disse to aviser er det således svært at nå frem til en helt klar konklusion. Jyllands-Postens læsere tilhører Det Moderne-Individorienterede segment, og er stærkt interesseret i erhvervsforhold. Segmentet ønsker samtidig, at Danmark skal fokusere på egne problemer, før man yder økonomisk støtte til andre lande. I Jyllands-Postens ledere var der en overvægt af EU-positive fortællingsrammer, dog med en erkendelse af behovet for reform. Selvom der i lederne var opbakning til EU, var det i mindre udpræget grad end i Politiken og Berlingske. I avisens overordnede fremstilling af Brexit i debatstoffet var der en lille overvægt af EU-positive fortællingsrammer, men samtidig en væsentligt højere andel EU-negative fortællingsrammer end i alle andre aviser end Ekstra Bladet. Denne større balance kan muligvis tilskrives, at Jyllands-Postens læsere tilhører et segment, der både kan se ulemper og fordele ved EU. Men avisens overordnede fremstilling af Brexit i debatstoffet var i noget mindre grad fremstillet, så det lå i tråd med holdningen i avisens ledere, hvilket indikerer, at segmenteringstendensen i Jyllands-Posten er mindre end i fx Berlingske, Ekstra Bladet og Politiken.

Segmenteringstendens i forhold til aktører

Brugen af særlige typer aktører kan også siges at være et udtryk for segmentering, fx hvis en avis bringer mange indlæg af kommentatorer, der af avisen bruges til at fremme den holdning, som avisen selv lægger op til i sine ledende artikler. Tendensen til at bruge sådanne segmentunderstøttende kommentatorer, som er mere eller mindre fast tilknyttede, kan antydes i flere af de undersøgte aviser. Det kan siges at være segmentunderstøttende, at mellem 70 og 80 procent af de kommentatorer, der skriver i Politiken og Berlingske, bidrager med positive fortællingsrammer om EU, idet de to avisers læsersegmenter også overvejende er positive overfor EU. Hvad angår Ekstra Bladets dækning, så var der i avisens ledere om Brexit en tendens til, at argumentere for, at den politiske elite ignorerer de ønsker, som den almindelige borger har. På den baggrund kan det siges, at være segmentunderstøttende, at Ekstra Bladet næsten udelukkende lader debatsiderne stå til rådighed for almindelige borgere. I Jyllands-Posten er 75 procent af kommentatorindlæggene negative overfor EU³⁰, hvilket ikke går i tråd med holdningen i avisens ledere. En del af forklaringen på denne forskel mellem de to aviser, kan måske findes i debatredaktionernes tilgang. Her forklarer Berlingske debats redaktionssekretær, at det er et led i Berlingskes nye strategi at blive endnu mere fokuseret mod abonnementsrelationen, og avisen *“udtrykt i kommercielle termer”* derfor går efter *“debatstof – som ikke blot giver reach – men enten salg, styrkelse af kunderelationen eller understøttelse af brandet”* (bilag 3). På Jyllands-Posten siger debatredaktøren, at avisen *“gerne vil vise det brede udbud af synspunkter, som er i vores land”* (bilag 2). Svaret fra Berlingske lyder som om, at segmentering i avisens nye strategi ikke er noget, der decideret skal undgås, selvom

²⁹ For Kristeligt Dagblads vedkommende beskriver avisen selv sine læsere som *“kulturelle storforbrugere”* (Kristeligt Dagblad 2), og flere indlæg i avisen fokuserer da også på kontinentets kulturelle samhörighed og fælles historie.

³⁰ Til sammenligning er det 18 procent af kommentatorindlæggene i Berlingske, der er negative overfor EU.

redaktionssekretæren holder fast i, at avisen ikke skal være en meningssilo (bilag 3). Omvendt lyder svaret fra Jyllands-Postens debatredaktør som en mere klar ambition om, at avisens læsere skal forvente at få udfordret deres verdensbillede.

Hvorfor lige disse fortællingsrammer?

Tilbage står spørgsmålet om, hvorfor medierne har fremstillet Brexit på den måde, de har gjort. En del af det kan forklares ved at se på, hvem det er, aviserne gerne vil nå – hvilket i dette speciale er forsøgt belyst ved hjælp af segmenteringstesen. Men er det muligt at forestille sig en anden framing af EU? Er der altid de samme frames i EU-debatten, eller er der sket en udvikling? Hvis man ser på Ørstens undersøgelse af EU-dækningen, fra 1991 til 2001, så opstillede han følgende fortællingsrammer: 1) *EU som konfliktskaber*, som går på dækning, der “fokuserer på en konflikt/uenighed mellem EU og danske interesser/værdier/holdninger/individer eller grupper” (Ørsten, 2005: 203); 2) *Det politiske spil*, som har “fokus på politiske styrkeforhold (især tabere og vindere) og politiske strategier frem for på det politiske indhold” (op. cit. p. 204); 3) *De store linier*, som har fokus på det politiske indhold (fakta), frem for det politiske spil; 4) *Økonomiske konsekvenser*, som omhandler eventuelle økonomiske konsekvenser for blandt andet lande og virksomheder; 5) *Moral*, som “dækker et emne ud fra for eksempel religiøse opfattelser af godt/ondt og rigtigt/forkert”; 6) *Menneskelig interesse*, hvor et emne dækkes med udgangspunkt i enkelte personer eller grupper, frem for politiske konsekvenser (Ibid.). At se EU som konfliktskaber kan således ses som en fortællingsramme, der har eksisteret længe i aviserne. I dette speciale har de fire negative fortællingsrammer haft et syn på EU som konfliktskaber. Fortællingsrammen om det politiske spil, om politiske tabere og vindere, er ligeledes en fortællingsramme, der har eksisteret længe i EU-debatten og således også i forbindelse med Brexit, som fortællingsrammerne 7, 8 og 9 i dette speciale særligt har påvist. De store linier, dvs. et fokus på det politiske indhold, er en fortællingsramme, der må siges stadig at have fyldt en del i Brexit-debatten, men hvor dette fokus i Ørstens afhandling havde sin egen kategori, var disse analyser af det politiske indhold spredt ud over de forskellige fortællingsrammer i nærværende. Fortællingsrammen om de økonomiske konsekvenser fremstår også som en fortællingsramme, der altid vil indgå. Fortællingsrammen om moral er ikke som sådan defineret i dette speciale, omend det dog kan antydes i fortællingsrammerne 7, 8 og 9, hvor mange politikere bliver kritiseret for deres manglende moral. Fortællingsrammen om det enkelte menneske eller gruppe, og konsekvenserne for disse, går ligeledes igen i Brexit-debatten, særligt i fortællingsrammerne 1 og 2.

Der kan således argumenteres for, at visse fortællingsrammer går igen, når EU skal til debat, men er det ensbetydende med, at EU-debatten kører i ring, og at det ikke er muligt at fornye debatten? Har en håndfuld af de danske EU-politikere noget at have det i, når de kalder den danske Brexit-debat for “rædselsfuld” og “tumpet”? (avisen.dk). Jf. teorien om agenda-setting og framing kan det argumenteres, at avisernes dækning altid vil være et produkt af til- og fravalg. Der kan argumenteres for, at debatten

mister kvalitet, hvis den bliver for forudsigelig, således debatstoffet i en given avis ni ud af ti gange præsenterer de samme fortællingsrammer om et givent emne, for at være i harmoni med avisens holdning på lederplan, og være i tråd med avisens læsersegment for at tiltrække annoncører. Ud fra den tankegang kan Jyllands-Postens debatmæssige dækning siges at være interessant og uforudsigelig, fordi både positive og negative fortællingsrammer fik meget spaltepads. I et demokrati kan der argumenteres for, at det er sundt at være blevet grundigt præsenteret for både fordele og ulemper om de beslutninger, man skal stemme om.

Det leder til spørgsmålet om hvem, der tilpasser sig hvem? Udvælger medierne debatstof, der ligger i tråd med de holdninger, avisen giver udtryk for på lederplan? Eller justerer medierne deres nyhedsartikler, ledere og satiretegninger på baggrund af det debatstof, de modtager? Er der for de fleste avisers tilfælde tale om en tendens til segmentering i debatstoffet, fordi aviserne ikke modtager læserbreve med forskellige holdninger? Det er svært at udtale sig om, fordi vi ikke ser det fravalgte debatstof.³¹ Eller er medierne gatekeepere i sådan en grad, at de næsten kun vil udvælge indlæg og bringe satiretegninger, der passer med avisens holdning? Det er et kompliceret spørgsmål at besvare, sandsynligvis også for medierne selv. Der kan argumenteres for, at der er tale om en gensidig påvirkning – hvilket leder til spørgsmålet om, hvad denne gensidige påvirkning kan siges at være udtryk for? Som Schultz antyder, er denne segmenteringstendensen et udtryk for et markant øget fokus på markedsorientering (Schultz, 2007: 20). Aviserne søger i stigende grad at sælge sig selv som politiske aktører, som hele tiden søger at opnå større indsigt i sin egen givne målgruppe, og derved fastholde og gerne udvide sin egen markedsandel. Denne udvikling har i det seneste årti skabt en del debat om såkaldte deloffentligheder og “meningssiloer”. Hvis man læser læserbreve om EU, er der således en verden til forskel på det syn på unionen, man får præsenteret i henholdsvis Ekstra Bladet og Politiken. Det fører til spørgsmålet om, hvorvidt det læserne rent faktisk ønsker er at blive bekræftet i deres holdninger, eller blive præsenteret for modstridende verdenanskuelser.

³¹ Som Jyllands-Postens debatredaktør sagde, er der dog nogle emner, hvor avisen ikke modtager forskelligartede holdninger, hvilket skyldes, at de fleste af avisens læsere er højreorienterede, og at det primært er højreorienterede partier, der sender indlæg til avisen (Bilag 2).

Kapitel 6: Konklusion

Nærværende speciale har haft som formål at besvare følgende problemformulering: *Hvordan bliver EU fremstillet i landsdækkende danske avisers debatstof, ledere og satiretegninger – med afsæt i et konkret blik på Brexit?* De undersøgte aviser var Politiken, Berlingske, Jyllands-Posten, Ekstra Bladet, Information, B.T., Kristeligt Dagblad, Weekendavisen og Børsen³². Undersøgelsen har søgt at lægge sig i forlængelse af tidligere studier, der har vist, at danske mediers nyhedsdækning af Brexit var præget af segmentering (Reich og Christensen 2017), og at europæiske medier udvælger nyhedsstof, så det ligger i tråd med avisens holdning (de Vreese 2017). Et af målene i dette speciale har således været at opnå indsigt i, om avisernes dækning af Brexit på deres debatsider også var præget af segmentering. I dette speciale er problemformuleringen søgt besvaret ved hjælp af en kombination af kvantitativ og kvalitativ indholdsanalyse.

I første del af specialets analyserende kapitel blev det vist, hvordan empirien fordelte sig på de opstillede fortællingsrammer. 53 procent af empirien omtalte EU positivt, 39 procent negativt og otte procent neutralt. I alle de undersøgte aviser, pånær Ekstra Bladet og Jyllands-Posten, har der været en klar overvægt af EU-positive fortællingsrammer. I Ekstra Bladet blev Brexit fremstillet overvældende negativt, mens debatstoffet i Jyllands-Posten i højere grad end de andre undersøgte aviser havde en nogenlunde balance mellem positive og negative fortællingsrammer, omend med en lille overvægt af positive. Derudover viste den kvantitative analyse, at de forskellige grupper af aktører, der var en del af empirien, fremstillede EU på forskellig vis. Således brugte knap to tredjedele af de *almindelige borgere* EU-negative fortællingsrammer, mens to tredjedele af *kommentatorerne* og *politikerne* brugte EU-positive fortællingsrammer. Derudover var indlæggene fra de almindelige borgere over fire gange kortere end de øvrige indlæg. Ekstra Bladet skilte sig desuden ud ved i langt højere grad at prioritere indlæg fra almindelige borgere. Det kan desuden konkluderes, at der i avisernes ledere var langt færre EU-negative fortællingsrammer end i avisernes øvrige debatstof. Et resultat, der ligger i tråd med Infomedia og Detektors undersøgelse af dækningen af folkeafstemningen om retsforbeholdet. I anden del af specialets analyserende kapitel blev det vist, hvordan de opstillede fortællingsrammer blev konstrueret, gennem *udvælgelse* og *fremhævelse*, jf. Entmans framingteori. I dette kapitel blev det blandt andet påvist, hvordan en stor del af satiretegningerne i Politiken indeholdte mininarrativer, der fremstillede Brexit som en dystre og uønsket udvikling for Europa og demokratiet, og gjorde grin med britiske politikere og vælgere. I specialets diskuterende kapitel blev der argumenteret for, at dækningen af Brexit i de undersøgte avisers debatstof kunne siges at være præget af segmentering. Det blev konstateret, at segmenteringstendensen overordnet kunne siges at være til stede i de undersøgte avisers debatstof, da de

³² Det viste sig, at der kun var to indlæg om Brexit i Weekendavisen i undersøgelsesperioden. Derudover var det ikke muligt at foretage en kvalitativ analyse af indlæggene i Børsen, da selve teksten i avisens indlæg er gemt bag en betalingsvæg.

verdensanskuelser, der var dominerende i de respektive aviser, overordnet lå i tråd med de respektive avisers læsersegmenter, samt med holdninger, der blev givet udtryk for på lederplan.

Dette speciale konkluderer således, at selvom aviserne stræber efter omnibusidealet³³, er der også i avisernes debatstof, ledere og satiretegninger en tendens til at fremstille verden på en måde, der er attraktiv for de respektive avisers tydeligt definerede læsersegmenter, og således gør aviserne mere attraktive for annoncører. Dette resultat underbygger således segmenteringstesen, og specialets resultater ligger derfor i tråd med tidligere undersøgelser, der har undersøgt segmentering i EU-stof (Reich og Christensen 2017), og synkronisering i EU-stof (de Vreese 2017). Hvad angår generaliserbarheden af specialets resultater, kan det nævnes, at Brexit må beskrives som en ekstrem og ikke nødvendigvis repræsentativ case. Om der i avisernes debatstof, ledere og satiretegninger er en lignende tendens til segmentering på andre emneområder kan således ikke konkluderes med sikkerhed. Specialet skal derimod ses som en undersøgelse, der fungerer som et indspark til de dele af medieforskningen, der drejer sig om EU-dækning og udviklingen af pressesystemet i retning af øget segmentering. Sidst, men ikke mindst, skal specialet ses som et argument for flere fremtidige undersøgelser af de dele af papiraviserne, som ikke er nyhedsstof. Som vist i dette speciale består avisen som journalistisk produkt af en række vigtige elementer udover nyhedsartiklerne, som alle kan anvendes til at fremstille verden med henblik på at fremme en særlig verdensanskuelse. Det vil derfor være relevant for fremtidige undersøgelser at opnå indsigt i, hvordan og i hvilket omfang aviserne bruger disse typer indhold (læserbreve, ledere, satiretegninger) til at fremstille vigtige begivenheder med henblik på at nå et særligt segment af samfundet.

³³ Det skal pointeres, at selvom der påpeges en tendens til segmentering i de undersøgte aviser, er det ikke ensbetydende med, at deres dækning er fuldstændigt segmenteret. Der er netop tale om en *tendens*, og derfor er det i langt de fleste aviser tydeligt, at omnibusidealet stadig spiller en rolle (det synes i mindre grad at være tilfældet i Ekstra Bladet). Spørgsmålet er, hvordan kampen mellem segmenteringstendensen og omnibusidealet vil udfolde sig i fremtiden.

Formidlende artikel

Denne kronik er skrevet med henblik på at formidle specialets væsentligste resultater og konklusioner. Kronikken er skrevet med henblik på at kunne blive bragt i Weekendavisen.

Udfordrede verdensbilleder?

Den amerikanske politiske debat har – især siden Trumps sejr – været præget af tiltagende polarisering mellem højre- og venstreorienterede. Da Trump-rådgiveren Kellyanne Conway i januar sidste år brugte begrebet ‘alternative facts’ til at forsvare en falsk påstand om størrelsen af publikummet til Trumps indsættelsesceremoni, fik det salget af George Orwells klassiker *1984* til at stige voldsomt.

IDanmark har vi ikke amerikanske tilstande i den politiske debat. Paralleluniverser i den offentlige debat er ikke lige så udbredte herhjemme. Endnu. Men noget tyder på, at de tiltagende vanskeligheder med at tjene penge på journalistik i stigende grad får aviserne til at lefle for læserne ved i mindre grad at udfordre læserens verdensbillede. Denne tendens til *segmentering* har optaget medieforskere i mere end et årti. Hvor den såkaldte partipresse i mellemkrigstiden blev afløst af en omnibuspresse, der skulle henvende sig til *hele* befolkningen, har der siden halvfemserne været en klar tendens til, at danske aviser i højere grad målretter deres produkt mod *dele* af befolkningen for at være mere attraktive for annoncører. Problemet, der ofte påpeges ved dette system er, at det skaber såkaldte ekkokamre og meningssiloer, som truer befolkningens fælles grundlag for en demokratisk debat. Denne tendens til segmentering i avisernes nyhedsdækning har været undersøgt af en række medieforskere. Men hidtil har undersøgelser af segmentering fokuseret netop på nyhedsstoffet.

Hvad enten man synes godt eller dårligt om EU, vil de fleste sandsynligvis mene, at det er vigtigt, at EU-debatten har en høj kvalitet, fordi de

fleste erkender, at beslutningerne i Bruxelles har en stor betydning for Danmark. Jeg vil påstå, at en god debat bliver skabt ved pluralisme i synspunkterne, og ved at debatten er inkluderende og ikke elitær. Det er på baggrund af disse tanker, at jeg har skrevet min specialeafhandling, der undersøger, hvordan medierne i forbindelse med Brexit fremstillede EU i deres opinionsstof, ledere og satiretegninger. Omtrent 300 læserbreve, lederartikler og satiretegninger har jeg kategoriseret efter, hvilken fortællingsramme de forsøger at indskrive Brexit i.

Resultaterne af mine undersøgelser har jeg samlet i rapporten *EU: Bureaukratisk misfoster? Eller enestående politisk projekt?* Overordnet kan det konkluderes, at aviserne ligesom med nyhedsstoffet bruger opinionsstof til at fremstille Brexit på en måde, der ligger i tråd med verdensbilledet i de respektive avisers læsersegmenter. I Ekstra Bladet var det næsten kun borgere, der optrådte på debatsiderne, og her var den populære fortællingsramme, at EU er elitært og udemokratisk. I Politiken og Berlingske var det mere udbredt at give plads til kommentatorer, som typisk brugte en fortællingsramme om nødvendigheden af EU, og nødvendigheden af at gentænke EU. Det var på Jyllands-Postens debatsider, at Brexit-debatten syntes at have mest pluralisme, idet der her var mest balance i fordelingen af borgere og mere elitære kilder (kommentatorer, politikere), og mest ligelig fordeling af henholdsvis EU-positive og EU-negative indlæg.

Af Lars Gram-Hanssen, specialestuderende ved Roskilde Universitet.

Litteratur

Bøger, artikler og rapporter

- de Vreese, Claes et al (2017). *News media's position-taking regarding the European Union: the synchronization of mass media's reporting and commentating in the 2014 European Parliament elections*.
- Elmelund-Præstekær, Christian (2014) Kapitel 9: *Analyse af medieindhold i bredden*, i Forskningsmetoder i journalistik og politisk kommunikation. Hans Reitzels Forlag.
- Entman, Robert M. (1993). *Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm*.
- Eskjær, Mikkel Fugl og Helles, Rasmus. (2015). *Kvantitativ indholdsanalyse*. Samfundslitteratur.
- Greenberg, Josh (2002). *Framing and Temporality in Political Cartoons: A Critical Analysis of Visual News Discourse*. McMaster University.
- Hall, Stuart (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. Sage Publications.
- Hansen, A., Cottle, S., Negrine, R., & Newbold, C. (1998). *Mass communication research methods*. London: Macmillan.
- Høj, Emma E.A. og Louise Grønkjær (2016). *En holdningspræget presse? – En analyse af politisering og segmentering i Politikens og Berlingskes dækning af asylstrømningerne*. Specialeafhandling, Roskilde Universitet.
- Infomedia og Detektor (2015). *Mediernes dækning af folkeafstemningen om retsforbeholdet*.
- Jain, Sandhya (2016). *Brexit: Harbinger of an Unexpected New World Order*. Strategic Analysis, vol. 41, s. 110-117.
- McCombs, Maxwell E. og Shaw, Donald L. (1972). *The Agenda-Setting Function of Mass Media*.
- McCombs, Maxwell E. (2005). *A Look at Agenda-setting: past, present and future*. Journalism Studies, 6:4, 543-557.
- Moore, Martin og Gordon Ramsay (2016). *UK media coverage of the 2016 EU Referendum campaign*. King's College London.
- Neuendorf, Kimberly A. (2002). *The Content Analysis Guidebook*. SAGE.
- Rasmussen, Astrid Louise (2017). *I skyggen af overskrifterne. En undersøgelse af fem danske dagblades dækning af Afrika syd for Sahara*. Specialeafhandling ved Roskilde Universitet.
- Reich, Oliver Reich og Britt Christensen (2017). *EU – for vækstens eller sammenhængskraftens skyld? En undersøgelse af dansk presses dækning af Brexit 2016*. Specialeafhandling, Roskilde Universitet.
- Schultz, I. (2007). *Fra Partipresse over Omnibuspresse til Segmentpresse*. Journalistica 5.
- Turow, Joseph (2011). *The Daily You – How the New Advertising Industry is Defining Your Identity and Worth*. Yale University Press.

Worth, Owen (2017). *Globalisation and the 'Far-Right' Turn in International Affairs*. Irish Studies in International Affairs, vol. 28, 2017, s. 19–28.

Ørsten, Mark. (2005). *Transnational politisk journalistik. Dansk EU-journalistik 1991-2001*. Journalistisk forskning.

Webkilder

Altinget. Stadig flere danskere bakker op om EU.

<https://www.altinget.dk/artikel/stadig-flere-danskere-bakker-op-om-eu>

Avisen.dk. "Tumplet" og "rædselsfuld": Europa-politikere skælder ud på dansk EU-debat.

<https://www.avisen.dk/Pages/Guests/Articles/ShowTemplatedArticle.aspx?ArticleID=395481>

Berlingske 1: *Europas befrielse*. Infomedia id: e5c6f310.

Berlingske 2: *Nationernes Europa*. Infomedia id: e5c43d21.

Berlingske 3: *EU er som en dårlig restaurant*. Infomedia id: e5c5a6f8.

Berlingske 4: *Indspark – og rene spark – i debatten*. Infomedia id: e5c534bb.

Berlingske 5: *En europæisk tragedie*. Infomedia id: e5c620ab.

Berlingske 6: *Nej til afstemning i Danmark*. Infomedia id: e5c76d78.

Berlingske 7: *Britisk nedsmeltning*. Infomedia id: e5c76d14.

B.T. 1. *Ingen plan efter Brexit*. Infomedia id: e5c7e9fd.

Den Store Danske 1: *Brexit*.

http://denstoredanske.dk/Geografi_og_historie/Storbritannien_og_Irland/Storbritannien_efter_1945/Brexit

Den Store Danske 2: *EU – 1. Historien og traktaterne*.

[http://denstoredanske.dk/Samfund%2c_jura_og_politik/EU/EU/EU_\(1._Historien_og_traktaterne\)](http://denstoredanske.dk/Samfund%2c_jura_og_politik/EU/EU/EU_(1._Historien_og_traktaterne)).

Den Store Danske 3: *Socialkonstruktivisme*.

http://denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Filosofi/Filosofi_og_filosoffer_-_1900-t./socialkonstruktivisme

Den Store Danske 4: *Berlingske*.

http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Massemedier/Medier_og_dagblade,_Danmark/Berlingske

Den Store Danske 5: *Politiken*.

http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Massemedier/Medier_og_dagblade,_Danmark/Politiken

Den Store Danske 6: *Ekstra Bladet*.

http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Massemedier/

Medier_og_dagblade,_Danmark/Ekstra_Bladet

Den Store Danske 7: *Jyllands-Posten*.

http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Massemedier/

Medier_og_dagblade,_Danmark/Jyllands-Posten

Den Store Danske 8: *Information*.

http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Massemedier/

Medier_og_dagblade,_Danmark/Information

Den Store Danske 9: *B. T.*

http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Massemedier/

Medier_og_dagblade,_Danmark/BT

Den Store Danske 10: *Kristeligt Dagblad*.

http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Massemedier/

Medier_og_dagblade,_Danmark/Kristeligt_Dagblad

Den Store Danske 11: *EU – Maastrichttraktaten*.

http://denstoredanske.dk/Samfund%2c_jura_og_politik/EU/EU/

EU_(1.2._Den_gradvise_udvikling_af_F%C3%A6llesskabet)/

EU_(1.2._Den_gradvise_udvikling_af_F%C3%A6llesskabet_-_Maastrichttraktaten)

Den Store Danske 12: *EU*.

http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/EU/EU

Ekstra Bladet 1. *Merkel, Merkel, alles ist vorbei*. Infomedia id: e5c62d9b.

Ekstra Bladet 2. *EU – det stille diktatur*. Infomedia id: e5c5b463.

Ekstra Bladet 3. *Håber på en britisk nej*. Infomedia id: e5c4cf00.

Ekstra Bladet 4. *UK forlader et forfejlet EU*. Infomedia id: e5c62da8.

Ekstra Bladet 5. *Dejlig dag*. Infomedia id: e5c62da5.

Ekstra Bladet 6. *Sig troldens navn*. Infomedia id: e5c69d4c.

Ekstra Bladet 7. *I ANER IKKE HVAD DER RØRER SIG BLANDT VÆLGERNE*. Infomedia id: e5c69d48.

Ekstra Bladet 8. *NEJ TIL FÆLLES BADEVANDSTEMPERATUR*. Infomedia id: e5c69d46.

Ekstra Bladet 9. *Tøsefornærmet EU-top*. Infomedia id: e5c70115.

Ekstra Bladet 10. *VI VIL OGSÅ HAVE VORES LAND TILBAGE*. Infomedia id: e5c62ebe.

Ekstra Bladet 11. *EU'S SKÆBNE ER BESEGLET*. Infomedia id: e5c3add3.

Ekstra Bladet 12. *Vi vil også ud af EU*. Infomedia id: e5c62da1.

Ekstra Bladet 13. *Forhåbentligt begyndelsen til enden på det vanvid*. Infomedia id: e5c77bc7.

Ekstra Bladet 14. *KOM NU IND I KAMPEN*. Infomedia id: e5c66c08.

Ekstra Bladet 15. *FOLKEAFSTEMNINGER HAR FANDEN SKABT*. Infomedia id: e5c7ee95.

Ekstra Bladet 16. *'Slynglerne' er gået galt i byen*. Infomedia id: e5c7ee9f.

Ekstra Bladet 17. *Ekstra Bladet kræver dansk EU-valg: Giv os Danmark tilbage*. Infomedia id: e5c62f87.

Encyclopaedia Britannica. *European Union*.

<https://www.britannica.com/topic/European-Union>.

European Journalism Observatory 1: *Will It Kill Us Or Make Us Stronger? How Europe's Media Covered Brexit*.

<https://en.ejo.ch/latest-stories/will-kill-us-make-us-stronger-europes-media-covered-brexit>

European Journalism Observatory 2: *UK Newspaper Coverage Pro-Brexit, New Study*.

<https://en.ejo.ch/media-politics/uk-newspaper-coverage-pro-brexit-new-study>

Information 1: *Stop Brexitdommedagssnak*. Infomedia id: e5c2f602.

Information 2: *Tillidskløften*. Infomedia id: e5c69ceb.

Information 3: *Protestens årsag*. Infomedia id: e5c7049f.

Information 4: *Da 'projekt frygt' blev til 'projekt virkelighed'*. Infomedia id: e5c62d87.

Information 5: *To be or not to be – that's not the question*. Infomedia id: e5c54373.

Information 6: *EL bør støtte nyt EU frem for valg*. Infomedia id: e5c77d24.

Information 7: *Europa revner*. Infomedia id: e5c62d71.

Information 8: *Brexit-debat var et nederlag for demokratiet*. Infomedia id: e5c704e0.

Information 9: *Den virkelige fare er ikke Brexit, men EU's opløsning*. Infomedia id: e5c54362.

Information 10: *Den hjerteskerende imperienostalgi*. Infomedia id: e5c4cf46.

Information 11: *Der skal ikke spilles roulet med den grønne omstilling*. Infomedia id: e5c5ade3.

Information 12: *EU kan sikre ansvarlig guldjagt*. Infomedia id: e5c5b404.

Jyllands-Posten 1. *Jyllands-Postens redaktionelle værdier*.

<http://jyllands-posten.org/vaerdier.php>

Jyllands-Posten 2: *Morgenavisen Jyllands-Posten*.

<http://jppol.dk/da/artikler/dagblade/jyllands-posten.aspx>

Jyllands-Posten 3: *Britisk nej viser vejen*. Infomedia id: e5c2ee42.

Jyllands-Posten 4: *Red Europa – riv unionen ned*. Infomedia id: e5c364a9.

Jyllands-Posten 5: *Et krakeleret billede*. Infomedia id: e5c62ab4.

Jyllands-Posten 6: *Brexit: tid til afsked med ens kære?* Infomedia id: e5c444fa.

Jyllands-Posten 7: *Vor tids værste fjende: fatalismen*. Infomedia id: e5c5ade5.

Jyllands-Posten 8: *Tillidskrisen*. Infomedia id: e5c6668a.

Jyllands-Posten 9: *Fra valget*. Infomedia id: e5c69486.

Jyllands-Posten 10: *Britisk krise*. Infomedia id: e5c6f87f.

Jyllands-Posten 11: *Danskernes aktiekultur skal til eksamen efter Brexit*. Infomedia id: e5c6292b.

Jyllands-Posten 12: *Store risici*. Infomedia id: e5c7755f.

Kristeligt Dagblad 1: *Om Kristeligt Dagblad*.

<https://www.kristeligt-dagblad.dk/om>

Kristeligt Dagblad 2: *Annoncering.*

<https://www.kristeligt-dagblad.dk/annonce>

Kristeligt Dagblad 3: *Nu må EU reformere sig.* Infomedia id: e5c624c6.

Kristeligt Dagblad 4: *Brexit, nej tak. Lad os føre an i Europa, i stedet for at forlade Europa.* Infomedia id: e5c35f04.

Kommunikationsforum. *Debatredaktørernes fight night.*

<http://www.kommunikationsforum.dk/artikler/Berlingske-Anne-Sophia-Hermansen-Politiken-Mads-Zacho-Teglskov-og-Weekendavisen-Soeren-K-Villemoes>

Politiken 1: *Det debatterede vi i denne uge.* Infomedia id: e5c3658b.

Politiken 2: *Usund slankekur.* Infomedia id: e5c66b.

Politiken 3: *Det gør næsten lige så ondt, som det føltes godt, den dag Berlinmuren faldt.* Infomedia id: e5c66c17.

Politiken 4. *Ny elite spiller hasard med fælles Europa.* Infomedia id: e5c445eb.

Politiken 5. *Et gammelt kontinent, der begynder at træffe senile valg.* Infomedia id: e5c62bc0.

Slots- og Kulturstyrelsen. *Mediernes udvikling i Danmark (2014).*

<https://slks.dk/mediernes-udvikling-2014/avis-print/>

TNS-Gallup 1. *Kompas segmenter.*

<http://www2.tns-gallup.dk/vores-markedsfokus/medier/printmedier/gallupkompas/kompas-segmenter.aspx>

TNS-Gallup 2: *Gallup Kompas.*

<http://www2.tns-gallup.dk/vores-markedsfokus/medier/printmedier/gallupkompas.aspx>

TNS-Gallup 3: *De Moderne.*

<http://www2.tns-gallup.dk/media/144659/moderne.pdf>

TNS-Gallup 4: *Det Moderne-Individorienterede segment.*

http://www2.tns-gallup.dk/media/144663/moderne_individ.pdf

TNS-Gallup 5: *De Moderne-Fællesskabsorienterede.*

http://www2.tns-gallup.dk/media/144681/moderne_f%C3%A6llesskab.pdf

TNS-Gallup 6: *Det Traditionelle segment.*

<http://www2.tns-gallup.dk/media/144672/traditionelle.pdf>

TNS-Gallup 7: *Det Fællesskabsorienterede segment.*

<http://www2.tns-gallup.dk/media/144678/f%C3%A6llesskabs.pdf>

Weekendavisen 1: *Britannia insula nonest.* Infomedia id: e5c2db0e.

Bilag

Bilag 1. Kodeskema.

Bilag 2. Interview med Jyllands-Postens debatredaktør, Karina O. Dahlgaard.

Bilag 3. Interview med ledende redaktionssekretær på Berlingske debat, Anders Jørgensen.

Bilag 1. Kodeskema

Nr	Avis	Dato	Ord	Rubrik	Afsender	Frame	Leder	Dome- sticering	Over- sættelse	Billede/ Tegning/ Portræt
1	INF	17.6	268	Stop Brexitdom- medagssnak	Borger – M – Kø	3	N	N	N	N
2	JP	17.6	702	Brexit eller ej: Ulykken er sket	Kommentator	1	N	N	N	P
3	JP	17.6	595	Gamle fjender er gode venner	Politiker – U	6	N	J	N	P
4	JP	17.6	238	Britisk nej viser vejen	Borger – M – Jy (Horsens)	1	N	J	N	N
5	B	17.6	81	Sammen i EU	Borger – M – Fy	6	N	N	N	N
6	B	17.6	486	Brexit ændrer dansk politik	Kommentator.	6	N	J	N	P
7	B	17.6	144	Groft sagt: Vi ér EU?	Kommentator.	2	N	J	N	P
8	POL	18.6	1046	EU har godt af en britisk uppercut	Politiker – EU (DF)	1	N	J	N	B + P
9	JP	18.6	555	Red Europa – riv unionen ned	Kommentator	1	N	J	N	P
10	JP	18.6	154	Folkeafstemning om Storebæltsbroen ?	Politiker – (Europabevægel- sen)	6	N	J	N	N
11	JP	18.6	197	Brexit, hvad betyder det for Danmark?	Studerende – K	11	N	J	N	N
12	JP	18.6	136	Enig med Trads	Borger – M – Jy	6	N	N	N	N
13	KD	18.6	997	Brexit, nej tak. Lad os føre an i Europa i stedet for at forlade Europa.	Politiker – U.	7	N	N	J	B + P
14	B	18.6	956	Brexit – nej, tak!	Tænketank.	9	N	N	N	B + P
15	EB	19.6	142	Brexit kan gavne Europas fremtid	Borger – M – L- F	1	N	N	N	B
16	EB	19.6	124	Opskriften på sammenbrud	Borger – M – Kø	1	N	N	N	N
17	POL	19.6	87	EU's image	Borger – K – Kø	8	N	J	N	N
18	POL	19.6	976	I Europas regeringskontor er sidder svage ledere, der kigger ned i den dybe afgrund, som hedder genvalg	Kommentator	6	N	J	N	P

Nr	Avis	Dato	Ord	Rubrik	Afsender	Frame	Leder	Dome- sticering	Over- sættelse	Billede/ Tegning/ Portræt
19	JP	19.6	592	Den engelske syge	Kommentator	9	N	N	N	P
20	EB	20.6	31	I øvrigt mener	Borger – M – Kø	3	N	N	N	N
21	POL	20.6	362	Brexit er ikke en nedsmeltning	Erhvervsperson	3	N	J	N	N
22	BT	20.6	109	Det mener de andre aviser: "Oprydning i EU"	Kommentator	5	N	N	N	N
23	JP	20.6	296	EU er blevet for meget	Borger – M – Jy	1	N	J	N	N
24	JP	20.6	385	Grænsegængere som en fordel for samfundet	Borger – M – Jy	6	N	J	N	N
25	B	20.6	474	Brexitspøgelset	Forsker	3	N	N	N	P
26	INF	21.6	811	Også hollænderne har tabt troen på det europæiske projekt	Kommentator – U.	8	N	N	J	N
27	POL	21.6	719	Ny elite spiller hasard med fælles Europa	Kommentator	7	N	J	N	P
28	POL	21.6	779	Vi venter forgæves på briterne	Politiker – EU (R)	6	N	J	N	T
29	JP	21.6	400	Brexit: tid til afsked med ens kære?	Erhvervsperson	3	N	J	N	P
30	KD	21.6	641	Det er tvivlsomt, om EU er bedre til at skabe fred end nationalstaten	Politiker	1	N	J	N	P
31	KD	21.6	603	På vej mod Brexit. Hvordan vil Europa se ud?	Kommentator	6	N	J	N	T + P
32	B	21.6	80	Brexit har en meget svar kampagne	Kommentator – U.	7	N	N	N	N
33	B	21.6	180	Nationernes Europa	Politiker	1	N	J	N	N
34	EB	22.6	56	Håber på en britisk nej	Borger – K – L-F	1	N	J	N	B
35	POL	22.6	773	Vi skal modstå presset for mere protektionisme	Politiker	7	N	J	N	N
36	KD	22.6	1115	Sig ja til Europa. Brexit vil skade hele kontinentet.	Politiker – U	6	N	N	J	B + P

Nr	Avis	Dato	Ord	Rubrik	Afsender	Frame	Leder	Dome- sticering	Over- sættelse	Billede/ Tegning/ Portræt
37	B	22.6	95	Eliterne frygter et EU uden Storbritannien	Kommentator – U.	8	N	N	J	N
38	B	22.6	360	Brexit vil koste Danmark dyrt	Politiker – EU (K)	6	N	J	N	N
39	B	22.6	609	Storbritannien er vigtig for EU	Erhvervsperson	7	N	J	N	P
40	INF	23.6	788	EU er det værste valg – bortset fra alternativet	Kommentator – U.	9	N	N	J	P
41	INF	23.6	813	Den virkelige fare er ikke Brexit, men EU's opløsning	Politiker – U	8	N	N	J	P
42	EB	23.6	223	Brexit giver politiske genudsendelser	Borger – K – Sj	4	N	J	N	N
43	EB	23.6	109	Engelsk Folkeparti	Borger – M – Kø	7	N	J	N	B
44	EB	23.6	48	Citatet	Politiker	6	N	N	N	P
45	BT	23.6	26	Debat på Twitter	Politiker (S)	7	N	J	N	P
46	POL	23.6	750	Vil nejsigerne overhovedet ud af EU?	Kommentator	9	N	J	N	B + P
47	POL	23.6	941	Journalisten Boris Johnson udløste briternes EU-had	Kommentator – U.	9	N	N	J	T
48	JP	23.6	124	Totalitære drømme er samlet i EU	Borger – M – Jy	1	N	N	N	N
49	JP	23.6	414	En forenet "overregering"	Borger – M – Sj	1	N	J	N	N
50	KD	23.6	478	Det er umuligt at regulere kapitalen og arbejdskraftens frie bevægelighed	Kommentator	11	N	J	N	P
51	KD	23.6	910	Demokrati er nøglen til EU's fremtid. Nu skal EU's borgere tages alvorligt.	Tænketank – U.	1	N	N	J	B + P
52	B	23.6	530	Brexit er mere end et spøgelse	Erhvervsperson	9	N	N	N	P
53	B	23.6	46	Indspark – og rene spark – i debatten	Kendis – U.	6	N	N	J	N
54	B	23.6	56	Indspark – og rene spark – i debatten	Kommentator – U.	6	N	N	J	N

Nr	Avis	Dato	Ord	Rubrik	Afsender	Frame	Leder	Dome- sticering	Over- sættelse	Billede/ Tegning/ Portræt
55	B	23.6	65	Indspark – og rene spark – i debatten	Kommentator – U.	9	N	N	J	N
56	B	23.6	26	Indspark – og rene spark – i debatten	Politiker – U	5	N	N	J	N
57	B	23.6	27	Indspark – og rene spark – i debatten	Kommentator – U.	5	N	N	J	N
58	B	23.6	18	Indspark – og rene spark – i debatten	Kendis – U.	1	N	N	J	N
59	B	23.6	44	Indspark – og rene spark – i debatten	Kendis – U.	6	N	N	J	N
60	B	23.6	22	Indspark – og rene spark – i debatten	Politiker – U	9	N	N	J	N
61	B	23.6	24	Indspark – og rene spark – i debatten	Politiker – U	6	N	N	J	N
62	B	23.6	40	Indspark – og rene spark – i debatten	Politiker – U	1	N	N	J	N
63	B	23.6	974	Kriser og muligheder for det unge Europa	Politiker (LA)	5	N	J	N	B + P
64	B	23.6	81	Ligesom med Danmark	Kommentator – U.	10	N	J	J	N
65	EB	24.6	213	EU or not EU – that is the question!	Borger – M – Sj	1	N	N	N	B
66	EB	24.6	85	EU – det stille diktatur	Borger – M – Sj	1	N	N	N	J
67	INF	24.6	178	EU kan sikre ansvarlig guldjagt	Borger – M – Kø	12	N	J	N	N
68	JP	24.6	788	Vor tids værste fjende: fatalismen	Kommentator	3	N	N	N	P
69	JP	24.6	412	Der skal ikke spilles roulet med den grønne omstilling	Politiker	12	N	J	N	P
70	KD	24.6	780	Erindringsløshe dens dæmoni. Vi er havnet i det selvkredsende og indelukkede	Kommentator	6	N	N	N	B + P
71	B	24.6	82	Brexit og nye slemme problemer	Kommentator	9	N	N	J	N
72	B	24.6	155	EU	Borger – M – Sj	7	N	N	N	N

Nr	Avis	Dato	Ord	Rubrik	Afsender	Frame	Leder	Dome- sticering	Over- sættelse	Billede/ Tegning/ Portræt
73	B	24.6	181	Halløj, Bendt	Borger – M – Kø	8	N	J	N	N
74	B	24.6	359	EU er som en dårlig restaurant	Borger – M – Sj	2	N	J	N	N
75	EB	25.6	97	Et vink med en vognstang	Borger – M – Sj	1	N	N	N	J
76	EB	25.6	73	Overraskende	Borger – M – Sj	4	N	J	N	J
77	EB	25.6	202	UK forlader et forfejlet EU	Borger – M – L-F	1	N	N	N	J
78	EB	25.6	122	Dejlig dag	Borger – M – Jy	1	N	J	N	J
79	EB	25.6	186	Vi vil også ud af EU	Borger – M – Fy	2	N	J	N	J
80	EB	25.6	9	Merkel, Merkel, alles ist vorbei	Borger – M	2	N	J	N	N
81	EB	25.6	43	Merkel, Merkel, alles ist vorbei	Borger	2	N	J	N	N
82	EB	25.6	19	Merkel, Merkel, alles ist vorbei	Borger – M	2	N	J	N	N
83	EB	25.6	13	Merkel, Merkel, alles ist vorbei	Borger	2	N	J	N	N
84	EB	25.6	35	Merkel, Merkel, alles ist vorbei	Borger – M	3	N	J	N	N
85	EB	25.6	9	Merkel, Merkel, alles ist vorbei	Borger	3	N	N	N	N
86	EB	25.6	17	Merkel, Merkel, alles ist vorbei	Borger – K	2	N	J	N	N
87	EB	25.6	22	Merkel, Merkel, alles ist vorbei	Borger	2	N	J	N	N
88	EB	25.6	44	Merkel, Merkel, alles ist vorbei	Borger	2	N	J	N	N
89	EB	25.6	45	Merkel, Merkel, alles ist vorbei	Borger	2	N	J	N	N
90	INF	25.6	129	Storbritannien får genvalg	Borger – M – Jy	2	N	J	N	N
91	INF	25.6	310	Frihandel pr. efterbevilling	Borger – Sj	12	N	N	N	N
92	INF	25.6	859	Storbritannien er et radikalt forandret land	Kommentator – U.	9	N	N	J	P
93	BT	25.6	681	Vågner Europa denne gang?	Kommentator	5	N	J	N	B
94	BT	25.6	23	Flygtninge i fokus	Borger – K	6	N	J	N	N
95	BT	25.6	61	Råbt op i årevis	Borger – K	2	N	J	N	N
96	BT	25.6	45	Ved folk, hvad EU er?	Borger – M	8	N	J	N	N

Nr	Avis	Dato	Ord	Rubrik	Afsender	Frame	Leder	Dome- sticering	Over- sættelse	Billede/ Tegning/ Portræt
97	BT	25.6	29	Det er udemokratisk	Borger – M	2	N	J	N	N
98	BT	25.6	247	Ja, borgerne vil ikke EU-elitens projekt	Politiker (Folkeb. mod EU)	2	N	J	N	P
99	BT	25.6	244	Nej, EU vil nu få et stærkere samarbejde	Politiker (V)	6	N	J	N	P
100	POL	25.6	182	Ingen har formået at forklare projektet	Borger – M	8	N	J	N	N
101	POL	25.6	863	Et gammelt kontinent, der begynder at træffe senile valg	Tænketank.	9	N	J	N	N
102	POL	25.6	801	Brexit vil vise os andre, hvad vi har	Kommentator	6	N	J	N	B + P
103	JP	25.6	168	Et krakeleret billede	Borger – M – Sj	3	N	J	N	N
104	JP	25.6	139	Nu er Englandsbåden interessant	Politiker (DF)	1	N	J	N	N
105	JP	25.6	307	Demokrati og brexit	Borger – M – Sj	1	N	J	N	N
106	JP	25.6	334	Ikke diktere, men administrere	Borger – M – Fy	1	N	N	N	N
107	JP	25.6	575	Forenet i mangfoldighed	Politiker – (Europa-bevægelsen)	7	N	J	N	P
108	KD	25.6	1335	Et forurenede kongerige uden for en forenet union	Forsker	5	N	J	N	B + P
109	B	25.6	953	Glædeligt nyt fra Storbritannien	Forsker	1	N	J	N	B + P
110	B	25.6	211	Er EU yt?	Borger – M – Sj	1	N	N	N	N
111	B	25.6	166	Brexit	Borger – K – Kø	8	N	J	N	N
112	POL	26.6	805	En afstemning om Danmarks EU-medlemsskab vil være aktuel – indtil vi får den	Kommentator	7	N	J	N	P
112	POL	26.6	525	Nationalismen bliver ikke mæt af at blive fodret	Politiker (R)	7	N	J	N	N
113	POL	26.6	486	Dommedag er udeblevet, og nu skal vi videre	Politiker (DF)	1	N	J	N	N

Nr	Avis	Dato	Ord	Rubrik	Afsender	Frame	Leder	Dome- sticering	Over- sættelse	Billede/ Tegning/ Portræt
114	EB	26.6.	84	Den dejligste morgen i 44 år	Borger – M – Jy	1	N	J	N	N
115	EB	26.6	105	SKAL VI BLIVE I EU, LARS LØKKE	Borger – M – Sj	2	N	J	N	B
116	JP	26.6	121	Merkel som medskyldig i brexit	Kommentator – U.	4	N	N	J	N
117	JP	26.6	113	Lega Nord siger tillykke til briterne	Kommentator – U.	–	N	N	J	N
118	JP	26.6	116	Hyldest til de modige briter	Kommentator – U.	3	N	N	J	N
119	JP	26.6	106	UK står igen på egne ben	Kommentator – U.	3	N	N	J	N
120	JP	26.6.	708	Hvis EU ikke dur. Hvad dur så?	Kommentator	5	N	N	N	B + P
121	JP	26.6	62	Med hånden på hjertet	Borger – M – Sj	12	N	N	N	N
122	JP	26.6	557	Tilbage til fortiden	Kommentator	5	N	J	N	B + P
123	BT	26.6	57	NATO passer på Europa	Borger – M	12	N	N	N	N
124	BT	26.6	27	EU har smadret Europa	Borger – M	3	N	J	N	N
125	BT	26.6	102	Hjerne eller hjerte?	Borger – M	6	N	J	N	N
126	BT	26.6	59	EU er blevet et cirkus	Borger – K	1	N	J	N	N
127	BT	26.6	27	Please leave EU!	Borger – M	3	N	N	N	N
128	BT	26.6	64	EU er et diktatur	Borger – M	1	N	J	N	N
129	BT	26.6	125	Kæmp for et bedre EU	Erhvervsperson	6	N	J	N	N
130	BT	26.6	256	EU er skyld i Brexit	Borger – K – Sj	4	N	N	N	B
131	B	26.6.	140	Brexit	Borger – M – Sj	5	N	N	N	N
132	B	26.6	589	Europas lyse fremtid	Sognepræst	6	N	N	N	P
133	EB	27.6	147	Sig troldens navn	Borger – M – Sj	1	N	J	N	B
134	EB	27.6	61	Kom over til os, Skotland	Borger – M – Sj		N	J	N	B
135	EB	27.6	159	I ANER IKKE, HVAD DER RØRER SIG BLANDT VÆLGERNE	Borger – M – Sj	1	N	J	N	B

Nr	Avis	Dato	Ord	Rubrik	Afsender	Frame	Leder	Dome- sticering	Over- sættelse	Billede/ Tegning/ Portræt
136	EB	27.6	139	Europa bedst tjent med EU	Borger – M – Kø	6	N	J	N	N
137	EB	27.6	156	NEJ TIL FÆLLES BADEVANDSTEMPERATUR	Borger – M – Kø	1	N	N	N	N
138	EB	27.6	177	Løber du fra løftet, Thulesen Dahl	Borger – M – Jy	2	N	J	N	B
139	BT	27.6	491	Fem scenarier foran Løkke	Kommentator	12	N	J	N	P
140	POL	27.6	589	Det glædelige i det tragiske er, at demokratiet virker, og at befolkningerne nogle gange er klogere end eliten	Sognepræst	5	N	N	N	T
141	B	27.6	69	En sejr for frygten og modet	Kommentator – U.	5	N	N	J	N
142	B	27.6	427	Det britiske nødråb	Kommentator	5	N	J	N	P
143	B	27.6	532	Anti-demokraterne tabte afstemningen	Filosof	3	N	N	N	P
144	INF	28.6	1120	Brexit-debat var et nederlag for demokratiet	Kommentator – U.	8	N	N	J	B + P
145	EB	28.6	167	Rømerriget ud af EU	Borger – M – Sj	5	N	N	N	B
146	EB	28.6	184	Danexit under opsejling	Borger – M – Jy	1	N	J	N	N
147	EB	28.6	157	Tøsefornærmet EU-top	Borger – M – Kø	1	N	J	N	B
148	BT	28.6	541	NÅR KAMPEN ER FLØJTET AF	Kommentator	2	N	N	N	P
149	POL	28.6	703	Hvis EU kollapser...	Forsker	6	N	N	N	N
150	POL	28.6	992	Storbritannien er og vil altid være en del af Europa	Politiker – U	3	N	N	J	B
151	JP	28.6	471	Samarbejdets svære kunst	Politiker	6	N	N	N	N
152	JP	28.6	116	Forstenet i enfoldighed	Kommentator	1	N	N	N	N
153	JP	28.6	147	Demokratisering af EU	Borger – M – Sj	1	N	J	N	N
154	JP	28.6	317	Er briterne uanstændige?	Borger – M – Jy	7	N	N	N	N

Nr	Avis	Dato	Ord	Rubrik	Afsender	Frame	Leder	Dome- sticering	Over- sættelse	Billede/ Tegning/ Portræt
155	JP	28.6	161	Et enormt flyttefirma	Borger – M – Jy	1	N	J	N	N
156	JP	28.6	156	Briternes ansvarlighed	Borger – K – Jy	5	N	N	N	N
157	JP	28.6	572	Det er de gamles skyld	Kommentator	3	N	N	N	P
158	B	28.6	52	Skidt og kanel	Borger – K – Sj	7	N	J	N	N
159	B	28.6	22	Afstemning	Borger – M – Sj	2	N	J	N	N
160	B	28.6	422	Europas befrielse	Politiker (DF)	3	N	J	N	N
161	B	28.6	165	EU	Borger – M – Sj	6	N	J	N	N
162	B	28.6	114	Groft sagt: Seks i Berlin	Kommentator	12	N	N	N	P
163	INF	29.6	102	Politikere skal tage folket seriøst	Borger – M – Jy	2	N	J	N	N
164	INF	29.6	235	EL bør støtte EU frem for valg	Borger – M – Kø	7	N	J	N	N
165	INF	29.6	782	Er Enhedslisten stadig det rette parti for en socialist?	Borger – M	7	N	J	N	P
166	EB	29.6	130	Spiller med musklerne	Borger – K – L-F	3	N	N	N	B
167	EB	29.6	135	Forhåbentlig begyndelsen til enden på det vanvid	Borger – M – Sj	3	N	J	N	N
168	EB	29.6	138	Fejt at løbe fra ansvaret	Borger – M – Kø	9	N	N	N	B
169	EB	29.6	117	Vejen er nu banet for euro i Danmark	Borger – M – Sj	11	N	J	N	N
170	BT	29.6	564	Kynisk og planløs populisme	Politiker (S)	9	N	J	N	P
171	POL	29.6	363	Brexit er dårligt nyt for dyr og miljø	Forsker.	12	N	N	N	N
172	POL	29.6	819	Europas unge må gøre modstand	Kommentator – U.	6	N	N	J	T
173	JP	29.6	152	Smålighedens Europa	Politiker – (K)	5	N	N	N	N
174	JP	29.6	240	Et nyt samarbejde	Borger – M – Sj	5	N	N	N	N
175	JP	29.6	266	Brexit er en tillidskrise	Borger – M – Jy	8	N	N	N	N

Nr	Avis	Dato	Ord	Rubrik	Afsender	Frame	Leder	Dome- sticering	Over- sættelse	Billede/ Tegning/ Portræt
176	JP	29.6	341	En splittet familie	Borger – M – Jy	5	N	N	N	N
177	JP	29.6	755	Vores folkestyreform skal tænkes godt igennem	Forsker	8	N	J	N	B
178	KD	29.6	454	Læger med og uden grænser. Nej til støtte giver ingen mening	Borger – K – Sj	12	N	J	N	P
179	KD	29.6	560	Efter Brexit. Løgne, selvtilstrækkelighed og vrøvl om æresbegreber bør ikke blive vejen frem	Borger – M – Sj	7	N	J	N	P
180	KD	29.6	185	Farvel til engelsk efter Brexit	Borger – M – Sj	12	N	J	N	T
181	B	29.6	306	Nej til afstemning i Danmark	Borger – K – Sj	7	N	J	N	N
182	B	29.6	105	Brexit – hvad nu?	Borger – K – Kø	1	N	N	N	N
183	B	29.6	147	Elitært	Borger – M – Sj	2	N	J	N	N
184	B	29.6	178	EU-domstolen	Borger – K – Sj	5	N	N	N	N
185	EB	30.6	93	Slynglerne' er gået galt i byen	Politiker (DF)	10	N	J	N	N
186	EB	30.6	190	Det var ikke det jeg sagde ja til	Borger – M – Sj	1	N	J	N	B
187	EB	30.6	115	Idéen var perfekt, men EU gik over gevind	Borger – M – Sj	1	N	N	N	N
188	EB	30.6	163	Det valg bliver omgjort	Borger – M – Kø	1	N	J	N	N
189	EB	30.6	197	FOLKEAFSTEMNINGER HAR FANDEN SKABT	Borger – M – Kø	10	N	N	N	B
190	INF	30.6	181	Svært at kæmpe i et udemokratisk EU	Borger – M – Sj	1	N	N	N	N
191	INF	30.6	797	Hvor vil Europa hen efter Brexit?	Forsker	12	N	N	J	P
192	POL	30.6	878	Der er ikke et alternativ til EU	Politiker (S)	6	N	J	N	N
193	POL	30.6	278	Brexit bør være begyndelsen på et mere demokratisk Europa	Politiker (Ø)	1	N	N	N	N

Nr	Avis	Dato	Ord	Rubrik	Afsender	Frame	Leder	Dome- sticering	Over- sættelse	Billede/ Tegning/ Portræt
194	JP	30.6	112	En ofte luftet påstand	Borger – M – Jy	3	N	N	N	N
195	KD	30.6	963	Europa i tiden efter Brexit. Når frygten sejrer over fornuften	Forsker – U.	9	N	N	J	P
196	B	30.6	935	Efter Brexit er et folkets forår uundgåeligt	Politiker – U.	1	N	N	J	B + P
197	B	30.6	88	Labour må skaffe sig en anden leder end Corbyn	Kommentator – U.	9	N	N	J	N
198	B	30.6	296	Det såkaldt europæiske projekt	Borger – M – Kø	1	N	N	N	N
199	B	30.6	66	Exit Juncker	Borger – M – Sj	3	N	J	N	N
200	B	30.6	211	Europa i krise	Borger – M – Sj	7	N	J	N	N
201	B	30.6	162	Hævn	Borger – M – Sj	1	N	J	N	N
202	B	30.6	143	EU og virkeligheden	Borger – M – Sj	1	N	N	N	N
203	B	30.6	263	EU/UK-unionen	Borger – M – Kø	3	N	N	N	N
204	B	30.6	491	EU-skeptikerne mangler en plan	Kommentator	6	N	J	N	P
205	WA	24.6	1412	Nord glider fra Syd i EU	Politiker	11	N	N	N	T
206	INF	22.6	500	Den hjerteskerende imperienostalgi	Kommentator	9	N	N	N	P
207	INF	25.6	1893	Europa revner	Forsker	8	N	J	N	B + P
208	INF	29.6	553	Chokterapi – kan Brexit gøre EU mere bæredygtigt?	Kommentator	5	N	N	N	P
209	JP	17.6	1159	Nerverne er på højkant i EU	Forsker	1	N	N	N	B + P
210	POL	21.6	2305	Briterne ender som en skygge af sig selv	Forsker	9	N	N	N	B + P
211	JP	21.6	1371	EU eller kaos	Politiker – EU (S)	6	N	J	N	B + P
212	INF	23.6	1084	Neoliberalismen har suget kraften ud af EU	Forsker	5	N	N	N	B + P
215	INF	23.6	1364	De er skøre, de briter	Kommentator	6	N	J	N	B + P
216	B	23.6	1418	Løkke og Frederiksen taler EU ned	Politiker (R)	7	N	J	N	B + P

Nr	Avis	Dato	Ord	Rubrik	Afsender	Frame	Leder	Dome- sticering	Over- sættelse	Billede/ Tegning/ Portræt
217	B	25.6	1300	Et spøgelse går gennem Europa	Politiker – (K)	5	N	N	N	B + P
218	POL	26.6	2429	Det gør næsten lige så ondt...	Kommentator – U.	9	N	N	J	P + T
219	B	26.6	1368	Brexit – da lynet slog ned	Politiker	9	N	J	N	B + P
220	B	28.6	1235	Briternes bagstræberiske farvel til EU	Kommentator	7	N	N	N	B + P
221	INF	29.6	1141	Folkeafstemning er er demokratisk suspekter	Forsker	8	N	J	N	B + P
222	JP	29.6	1472	Rigsfællesskabet er svækket af EU	Politiker – EU (Folkeb. mod EU)	2	N	J	N	B + P
223	B	29.6	1339	Hvis politikerne ikke forstår det, så...	Kommentator	4	N	J	N	B + P
224	POL	30.6	2334	For evigt er Europa fanget i sig selv.	Kommentator	4	N	N	N	B + P
225	B	30.6	1310	Historisk chance for et mere fleksibelt EU	Forsker	5	N	J	N	B + P
226	JP	26.6	977	Dårligt vejr på optællingsdagen	Kommentator	1	N	J	N	P
227	KD	17.6	25	Note	Kommentator	3	N	N	N	N
228	BØR	17.6	513	Thygesen: Brexit er blevet sydebuk for alle problemer	Erhvervsperson	–	N	–	–	–
229	BØR	20.6	480	Ole P: Lad være at sætte penge på udfaldet af brexit	Forsker	–	N	–	–	–
230	BØR	22.6	490	David Dreyer: Den britiske elite glemte at give kage til folket	Forsker	–	N	–	–	–
231	BØR	22.6	392	Selvfølgelig vil briterne ud af EU's taberøkonomi	Erhvervsperson	–	N	–	–	–
232	BØR	24.6	477	Thygesen: Tjekliste til tiden efter brexit-afstemningen	Forsker	–	N	–	–	–

Nr	Avis	Dato	Ord	Rubrik	Afsender	Frame	Leder	Dome- sticering	Over- sættelse	Billede/ Tegning/ Portræt
233	BØR	27.6	451	Thomas Bernt: Du er livsfarlig for dansk økonomi, Engelbrecht	Kommentator	–	N	–	–	–
234	BØR	27.6	242	Europa bliver stærkere og friere	Erhvervsperson	–	N	–	–	–
235	BØR	27.6	225	Danmark hører til i Europa	Politiker.	–	N	–	–	–
236	BØR	27.6	488	Kursen på aktierne i NATO stiger efter brexit	Forsker	–	N	–	–	–
237	BØR	28.6	443	Ingen sommerferie til de engelske politikere	Erhvervsperson	–	N	–	–	–
238	BØR	28.6	138	EU-ledere: Tag jer sammen	Erhvervsperson	–	N	–	–	–
239	BØR	28.6	371	Vi må handle for at undgå økonomisk usikkerhed	Politiker (V)	–	N	–	–	–
240	BØR	22.6	654	Handelsbarrierer er alvorlig trussel	Erhvervsperson	–	N	–	–	–
241	BØR	29.6	502	Lars Christensen: EU kan vente sig langt værre ting end Brexit.	Kommentator	–	N	–	–	–
242	BØR	27.6	981	Storbritanniens hasardspil truer Europas vækst	Kommentator	–	N	–	–	–
243	BØR	28.6	682	Dansk-britisk alliance er meningsløs	Forsker	–	N	–	–	–
244	BØR	23.6	634	Her er UK's muligheder ved et brexit	Forsker	–	N	–	–	–
245	BØR	24.6	674	Det indre marked er en stor succes	Erhvervsperson	–	N	–	–	–
246	BT	30.6	323	Ingen plan efter Brexit.	osa	9	J	N	N	N
247	KD	29.6	507	Brexit øger behov for lederskab.	ker	5	J	J	N	N
248	KD	23.6	502	Cameron gambler med Europa.	ker	9	J	J	N	N
249	KD	28.6	409	DF fisker igen i rørte EU-vande.	hh	6	J	J	N	N

Nr	Avis	Dato	Ord	Rubrik	Afsender	Frame	Leder	Dome- sticering	Over- sættelse	Billede/ Tegning/ Portræt
250	JP	26.6	564	Tillidskrisen.	–	5	J	J	N	N
251	JP	27.6	558	Fravalget.	–	5	J	J	N	N
252	POL	25.6	438	Mørketid.	cj	6	J	J	N	N
253	JP	30.6	572	Det nye EU.	–	5	J	N	N	N
254	POL	26.6	338	Usund slankekur.	ak	6	J	J	N	N
255	JP	25.6	573	Et trist farvel.	–	5	J	J	N	N
256	B	23.6	577	Please stay.	Tom Jensen/ Jens Grund	6	J	J	N	B
257	INF	28.6	360	Protestens årsag.	cben	4	J	J	N	N
258	JP	19.6	575	Tilbage til EU.	–	5	J	J	N	N
259	JP	28.6	544	Britisk krise.	–	9	J	N	N	N
260	BT	17.6	313	Fri debat.	mge	8	J	J	N	N
261	B	26.6	538	Danmark hører til i EU.	Tom Jensen/ Jens Grund	6	J	J	N	P
262	INF	18.6	724	Og så blev der stille.	rott	8	J	N	N	N
263	B	25.6	1010	En europæisk tragedie.	Tom Jensen/ Jens Grund	5	J	J	N	P
264	BT	23.6	351	Please, don't go!	kes	6	J	J	N	N
265	BT	25.6	339	Et naivt nej og EU uden identitet.	jlu	5	J	N	N	N
266	INF	25.6	686	Da 'projekt frygt' blev til 'projekt virkelighed'.	rod	4	J	N	N	N
267	BØR	27.6	516	Nej til velfærds- turisme – ja til fri bevægelighed.	Anders Krab- Johansen	–	J	–	–	–
268	INF	23.6	669	To be or not to be – that's not the question.	jsn	4	J	N	N	N
269	EB	23.6	349	EU's skæbnedag.	–	4	J	J	N	B
270	KD	25.6	462	Nu må EU reformere sig.	bjer	5	J	N	N	N
271	KD	17.6	500	Sig ja for Europas skyld, ikke for EU's.	jd	5	J	N	N	N

Nr	Avis	Dato	Ord	Rubrik	Afsender	Frame	Leder	Dome- sticering	Over- sættelse	Billede/ Tegning/ Portræt
272	EB	19.6	429	“Et par fra Madsen”: EU's skæbne er besejlet.	Chefredaktør Poul Madsen	2	J	J	N	P
273	BØR	21.6	527	Thulesen Dahls tossede fantasi om et halveret EU.	Anders Krab-Johansen	–	J	–	–	–
274	POL	28.6	381	Calling London.	mr	9	J	N	N	N
275	INF	27.6	710	Tillidskøften.	rott	5	J	N	N	N
276	JP	23.6	588	Europæisk bæven.	–	5	J	J	N	N
277	POL	23.6	455	Please stay.	cj	6	J	J	N	B
278	JP	29.6	514	Store risici.	–	11	J	J	N	B
279	INF	30.6	403	Fri fantasi.	abra	6	J	J	N	N
280	WA	17.6	451	Britannia insula nonest.	A.K.	5	J	N	N	N
281	B	29.6	528	Britisk nedsmeltning.	Tom Jensen/ Jens Grund	9	J	N	N	B
282	EB	26.6	459	KOM NU IND I KAMPEN	–	5	J	J	N	J
283	EB	30.6	367	DE DUMME VÆLGERE	–	2	J	J	N	B
284	BT	27.6	318	Boris, den store tumling.	kes	9	J	N	N	N
285	B	27.6	519	De vrede vælgeres reaktion.	Tom Jensen/ Jens Grund	5	J	N	N	J
286	EB	25.6	589	VI VIL OGSÅ HAVE VORES LAND TILBAGE.	Chefredaktør Poul Madsen	2	J	J	N	B + P
287	EB	29.6	362	Sure opstød og små sko.	–	5	J	J	N	B
288	B	18.6	545	Vis mig dit fjendebillede	Chefredaktør Jens Grund	5	J	J	N	P
289	BT	19.6	618	England skal droppe egoismen og blive i EU	Chefredaktør Olav Skaaning	6	J	J	N	P
290	BT	26.6	565	Sorte torsdag skal blive et vendepunkt	Chefredaktør Olav Skaaning	5	J	N	N	P
291	JP	18.6	752	Hvis unionen dør, tager den velfærdsstaten med i graven	Chefredaktør Steen Rosenbak	6	J	J	N	P

Nr	Avis	Dato	Ord	Rubrik	Afsender	Frame	Leder	Dome- sticering	Over- sættelse	Billede/ Tegning/ Portræt
292	JP	25.6	734	Danskerne aktiekultur skal til eksamen efter Brexit	Chefredaktør Steen Rosenbak	11	J	J	N	P
293	BØR	28.6	457	EU-lovsjusk åbner for aktivistiske dommere.	Ole P. Kristensen	–	J	–	–	–
294	BØR	23.6	436	Should I Stay or Should I Go – Now?	Anders Krab- Johansen	–	J	–	–	–
295	B	18.6	545	Vold der æder af folkestyret	Chefredaktør Tom Jensen	8	J	J	N	P
296	JP	22.6	735	Hvilken ude- model ønskes?	Tænketank.	8	N	N	N	P
297	POL	19.6	991	Europa kan synke tilbage i barbari	Forsker – U.	5	N	N	J	T
298	POL	25.6	225	En fantastisk mulighed	Erhvervsperson	5	N	J	N	P
299	POL	25.6	263	Bekæmp nu uligheden	Politiker – (S)	5	N	J	N	P
300	POL	25.6	211	Giv os en afstemning	Kommentator	2	N	J	N	P
301	POL	25.6	236	Håbet er en reform af EU	Forsker	5	N	J	N	P
302	POL	25.6	250	Vi har ikke fået folk med	Politiker (K)	7	N	J	N	P
303	POL	25.6	247	EU er i kaos og uvished	Forsker	9	N	J	N	P
304	POL	18.6	738	UK i Europa	Kommentator	6	N	N	N	P
305	POL	27.6	59	Vores europæiske union	Borger – Kø	5	N	N	N	N
306	POL	27.6	53	EU top medskyldig	Borger – M – Sj	4	N	N	N	N
307	POL	23.6	144	Nedlæg parlamentet	Borger – M – Sj	5	N	N	N	N
308	POL	26.6.	65	Fortsæt samarbejdet	Borger – M – Sj	11	N	J	N	N
309	POL	28.6	195	Lad os gå Brexit- vejen	Politiker – EU (Folkeb. mod EU)	2	N	J	N	N
310	POL	28.6	88	Nej til fri bevægelighed	Borger – M – Jy	4	N	J	N	N
311	POL	29.6	75	Merkels skyld	Borger – M – Kø	4	N	N	N	N
312	POL	29.6	179	Utåleligt	Borger – M – Fy	4	N	N	N	N

Nr	Avis	Dato	Ord	Rubrik	Afsender	Frame	Leder	Dome- sticering	Over- sættelse	Billede/ Tegning/ Portræt
313	POL	29.6	134	Vrangforestillinger	Borger – M – Jy	1	N	J	N	N
314	POL	30.6	16	Konsekvensen kommer	Borger – M – Sj	12	N	N	N	N
315	POL	30.6	105	En tumleplads	Borger – M – Sj	8	N	N	N	N
316	POL	30.6	58	Absurd	Borger – M – KØ	4	N	J	N	N

Forkortelser i kodeskemaet:

B = Berlingske

POL = Politiken

INF = Information

JP = Jyllands-Posten

EB = Ekstra Bladet

KD = Kristeligt Dagblad

BØR = Børsen

WA = Weekendavisen

U = Udenlandsk

M = Mand

K = Kvinde

KØ = København

Sj = Sjælland

Jy = Jylland

Fy = Fyn

L-F = Lolland-Falster

DF = Dansk Folkeparti

V = Venstre

S = Socialdemokratiet

K (hvis der er tale om en politiker) = De Konservative

Bilag 2. Interview med Jyllands-Postens debatredaktør, Karina O. Dahlgaard.

1. Hvor meget stof modtager I?

Vi har ikke oplysninger om den konkrete periode og kan heller ikke finde det. Vi har heller ikke en opgørelse over, hvor mange indlæg vi modtager pr. uge, men et kvalificeret gæt er ca. 500 indlæg (debatindlæg og kronikker fra eksterne, som vi ikke har aftaler med).

På en normal uge bringer vi:

- 7 ledere (hvor vores lederkollegium beslutter, hvad der skal skrives om, og hvad JP's holdning er)
- 11 kommentarer/klummer fra faste leverandører (de vælger selv emne)
- 7 kronikker (den om søndagen er også fra en fast leverandør)
- 7 dagens tegninger (fra egne tegnere. De vælger selv emne)
- 3 international debat (fra faste leverandører. De vælger selv emne.)

Ca. 45-50 debatindlæg, som vi uopfordret modtager. Det er en blanding af professionelle debattører og læsere. Disse indlæg kan handle om både ind- og udland (selvom vi har en kategori, der hedder international debat).

Desuden: På web har vi ca. 30 bloggere, som har fri adgang til at skrive.

2-4 citater fra sociale medier, blogs eller andre aviser pr. dag

2. Hvad er jeres debatkriterier?

De overordnede kriterier, som vi udvælger stof ud fra er bl.a. de klassiske nyhedskriterier VISA K. EU og brexit er således både væsentlig og aktuelt. Som "Danmarks internationale avis" er det desuden vigtigt for os at have udenrigsdebat, selvom vi godt ved, at der er andet, der "klikker bedre".

Det er også vigtigt for os både at skabe debat, men også bringe indlæg i den/de aktuelle debatter. F.eks. brexit.

Vi gør en dyd ud af at give plads til mange forskellige holdninger, personer og emner i debatspalterne. Så det miks betyder noget ved udvælgelsen. Visse emner modtager vi dog ikke forskellige holdninger om, hvorfor siderne kan komme til at være "ensidige", fordi vi ikke modtager modsatte synspunkter. Men optimalt set vil vi gerne have for og imod-indlæg inden for diverse emner.

Det spiller også ind, hvordan folk skriver. Nogle skriver så dårligt/uklart, at det selv for en dygtig redigerende ikke er muligt at få indlægget til at fremstå forståeligt.

Helt lavpraktisk har det også en betydning, at debatindlæggene fylder det antal anslag, som vi har plads til på vores skabelonbaserede sider. Mange sender i helt andre længder end dem vi beder om. De bliver som udgangspunkt ikke taget i betragtning, men mindre det er helt genialt skrevet, så beder vi dem tilpasse størrelsen.

3. Hvilke tanker gør I jer om, hvem der får lov til at komme til orde i debatten?

Alle personer vil kunne komme til orde i JP, så længe de holder sig inden for presseetikken og straffelovens rammer. Hos os – modsat mange andre aviser – kan ”alm. borgere” også sagtens skrive lange debatindlæg og kronikker. Vi vurderer indholdet ud fra, hvor interessant synspunkter er, hvor godt der er argumenteret og skrevet osv., og vi skelner altså i mindre grad til, hvor ”mange stjerner” skribenten har på skuldrene. Ofte oplever vi faktisk, at politikere, organisationer osv. skriver indlæg, som man knap kan betegne som debat – de er mere i kategorier, der kan kaldes ”pressemeddelelser”, ”statusser” og ”reklame”. Vores læsere sætter pris på at kunne få bragt et længere indlæg uden at være ”professionelle debattører”. Det er vores indtryk, at vores læsere i højere grad end nogle andre mediers læsere går op i, hvilken titel skribenten har. Hvis vedkommende har en indsigt, en interessant pointe eller holdning, så vil vores læsere hellere læse og diskutere det end noget fra et ”hot og stort navn”, der er mindre godt skrevet.

Vi mener, at vores sider er ”mindre elitære”, fordi vi netop giver plads til ”høj og lav” – indholdet i indlæggene vinder. Men vi er ikke ”smagsdommere”, der tager stilling til, om en holdning er korrekt eller god. Så længe holdningen er inden for lovens rammer, så vil vi gerne vise det brede udbud af synspunkter, som er i vores land.

Svar på sidste spørgsmål: Vi forkorter kun ganske lidt for at så antallet af linjer til at passe – vi kunne ikke finde på at bringe en lille bid fra et langt indlæg.

4. Hvilken rolle spiller debatuniverset på JP i forhold til at fastholde abonnenter?

Debatuniverset er et vigtigt ben for JP. Groft sagt hviler vi på den journalistiske søjle og meningssøjlen. Vi ved, at debatstof er vigtigt for vores eksisterende abonnenter. En nyformuleret mission for JP hedder: Med viden og debat vil vi sætte læserne i stand til at handle i samfundslivet og i deres eget.

5. Hvilken rolle spiller EU-stof og Brexit-stof overordnet set i jeres meningsunivers? Bringer I helst stof, der ligger i tråd med de holdninger, der gives udtryk for i avisens ledende artikler?

EU og brexit er væsentlig stof for JP, herunder debatredaktionen, da vi er en avis med international udsyn.

Vi bringer IKKE kun indlæg, der ligger i tråd med holdningerne i vores ledere. Tværtimod ser vi det som en forpligtelse både at bekræfte og udfordre læserne. ”Jyllands-Posten er en liberal avis, hvilket kommer til udtryk på lederplads – mens journalistikken lever sit eget, frie og uafhængige liv. Den liberale ånd betyder, at vore debatsider er kendetegnet ved pluralisme. Vi ønsker ikke kun at bringe synspunkter, som harmonerer med lederens.” (Du kan desuden læse om JP’s værdier her: <http://jyllands-posten.org/vaerdier.php>)

Når det så er sagt, så har vi – uden jeg har lavet en optælling – helt sikkert en overvægt af højreorienterede indlæg, da det simpelthen er den type indlæg, vi modtager markant flest af. Det skyldes dels, at flest af vores læsere er højreorienterede, dels at højrefløjspartier i højere grad sender indlæg til osv. Nå vi f.eks. vælger bloggere gør vi en dyd ud af at have mange forskellige profiler repræsenteret, men igen bliver der en slagside, fordi de fire længst til højre skriver rigtig mange indlæg, mens der modstykker langt fra er lige så flittige til at blogge.

Ang. Indlæg der går imod lederen, så bringer vi ofte og gerne kritik af både vores ledere og journalistik på debatsiderne.

6. Kommentatorer med skarpe holdninger er i høj kurs. I hvilket omfang bekymrer I jer over, hvorvidt avisernes stræben efter en skarp debatprofil kan medføre øget polarisering i debatten, og gøre de enkelte avisers debatsektioner til en form for ‘holdnings-siloer’?

Vi går faktisk ikke nødvendigvis efter ”skarpe holdninger”. Men vi forsøger så vidt muligt at frasortere indlæg, som er blottet for holdning. Under vores ”international debat og analyse” forekommer der indlæg, der er mere analyseprægede, og det er helt fint. Men som udgangspunkt vil vi hellere bringe en kronik, der udtrykker en holdning til et emne end en kronik, der referer og opremser. Vi er et debatunivers, og vi bringer holdninger. Men vi ønsker ikke en polariseret debat. Jf. ovenstående svar så går vi op i at bringe forskellige synspunkter fra forskellige personer.

Vi går meget op i, at JP’s debatunivers ikke er en holdningssilo. Jf. mine ovenstående svar. Derfor kan det – jf. tidligere svar – godt forekomme, at der er en slagside i holdningerne til et givent emne. Jeg erindrer faktisk ikke, hvordan det ser ud i forhold til brexit. Men jeg ved, at vores læsere er delt blandt personer, der er tilhængere og modstandere af EU.

Bilag 3. Interview med redaktionssekretær på Berlingske debat, Anders Jørgensen.

1. Specialet gennemgår alt debatstof om EU og Brexit i landsdækkende danske dagblade i perioden 17. til 30. juni 2016 for at kategorisere indholdet. Jeg er i den forbindelse nysgerrig efter at vide hvorvidt I har oplysninger om hvor mange læserbreve, kronikker og debatindlæg (alle typer opinionsstof) I modtog på Berlingske i denne 14-dages periode? Hvis I ikke har de konkrete tal fra denne 14-dages periode, kan I så oplyse hvor mange læserbreve, kronikker og debatindlæg I rundt regnet modtager ugentligt? Og hvor mange af disse I typisk har mulighed for at bringe?

Vi har ikke en oversigt over, hvor mange indlæg vi præcis modtog i den pågældende periode, men generelt modtager vi mellem 50 og 100 indlæg dagligt - alt lige fra korte læserbreve til kronikker. Som det fremgår af vores avis, har vi dagligt ca. 15 indlæg af forskellig karakter på vores 6 daglige debatsider. Af de ca. 15 indlæg leveres fem indlæg af vores faste skribenter.

2. Jeg har registreret Berlingske til at have bragt 66 enheder opinionsstof om EU og Brexit i denne 14-dages periode. I den forbindelse er jeg meget interesseret i at høre om I kan sætte nogle få ord på debatkriterierne på jeres avis? Det er min klare formodning, at I modtager langt mere debatstof end I har plads til i avisen, så derfor er jeg nysgerrig efter, hvilke overordnede kriterier I bruger til at vælge fra og til?

Vi udvælger debatstof efter flere kriterier, som naturligvis varierer fra indlæg til indlæg. Men hovedkriterierne er aktualitet, originalitet (vi bringer kun indlæg, der er sendt eksklusivt til Berlingske), relevans for vores læsere, samt at indlægget er velskrevet.

3. Hvilke tanker gør I jer vedrørende hvilke personer, I vælger at give spalteplads? I hvilket omfang er det en prioritet, at almindelige danskere kan komme til orde? Der er en tendens i de fleste aviser til, at borgernes læserbreve er væsentligt kortere end de professionelle kommentatorers. Er det fordi borgernes læserbreve typisk bare er meget kortere, når I modtager dem, eller fordi I redigerer dem kortere?

Vi ønsker - og prioriterer - i høj grad, at såkaldt "almindelige danskere" kommer til orde i Berlingske. Vores læserbrevside er vid udstrækning fyldt med "almindelige danskere", og det er helt bevidst.

Vi forkorter sjældent folks indlæg, de fleste "almindelige" læsere sender kortere indlæg. I øvrigt er hverken kommentarer eller kronikken forbeholdt "professionelle" debattører, og vi har da også en del (adskillige gange ugentligt) kommentarer og kronikker af "almindelige danskere".

4. Hvilken rolle spiller debatuniverset på Berlingske overordnet set i forhold til avisens strategi om at fastholde abonnenter og tiltrække nye læsere? Kommer der til at ske en ændring i strategien for Berlingskes meningsunivers med Pierre Collignon som ny debatredaktør? Hvis ja, på hvilken måde? Og hvorfor?

Det er et led i Berlingskes nye strategi at blive endnu mere fokuseret mod abonnementsrelationen, og det vil også gælde debatområdet. Udtrykt i kommercielle termer går vi derfor efter debatstof, som ikke blot giver reach - men enten salg, styrkelse af kunderelationen eller understøttelse af brandet. Publicistisk er ambitionen at levere debatstof, som både udfordrer tankesæt og gør folk klogere. Vi vil

have debat med substans og perspektiv. Debatstof, som klart adskiller sig i kvalitet fra noget af den hurtige og overfladiske debat, man nogle gange får på sociale medier.

5. Hvilken rolle spiller EU-stof og Brexit-stof overordnet set i jeres meningsunivers? Er der tale om en af de væsentligste debatter? Bringer I helst debatstof, der ligger i tråd med de holdninger, der gives udtryk for i avisens ledende artikler?

Berlingske er en internationalt orienteret avis, og vi vil gerne prioritere både Brexit og øvrigt EU-stof. Særligt Brexit har da også fyldt en del i det sidste ca. et år.

6. Kommentatorer med skarpe holdninger er i høj kurs. I hvilket omfang bekymrer I jer over, hvorvidt avisernes stræben efter en skarp debatprofil kan medføre øget polarisering i debatten, og gøre de enkelte avisers debatsektioner til en form for 'holdnings-siloer'?

For os er skarphe d og polemisk kant kun den ene del af det gode debatindlæg. Vi vil også have det koblet til faktuel fundering og analytisk tyngde. Det skal være en interessant oplevelse at læse vores debatstof; også hvis man er rygende uenig i det synspunkt, som fremlægges. Vi har naturligvis et særligt fokus på den borgerlige ide- og samfundsdebat, hvor vi skal være Danmarks bedste platform, men vores læsere er ikke interesserede i kun at få borgerlige holdninger serveret. De vil udfordres, og vi tror selv på, at mødet mellem forskellige synsvinkler er selve grundlaget for både den demokratiske og den rationelle debat. Derfor kommer vi ikke til selv at opbygge en lukket "holdningssilo".